

**ALŪKSNES UN APES
NOVADU BIBLIOTĒKU
GADA DARBA PĀRSKATS**

2018

ALŪKSNE, 2019

Satura rādītājs

Ievads	3
1. Vispārīgs Alūksnes reģiona bibliotēku raksturojums	4
2. Finansiālais nodrošinājums.....	7
3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums.....	9
4. Personāls	12
5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība	16
6. Krājums.....	24
7. Darbs ar bērniem un jauniešiem	30
8. Novadpētniecība	40
9. Projekti.....	47
10. Publicitāte.....	50
11. Sadarbības tīkla raksturojums	53
12. Metodiskais un konsultatīvais darbs	56
13. Pielikumi	60

Ievads

2018.gads aizritējis mūsu valsts simtgades zīmē, tādēļ arī Alūksnes un Apes novadu bibliotēku viena no darba **prioritātēm** aizvadītajā gadā bija ar dažādām aktivitātēm celt godā ne tikai Latvijas valsts vērtības, bet parādīt tieši sava pagasta, pilsētas un novada cilvēku nozīmi un lomu savas valsts attīstībā un izaugsmē. Tā, piemēram, Alūksnes pilsētas bibliotēka visa gada garumā aicināja iepazīt *savējos*- ciklā “Savējie iedvesmo” uz sarunām tika aicināti novadnieki, kas ar savu darbu vai vaļaspriekiem iedvesmo mūs pārējos, kas nesuši Alūksnes vārdu pasaulē un ar savu paveikto stiprinājuši mūsu pilsētu, novadu, valsti un līdzcilvēkus (vairāk skat. sadaļā *Novadpētniecība*). Sasaucoties ar Kultūras ministrijas Latvijas valsts simtgades biroja akciju „Cimdotā Latvija”, bibliotēkā tika veidota novadnieces Zaigas Staršinskas adīto cimdu izstāde “Cimdotā Malēnija” (vairāk kā 200 cimdu pāru), alūksnieši aicināti uz tematisku pasākumu ar saviem *Cimdu stāstiem*. Mārkalnes bibliotēkā izgatavots īpašs grāmatu skapis „Latvijai- 100”, kurā katra pagasta mājāsaimniecība aicināta ievietot kādu savai ģimenei, dzimtai īpašu grāmatu ar ierakstu un vēlējumu.

Kā otru **prioritāti** reģiona bibliotēku darbā var minēt- lasīšanas veicināšanu un bibliotēkās pieejamo resursu popularizēšanu. Pateicoties Valsts Kultūrkapitāla fonda atbalstītajiem 2 projektiem “Galvenajā lomā- rakstnieks”, Alūksnes pilsētas bibliotēka lasītājiem varēja piedāvāt tikties ar Latvijā pazīstamiem un kritiķu atzinīgi novērtētiem autoriem- Arno Jundzi, Gundegu Repši, Vili Selecki, Līgu Blauu, Māri Runguli, Lindu Nemieru (vairāk skat. sadaļā *Projekti*), kā arī ar pašvaldības atbalstu tikties ar lasītāju iecienītiem grāmatu autoriem- Annu Žīguri, Inesi Prisjolkovu, Karīnu Račko, Lato Lapsu, novadnieku Kārli Krēsliņu u.c.

Pirmo reizi Alūksnes pilsētas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļa bērnus aicināja iesaistīties vasaras lasīšanas maratonā “Ar grāmatu vasaras somā”.

Bibliotēkās pieejamo resursu popularizēšanā jāpiemin Alūksnes pilsētas organizētais neklātienes konkurss “Meklē un uzzini” 4 kārtās, kura viens no mērķiem- rosināt iedzīvotāju interesi par bibliotēku krājumiem, uzzīņu avotiem, datu bāzēm un informācijas meklēšanas iespējām. Digitālajā nedēļā liela atsaucību guva virtuāls treniņš informācijas meklēšanā “Atrast pavasari” (vairāk skat. sadaļā *Krājums*). Novadpētniecības darbā kā viena no prioritātēm- pilntekstu pievienošana novadpētniecības datu bāzē, uzlabojot materiālu pieejamību.

2018.gadā, nenoliedzami, svarīgs notikums- 18.-19.jūlijā Alūksnē notika LBB Vidzemes nodaļas 21.saiets-konference “Bibliotēkas pamatvērtības un nākotnes izaicinājumi”, kuru organizēja Alūksnes pilsētas bibliotēka sadarbībā ar LBB Vidzemes nodaļas vadītāju.

Atskaides periodā bibliotēkas saviem apmeklētājiem piedāvāja jau tradicionālos pakalpojumus, bet pirmo reizi arī pagastu bibliotēkām bija iespēja izsniegt lasītājiem attālinātās piekļuves autorizācijas datus *Letonikas* izmantošanai ārpus bibliotēkas telpām, kā rezultātā datu bāzes *Letonika* izmantošana pieaugusi par 22,5%. Trapenes bibliotēka iegādājusies smilšu-gaismas galdu un citus piederumus, kas nepieciešami, lai varētu piedāvāt nodarbības bērniem- zīmēšanu smiltīs.

Jāpiemin, ka Alūksnes pilsētas bibliotēka gada nogalē pirmo reizi piedāvāja literāru pasākumu īpaši krievvalodīgajiem iedzīvotājiem- tikšanos ar literāti G.Sviridenkovu, par ko tika saņemtas labas atsauksmes un darbiniekiem- motivācija turpināt strādāt ar minēto mērķgrupu.

Problēmas. Joprojām aktuāls un neatrisināts ir jautājums par Alūksnes pilsētas bibliotēkas nodrošināšanu ar bibliotēkas funkcijām atbilstošām telpām. Bibliotēkas telpu jautājums kā viena no prioritātēm tiks iekļauts topošajā novada attīstības plānā.

2018.gadā pēc KNAB pārbaudes par ziedojumu (dāvinājumu) saņemšanas kārtību Alūksnes novada pašvaldībā, tai skaitā bibliotēkās, aktualizējās jautājums par pareizu to pieņemšanas kārtību (vairāk skat. sadaļā *Krājums*).

2019.gada janvārī- februārī Alūksnes novada pašvaldībā, tai skaitā arī bibliotēkās, notiek personāla audits. Rezultāti būs zināmi maijā.

Jāuzsver, ka atskaides periodā Alūksnes reģionā visas bibliotēkas savus pakalpojumus nodrošināja esošajā apjomā, cenšoties uzlabot to kvalitāti.

1. Vispārīgs Alūksnes reģiona bibliotēku raksturojums

- **Īss situācijas apraksts**

Alūksnes reģionā ietilpst 2 novadi- Alūksnes novads un Apes novads.

✓ **Tabula "Alūksnes un Apes novadu raksturojums"**

	Novada platība km ²	Teritoriālās vienības	Iedzīvotāju skaits uz 01.01.2019. PMLP dati	Izglītības iestāžu skaits	Publisko bibliotēku skaits
Alūksnes novads	~ 1765	15 pagasti, Alūksnes pilsēta	Novadā-16015 (-328) t.sk. Alūksnē-7451 (-104)	PII- 6 Ģimnāzija- 1 Vidusskolas-2 Sākumskola-1 Pamatskolas- 6 LU Alūksnes filiāle- 1 PIKC <i>Smiltenes tehnikums</i> Alsviķu teritoriālā struktūrvienība- 1	18
Apes novads	~ 544	4 pagasti, Apes pilsēta	Novadā- 3555 (-63) t.sk. Apē-900 (-7)	PII- 1 Sākumskola-1 Pamatskolas- 1 Vidusskola-1 Internātpamatskola- 1	4

Alūksnes novadā bibliotēkās un informacionālos pakalpojumus nodrošina:

- Alūksnes pilsētas bibliotēka kā reģiona galvenā bibliotēka;
- 17 pagastu bibliotēkas (laukos vidēji 1 bibliotēka uz 504 iedzīvotājiem);
- 10 vispārīzglītojošo skolu bibliotēkas;
- 1 bibliotēka profesionālās izglītības kompetences centra *Smiltenes tehnikums* Alsviķu teritoriālajā struktūrvienībā (kā atsevišķa bibliotēka 2018.gadā izslēgta no Bibliotēku reģistra, ir Smiltenes tehnikuma bibliotēkas sastāvdaļa);
- 1 augstskolas filiāles bibliotēka- LU Alūksnes filiāle.

Alūksnes pilsētas bibliotēka ir Alūksnes novada pašvaldības iestāde, pagastu bibliotēkas- pagastu pārvalžu struktūrvienības.

Apes novadā bibliotēkās un informacionālos pakalpojumus nodrošina:

- Apes bibliotēka (vietējās nozīmes pilsētas bibliotēka) apkalpo pilsētas un tai pieguļošā Apes pagasta iedzīvotājus;
- 3 pagastu bibliotēkas (laukos 1 bibliotēka uz 728 iedzīvotājiem);
- 4 vispārīzglītojošo skolu bibliotēkas.

Apes novada publiskās bibliotēkas ir Apes novada pašvaldības iestādes.

Pašvaldību publiskajām bibliotēkām filiāļu un ārējo apkalpošanas punktu nav.

Iedzīvotāju skaits pēdējo trīs gadu laikā abos novados samazinājies par 4,7%, Alūksnes pilsētā- par -3,4%.

Par publisko bibliotēku lietotājiem Alūksnes reģionā 2018.gadā kopumā iesaistīti 33,6% iedzīvotāju, Alūksnes novadā tie ir 32,3 %, Apes novadā- 39,5 % iedzīvotāju.

- **Izmaiņas bibliotēku darbībā pārskata periodā**

2018.gadā Alūksnes reģionā turpina darboties 18 Alūksnes novada pašvaldības un 4 Apes novada pašvaldības publiskās bibliotēkas, **izmaiņas nav notikušas**. Publisko bibliotēku tīkls ir optimāls un nodrošina labu pieejamību bibliotēku sniegtajiem pakalpojumiem.

2018.gadā notikušas izmaiņas Alūksnes novada izglītības iestāžu sistēmā- lai izveidotu optimālu un kvalitatīvu izglītības iestāžu institucionālo tīklu Alūksnes novadā un nodrošinātu resursu racionālu un efektīvu izmantošanu ar 01.09.2018. Alūksnes novada

dome pieņēmusi lēmumus - **likvidēt 3 skolas**- Ilzenes pamatskolu, Jaunlaicenes sākumskolu un Liepnas internātpamatskolu. Jāpiebilst, ka Alūksnes novadā laikā no 2009. gada likvidētas jau 9 skolas, Apes novadā- reorganizētas- 3 skolas, bet slēgta nav neviena. Skolu sistēmas reforma novados tieši vai pastarpināti ietekmē arī publisko bibliotēku darbību un to apmeklētību.

Mainījušies darbinieki 2 Alūksnes novada bibliotēkās- Ilzenē un Jaunalūksnē, iepriekšējās darbinieces- pensionējušās.

- **Pārskata periodā paveiktais no Alūksnes pilsētas bibliotēkas attīstības plānā definētajiem virzieniem un uzdevumiem**

Alūksnes pilsētas bibliotēka darbojās saskaņā ar bibliotēkas attīstības plānu 2018.-2021.gadam:

Mērķis- attīstīt bibliotēku par vietu saturīga brīvā laika pavadīšanai, mūžizglītībai un pašmācībai, nodrošinot iedzīvotājiem iespēju iegūt jaunas zināšanas, informāciju un prasmes.

Paveiktais- notikusi sistemātiska, plānveidīga krājuma papildināšana ar kvalitatīviem, lietotāju pieprasījumam atbilstošiem iespaiddarbiem u.c. dokumentiem (jaunieguvumi- 961 eks. grāmatas, 1430 eks. seriālizdevumi, 34 audiovizuālie dokumenti) saturīga brīvā laika pavadīšanai, formālās un neformālās izglītības atbalstam.

Nodrošināta pieeja, tai skaitā- attālinātā, autorizētajām pilntekstu datu bāzēm *Lursoft laikrakstu bibliotēka* un *Letonika*, kuru izmantojamība pieaugusi par 126%.

Veikta lietotāju individuālā apmācība e-pakalpojumu un interneta izmantošanā, organizēti semināri ("Digitālās prasmes bezdarbniekiem un darba meklētājiem"), virtuālais treniņš informācijas meklēšanā "Atrast pavasari", informācijpratības stundas. 2018.gadā, pateicoties VKKF atbalstam, notikušas tikšanās ar pazīstamiem, lasītāju iecienītiem rakstniekiem, grāmatu autoriem Arno Jundzi, Gundegu Repši, Vili Selecki, Līgu Blauu, Māri Runguli, Lindu Nemieru, Inesi Zanderi, I.Prisjolkovu, A.Žīguri, K.Račko, aktrisi A.Līvmani, žurnālistēm A.Toomu, V.Volkovu u.c.).

Noorganizētas mākslas (Z.Purena zīmējumu, Janas Rāgas mākslas foto, cimdu izstāde "Cimdotā Malēnija", alūksniešu I.Kolosova, M.Salmiņa gleznu izstādes u.c.), izglītojošas ("Latvijas dievnami", "Kalendāru vēsture", L.Aumeistera fotogrāfiju izstāde "Dienvidāfrikas vilinājums"), novadpētniecības (Alvita Grīvnika foto izstāde par Alūksni, izstāde "Mūzika, dziesma, deja 2018 Alūksnes novadā", "Alūksnes Mobilo strēlnieku bataljona izveidošana" u.c.) u.c. izstādes.

Mērķis- vairo bērnu un jauniešu lasītprieku un attīstīt viņu informācijpratību.

Paveiktais- bibliotēka aktīvi iesaistījusi lasīšanas veicināšanas programmā "Bērnu, jauniešu, vecāku žūrija", popularizējot kolekcijā iekļautās grāmatas ar dažādām aktivitātēm. Žūrijas ekspertu skaits 2018.gadā- 191 dalībnieks. Pirmo reizi bibliotēkā tika organizēts vasaras lasīšanas maratons bērniem "Ar grāmatu vasaras somā". Bibliotēka koordinēja programmas "Skaļās lasīšanas sacensība" norisi Alūksnes reģionā un organizēja Alūksnes reģionālo pusfinālu.

Tiek piedāvātas dažādas izzinošas aktivitātes bērniem un pusaudžiem- izveidots Erudītu klubiņš, kura nodarbības notiek 1 reizi mēnesī.

Lai veidotu aktīvāku saziņu sociālajos tīklos ar bērnu vecākiem, arī jauniešiem- izveidots konts sociālajā platformā *Instagram*, aktīvāka darbība notiek *Facebook*.

Mērķis- pilnveidot bibliotēkas lietotāju apkalpošanu, attīstot esošos un ieviešot jaunus pakalpojumus

Paveiktais- Aktīvāk reklamējot bibliotēkā pieejamos pakalpojumus, pieaudzis pieprasījums pēc elektronisko dokumentu piegādes no bibliotēkas krājumā esošajiem materiāliem pēc lietotāju pieprasījuma, aktīvāk tiek izmantotas autorizētās datu bāzes, bet vēl nepietiekoši bibliotēkas lietotājiem tiek izsniegti autorizācijas dati, lai varētu izmantot attālinātos pakalpojumus.

Mērķis- saglabāt novada kultūrvēsturisko mantojumu, attīstot novadpētniecības darbu, pilnveidojot novadpētniecības materiālu krājumu un uzlabojot tā pieejamību sabiedrībai digitālajā vidē.

Paveiktais- lai uzlabotu pieejamību novadpētniecības materiāliem atskaites periodā novadpētniecības datu bāzē pievienoti 2265 pilnteksti, kolekcijā "Centrālā un citu reģionu prese 2018" (CD) – 82 apraksti un pilnteksti. Datu bāze papildināta ar ieraksti no 2018.gadā izdotajām grāmatām – 12 vienības. Pašvaldības dokumentu datubāzē pievienoti 472 ieraksti. Noorganizēts

novadpētniecības konkurss "Šodien jau rīt būs vēsture". Noorganizēts jauns sarunu ciklu „Savējie iedvesmo” (7 tikšanās ar interesantiem novadniekiem).

Lai popularizētu novada kultūrvēsturiskās vērtības un bibliotēkās pieejamos resursus, tika noorganizēts izziņošs neklātienes konkurss „Meklē un uzzini!” 4 kārtās.

Novadpētniecības krājums papildināts ar 17 grāmatām un 23 novadnieka videoamatierra Viļņa Blūma veidotajām videofilmām par Alūksnes vēsturi.

Mērķis- *attīstīt darbinieku profesionālās kompetences, tādējādi uzlabojot bibliotēkas sniegto pakalpojumu kvalitāti un attīstot bibliotēku par profesionālās informācijas un konsultatīvās palīdzības centru novadā un reģionā.*

Paveiktais- sniegts konsultatīvais un metodiskais atbalsts Alūksnes un Apes novadu publisko un skolu bibliotēku speciālistiem, iesaistot šajā darbā visus Alūksnes pilsētas bibliotēkas speciālistus. Atskaites periodā noorganizēti 5 profesionālās pilnveides semināri un 1 pieredzes brauciens. Noorganizēta LBB Vidzemes nodaļas 21. konference ”Bibliotēkas -pamatvērtības un nākotnes izaicinājumi”. Visi bibliotēkas darbinieki piedalījušies profesionālās pilnveides pasākumos.

Mērķis- *padarīt bibliotēku par ērti pieejamu un izmantojamu ikvienam iedzīvotājam, uzlabojot bibliotēkas vidi un materiāli tehnisko bāzi.*

Paveiktais- veikts vienkāršots kosmētiskais remonts metodiskajā kabinetā. Iegādāts viens dators darbiniekam. Joprojām nav rasts risinājums bibliotēkas nodrošināšanai ar tās funkcijām piemērotām telpām.

Mērķis- *pilnveidot bibliotēkas pakalpojumu reklāmu un publicitāti.*

Paveiktais- izveidots bibliotēkas profils sociālajā tīklā Facebook, bērnu literatūras nodaļai Instagram konts.

- **Bibliotēku akreditācija**

Alūksnes reģiona bibliotēku akreditācija pārskata periodā nav notikusi.

Sagatavoja Iveta Ozoliņa, Alūksnes pilsētas bibliotēkas direktore

2. Finansiālais nodrošinājums

Alūksnes un Apes novadu pašvaldību bibliotēku **pamatbudžetus** veido Alūksnes un Apes novada pašvaldību finansējums- 98,8% no kopējā finansējuma, kā arī ieņēmumi no bibliotēku sniegtajiem maksas pakalpojumiem (0,5%), Alūksnes pilsētas bibliotēkai vēl papildus VKKF finansējums projektu realizācijai un finansējums no Apes novada domes par reģiona galvenās bibliotēkas funkciju realizēšanu Apes novadā.

Atskaites periodā Alūksnes novada **pašvaldības finansējums** bibliotēkām ir **samazinājies** par 2,3%, Apes novada pašvaldības- par 22,3%. Alūksnes pilsētas bibliotēkai piešķirtais pašvaldības finansējums 2018.gadam samazinājies par 1,7%.

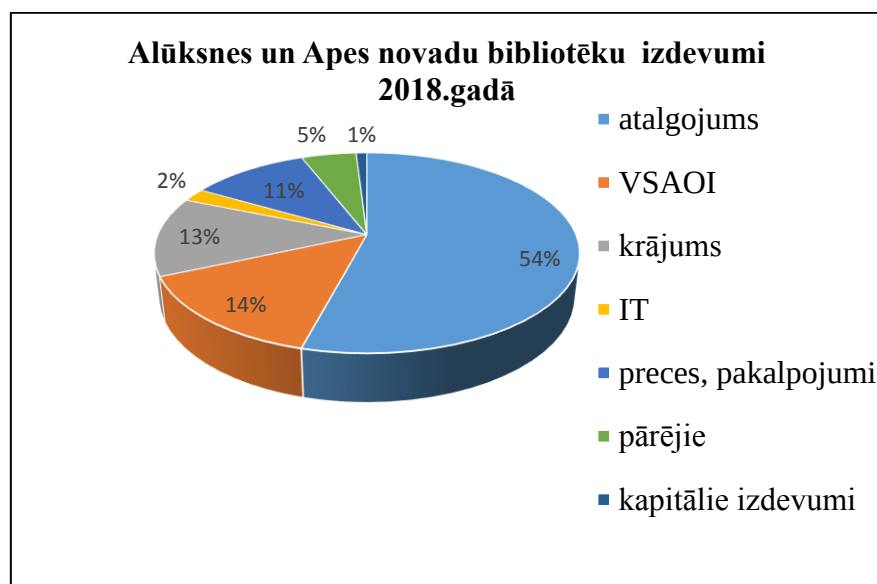
Tabula "Alūksnes un Apes novadu bibliotēku finansiālais nodrošinājums"

	2016.	2017.	2018.	+/- salīdzinot ar iepriekšējo gadu (%)	
Kopā (EUR)	440001	442192	413498	+0,5	-6,5
Pašvaldības finansējums	436578	436887	407970	+0,07	-6,6
Citi ieņēmumi:	3423	5305	5228	+55	-1,5
<i>t. sk. maksas pakalpojumi</i>	1709	2020	2197	+18,2	+8,8
<i>t. sk. ziedojumi un dāvinājumi</i>		986			
<i>t. sk. VKKF finansējums</i>	0	520	1260		+142,3
<i>t. sk. citi piešķirumi</i>	1714	1779	1771	+3,8	-0,45

Tabula "Alūksnes un Apes novadu bibliotēku izdevumi"

	2016.	2017.	2018.	+/- salīdzinot ar iepriekšējo gadu (%)	
Izdevumi kopā (EUR)	439290	445919	411502	+1,5	-7,7
Darbinieku atalgojums (bruto)	224488	234172	222774	+4,3	-4,9
Krājuma komplektēšana	51050	53187	52590	+4,2	-1,1

Satrauc, ka **99%** no bibliotēkām piešķirtā finansējuma **ir kārtējie izdevumi** un tikai 1% no finansējuma- kapitālie izdevumi, kas izlietoti bibliotēku materiāli tehniskās bāzes uzlabošanai (datortehnikas vai mēbeļu iegādei).

Bibliotēkas sniedz **maksas pakalpojumus** saskaņā ar pašvaldībā apstiprinātajiem izcenojumiem. Galvenie maksas pakalpojumi bibliotēkās- melnbalto un krāsaino kopiju un izdruku izgatavošana, dokumentu skenēšana, atsevišķās bibliotēkās- laminēšanas un dokumentu iesiešanas pakalpojumi. Maksas pakalpojumi sastāda tikai 0,53% no visa bibliotēku finansējuma, bet pēdējo 3 gadu laikā par tiem iekasētā **summa pieaugusi** par 28,6%, bet Alūksnes pilsētas bibliotēkā pat par 61%.

Lai arī 2018.gadā valstī tika palielināta minimālās darba algas likme, Alūksnes novada bibliotēku darbinieku **atalgojums** palielināts netika. Vidējā darba alga 2018.gadā Alūksnes novada pagastu bibliotēkās- EUR 491, Alūksnes pilsētas bibliotēkā- EUR 555. Ierobežotā finansējuma dēļ Alūksnes pilsētas bibliotēkā 2018.gadā samazinātas saimniecisko darbinieku amatu slodzes (apkopēja, saimniecības pārzinis- sētnieks). Apes novada bibliotēku darbiniekiem 2018.gadā atalgojuma palielinājums- 5% (vidējā alga ~ 555 EUR).

Alūksnes pilsētas bibliotēkas kā reģiona galvenās bibliotēkas ieņēmumus veido Alūksnes novada pašvaldības finansējums (96,7% no kopējā finansējuma), kā arī finansējums no Apes novada pašvaldības par reģiona galvenās bibliotēkas funkciju realizēšanu Apes novadā- 1714 *euro* (428,50 *euro* uz 1 Apes novada bibliotēku), kā arī no ieņēmumiem no sniegtajiem maksas pakalpojumiem (1125 EUR- 0,9% no kopējā finansējuma) un VKKF finansējuma projekta realizācijai (1260 EUR- 0,98% no kopējā finansējuma)

Alūksnes pilsētas bibliotēkai piešķirtais pašvaldības finansējums 2018.gadam samazinājies par 1,7%, bet kopumā pēdējos 3 gados tas ir stabils.

Tabula "Alūksnes pilsētas bibliotēkas finansiālais nodrošinājums"

	2016.	2017.	2018.	+/- salīdzinot ar iepriekšējo gadu (%)	
Kopā (EUR)	124043	129495	128176	+4,4	-1,02
Pašvaldības finansējums	121630	126164	124020	+3,7	-1,7
Citi ieņēmumi:	2413	3331	4156	+38	+24,8
<i>t. sk. maksas pakalpojumi</i>	699	1032	1125	+47,6	+9
<i>t. sk. ziedojumi un dāvinājumi</i>					
<i>t. sk. VKKF finansējums</i>	0	520	1260		+142,3
<i>t. sk. citi piešķirumi</i>	1714	1779	1771	+3,8	-0,45

Tabula "Alūksnes pilsētas bibliotēkas izdevumi"

	2016.	2017.	2018.	+/- salīdzinot ar iepriekšējo gadu (%)	
Izdevumi kopā (EUR)	123817	133961	130370	+8,2	-2,7
Darbinieku atalgojums (bruto)	77803	84383	82096	+8,5	-2,7
Krājuma komplektēšana	8695	8844	8604	+1,7	-2,7

Kopumā, analizējot bibliotēku finansējumu 3 gadu periodā, varam secināt, ka tas ir stabils un nodrošina bibliotēku pamatfunkciju veikšanu, bet finansējuma pietrūkst attīstībai, īpaši nepieciešams finansējums bibliotēku aprīkojuma modernizēšanai, arī telpu/ēku funkcionalitātes uzlabošanai, remontiem.

Sagatavoja Iveta Ozoliņa, Alūksnes pilsētas bibliotēkas direktore

3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums

- **Telpu un ēku remontdarbi**

Tabula "Alūksnes un Apes novadu bibliotēku ēkās un telpās veiktie remontdarbi"

Bibliotēka/ ēka	Veiktie remontdarbi
Gaujienas bibliotēkas un tautas nama ēka	Jumta un bēniņu pārseguma atjaunošanas darbi
Vidagas bibliotēka	Durvju nomaiņa
Trapenes bibliotēka	Vienā telpā mainīta griestu apdare, ierīkota jauna elektroinstalācija un apgaismojums (6 LED gaismas paneli)
Pededzes bibliotēkas un tautas nama ēka	Logu nomaiņa, fasādes 1 sienas apdare.
Malienas bibliotēka	Novadpētniecības telpas kosmētiskais remonts
Alsviķu bibliotēka	Datortelpas kosmētiskais remonts (atjaunots sienu krāsojums)
Alūksnes pilsētas bibliotēka	Metodiskā kabineta kosmētiskais remonts

Apes novada dome 2018. gada septembrī ir parakstījusi vienošanos ar Centrālo finanšu un līgumu aģentūru par projekta Nr. 4.2.2.0/17/I/083 "Energoefektivitātes paaugstināšana pašvaldības kultūras iestādei – Apes tautas namam un bibliotēkai – Skolas ielā 4, Apē, Apes novadā" ieviešanu. Projekta mērķis ir veikt energoefektivitātes paaugstinošus pasākumus Apes tautas nama un bibliotēkas ēkai, samazinot primārās enerģijas patēriņu. Paredzēts veikt ēkas fasādes un cokola sienu siltināšanu, bēniņu pārseguma papildus siltināšanu, daļēju esošo logu un ārdurvju nomaiņu pret siltumnoturīgākiem, divcauruļu apkures sistēmas izveidi. Kā arī projekta realizācijas gaitā tiks izbūvēta atsevišķi stāvoša katlu māja ar kurināmā noliktavu un pievedtīkliem, tiks veikti arī iekštelpu kosmētiskā remonta darbi, ēkas fasādes apgaismojuma darbi un teritorijas labiekārtošanas darbi, kurus pilnā apjomā finansēs pašvaldība no aizņēmuma līdzekļiem. Projekta kopējās izmaksas ir 429 056,63 EUR. Projekta realizācija plānota 2019.gadā.

2019.gadā plānots turpināt Pededzes tautas nama un bibliotēkas ēkas sakārtošana- elektroinstalācijas un apkures sistēmu uzlabošana.

- **Telpu paplašināšana vai bibliotēku pārvietošana uz citām telpām**

2018.gadā neviena no Alūksnes reģiona bibliotēka savu atrašanās vietu nav mainījusi, telpu paplašināšana nav notikusi, bibliotēkas atrodas esošajās ēkās un pašvaldību atvēlēto līdzekļu ietvaros apmeklētājiem cenšas radīt ērtu un patīkamu vidi, uzlabot pieejamību, attīstīt piedāvātos pakalpojumus

2018.gadā nav notikusi plānotā Jaunlaicenes bibliotēkas pārvietošana uz likvidētās pamatskolas ēku, bet ir izstrādāts tehniskais projekts bibliotēkas remontam un apkārtnes labiekārtošanai. 2019.gada martā tiks uzsākta jauno telpu rekonstrukcija.

- **Jaunu ēku būvniecība**

Jaunu ēku būvniecība pārskata periodā nav veikta.

- **Iekārtas, aprīkojums, IKT nodrošinājums**

Darbinieku datortehnikas stāvoklis bibliotēkās vērtējams kā labs, 55 % datoru ir iegādāti pēdējos 4 gados.

Lietotāju datortehnikas stāvoklis- apmierinošs, 35,7% datoru iegādāti pēdējos 4 gados.

2018.gadā Alūksnes novada pašvaldība *Kultūras informācijas sistēmu centram* atgriežusi atpakaļ bezatlīdzības lietošanā nodotos 73 datorkomplektus un 13 multifunkcionālās iekārtas, kurus bibliotēkas vairs faktiski neizmantoja. Jāturpina darbs pie *Trešā Tēva dēla* projekta datortehnikas nomaiņas, nākotnē- stacionāro datoru skaita samazināšana, iegādājoties jaunus portatīvos datorus.

Ļoti lēnu notiek datortehnikas atjaunošana par pašvaldības finansējumu. Tā 2018.gadā pa vienam jaunam datoram iegādājušās tikai 3 bibliotēkas- Alūksnes pilsētas bibliotēka, Alsviķu un Annas bibliotēkas, Gaujienas bibliotēka 3 jaunus datoru monitorus.

Tabula "Alūksnes un Apes novadu bibliotēku datortehnikas vērtējums"

	Darbiniekiem (kopējais skaits)	Lietotājiem (kopējais skaits)	Vērtējums					
			Iegādāti līdz 2009.gadam		Iegādāti no 2010. līdz 2014.gadam		Iegādāti 2015.- 2018. gadā	
			Darbiniekiem	Lietotājiem	Darbiniekiem	Lietotājiem	Darbiniekiem	Lietotājiem
Datori	40	123	2	54	16	25	22	44
Printeri	16		13		3			
Kopēšanas iekārtas	3		3					
Skeneri	2		1				1	
Multifunkc. iekārtas	37		7		12		18	

Vairākās reģiona bibliotēkās **interneta un datu pieejas tīkla darbības ātrums** ir neapmierinošs, bibliotēku lietotāji izsaka neapmierinātību, apgrūtināts ir arī bibliotēku darbs ar IS Alise.

Tabula "Alūksnes un Apes novadu bibliotēku interneta un datu pieejas tīkla darbības ātrums"

Bibliotēka	Interneta un datu pieejas tīkla darbības minimālais ātrums Mbps
Alūksnes novada 5 bibliotēkas (Kalncempji, Veclaicene, Jaunanna, Mālupe, Māriņkalns)	~ 2
Apes novada 1 bibliotēka (Ape)	
Apes novada 3 bibliotēkās (Gaujiena, Vidaga, Trapene)	~ 3
Alūksnes novada 11 bibliotēkas (Anna, Mārkalne, Alsviķi, Strautiņi, Beja, Jaunalūksne, Maliena, Jaunlaicene, Pededze, Ilzene, Zeltiņi)	~ 5
Alūksnes novada 1 bibliotēka (Liepna)	~ 15
Alūksnes pilsētas bibliotēka	~ 25

Ņemot vērā pašvaldību finansējuma iespējas, bibliotēku darbinieki cenšas pakāpeniski labiekārtot savas bibliotēkas, iegādājoties jaunu aprīkojumu, mēbeles, radot patīkamāku un ērtu vidi apmeklētājiem. 2018.gadā finansējums šim mērķim gan ir bijis visai pieticīgs, tomēr vairākas bibliotēkas ir iegādājušās **jaunas mēbeles, aprīkojumu:**

Alūksnes pilsētas bibliotēka- biroja plaukti metodiskajam kabinetam;

Alsviķu bibliotēka- skapis un stūra plaukts jaunākajām grāmatām;

Bejas un Liepnas bibliotēka- metāla statīvs preses izdevumiem;

Mālupe bibliotēka- nomainītas rezerves izejas durvis, iegādāti 4 jauni krēsli;

Liepnas un Vidagas bibliotēka- darbinieka darba galds un apkalpošanas lete;

Pededzes bibliotēka- 3 grāmatu kastes bērnu grāmatām;
 Jaunannas bibliotēkai- 2 bērnu grāmatu kastes;
 Mārkalnes bibliotēka- īpašs Latvijas simtgades grāmatu plaukts;
 Trapenes bibliotēka- smilšu-gaismas galdu un piederumus (dzīvnieku figūras, ģeometriskās figūras, akmentiņus), kas nepieciešami, lai varētu piedāvāt nodarbības bērniem- zīmēšanu smiltīs.

Trapenes bibliotēkā bērni iecienījuši nodarbības ar smiltīm

Liepnas bibliotēkas vadītājas darba vieta

Vidagas bibliotēkā

- **Problēmas un to risinājumi materiālā un tehniskā stāvokļa jomā**

Lielākā problēma joprojām- Alūksnes pilsētas bibliotēkas telpas, kas nav piemērotas kvalitatīvu pakalpojumu sniegšanai. Jautājums par Alūksnes pilsētas bibliotēkas nodrošināšanu ar bibliotēkas funkcijām atbilstošām telpām aktualizēts un iekļauts topošajā novada attīstības plānā.

Visas bibliotēkas strādā, lai arī ne tik plašās, bet mājīgās un gaišās telpās. Protams, **pietrūkst finansējuma** bibliotēku esošo telpu funkcionalitātes uzlabošanai, aprīkojuma- mēbeļu, datortehnikas nomaiņai, telpu dizaina izstrādei un realizācijai utt., tomēr arī 2019.gadā bibliotēkās, ņemot vērā plānotā finansējuma apjomu, materiāli tehniskajā jomā pārmaiņas nav gaidāmas.

Aktuāla joprojām bibliotēku **pieejamības problēma** cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un senioriem- 11 no 22 reģiona bibliotēkām nav vai tikai daļēji ir nodrošināta fiziskā pieejamība.

Astoņās reģiona bibliotēkās ir pilnībā neapmierinošs **interneta un datu pieejas tīkla darbības ātrums** (2 Mbps), līdz ar to bibliotēkas nevar piedāvāt kvalitatīvus pakalpojumus, ir apgrūtināts ir arī bibliotēku darbs ar IS Alise. Lai uzlabotu interneta un datu pieejas tīkla darbības ātrumu, arī 2018.gadā Alūksnes novada pašvaldība slēdza līgumu ar SIA *Telia Latvija* par papildus interneta pakalpojumiem projektā “Par vienotā bibliotēku datu pārraides tīkla pieslēgumu darbības nodrošināšanu”, kura darbības rezultātā 11 bibliotēkām interneta pieslēguma ātrums kopā ar KISC projektā noteikto tiek nodrošināts 5 Mbps, 2 bibliotēkām- Alūksnē un Liepnā- 15 Mbps. Par papildus pakalpojumu- palielinātu interneta ātrumu, bojājumu novēršanu, tehnisko apkopi tiek piemērota samaksa.

Sagatavoja Iveta Ozoliņa, Alūksnes pilsētas bibliotēkas direktore

4. Personāls

• Personāla raksturojums

Alūksnes reģiona 22 publiskajās bibliotēkās strādā 33 bibliotekārie darbinieki, no tiem uz pilnu slodzi- 31, bet 2 bibliotekārie darbinieki strādā uz 0,5 slodzi (Alūksnē un Kalncempjos). Darbinieku slodžu skaits pārskata periodā nav mainījies.

Personāla mainība jau daudzu gadu garumā ir zema. 2018. gadā pensijā aizgāja 2 ilggadējās darbinieces- Ilzenes un Jaunalūksnes bibliotēku vadītājas, viņu vietā strādāt uzsāka darbinieces ar vidējo profesionālo bibliotekāro izglītību. Jāpiemin, ka uz minētajām vakancēm tika izsludināti konkursi. Uz Ilzenes bibliotēkas vadītāja amata vietu pieteicās tikai 1 pretendente.

Gaujienas bibliotēkas vadītāja 2018.gadā sekmīgi absolvēja Latvijas Kultūras akadēmijas Latvijas Kultūras koledžas studiju programmu Bibliotēkzinātne un informācija, specialitātē Bibliotēku informācijas speciālists. Savukārt Mārupes pagasta bibliotēkas vadītāja uzsāka mācības 960 h tālākizglītības programmā “Bibliotēku zinības” ar Eiropas Sociālā fonda atbalstu un tikai 10 % līdzmaksājumu.

Bibliotēku darbinieku sadalījums pēc izglītības: 18 darbiniekiem ir izglītība bibliotēku darba jomā (55%), 8 darbiniekiem (24%)- augstākā izglītība citā jomā, 7 darbiniekiem (21%) -vispārējā vidējā vai vidējā profesionālā citā jomā.

- Ar maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri)- 1,
- Ar bakalaura grādu specialitātē- 1,
- 1.līmeņa profesionālā augstākā jeb koledžas izglītība specialitātē – 6,
- Ar III profesionālo kvalifikācijas līmeni – 10,
- Ar maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri) citās jomās– 5,
- Ar bakalaura grādu citā jomā- 3,
- Ar profesionālo vidējo citā jomā vai vispārējo vidējo – 7.

Alūksnes pilsētas bibliotēkā darbinieku kopskaits 14 (12,05 slodzes), no tiem bibliotekārie speciālisti (tai skaitā direktore)- 10 (9,5 slodzes), datorspeciālists- 1 (pilna slodze), tehniskie darbinieki (apkopēja, saimniecības pārzinis/sētnieks)- 3 (1,55 slodzes).

Bibliotekārie darbinieki ar augstāko vai vidējo izglītību specialitātē- 6 (60%), augstākā izglītība citā jomā- 3 (30%), vidējā speciālā izglītība citā jomā- 1 (10%).

Bibliotekāro speciālistu vidējais atalgojums 2018.gadā- 555 EUR pirms nodokļu nomaksas. 2018.gadā atalgojums palielināts netika.

No 2018.gada marta, ņemot vērā ierobežoto finansējumu,- samazinātas darba slodzes apkopējam un saimniecības pārzinim.

• Apbalvojumi un pateicības

Alsviķu bibliotēkas vadītājai Sarmītei Melķei – LNB Atbalsta biedrības pateicība par dalību ceļojošās izstādes “Bibliotēkas, kas palīdzēja izaugt Latvijai” tapšanā un pateicība par piedalīšanos Alūksnes novada pašvaldības novadpētniecības konkursā “Latvijai – 100. Šodienas jau rīt būs vēsture” par darbu “Senioru kopa “Noskaņa” – dzīves gudrības avots”.

Bejas bibliotēkai- atzinība par iegūtu 3. vietu Alūksnes novada pašvaldības novadpētniecības konkursā “Latvijai – 100. Šodienas jau rīt būs vēsture” un nozīmīgu ieguldījumu Alūksnes novada dzimtu izpētē un dokumentēšanā.

Pededzes bibliotēkas vadītājai Antoņinai Girs – Alūksnes novada pašvaldības pagodinājums nominācijā “Mūža ieguldījums kultūrā”.

Trapenes bibliotēkas vadītājai Dzidrai Zariņai – Apes novada domes “Pateicība par nozīmīgu devumu Apes novada attīstības veicināšanā”.

Trapenes bibliotēkas vadītājai Dzidrai Zariņai – Pateicība par ieguldīto darbu Vidzemes 8. patriotiskās dzejas festivālā “Mūs vieno Latvijas svētais vārds”.

Vidagas bibliotēkas vadītājai Airai Mūrniecei – Apes novada domes pateicība “Par nozīmīgu devumu Apes novada attīstības veicināšanā”.

Apes bibliotēkas kolektīvam – Apes novada domes pateicība “Par nozīmīgu devumu Apes novada attīstības veicināšanā”.

Alūksnes pilsētas bibliotēkai- LNB pateicība par vislielāko lasītāju skaitu Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijā 2017 starp pilsētas bibliotēkām.

• **Finansējums personāla attīstībai**

Lai iegūtu jaunas zināšanas un pilnveidotu esošās, reģiona bibliotekārie darbinieki piedalījušies dažādos profesionālās pilnveides pasākumos.

Tabula “Alūksnes reģiona bibliotēku darbinieku apmeklētie profesionālās pilnveides pasākumi”

Nr. p.k.	Norises laiks	Norises vieta	Organizētājs	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Stundu skaits
1.	5. janvāris	Gulbene	Gulbenes RMC	Lekcija, praktiskā nodarbība “Dažādi informācijas avoti: tradicionālie un elektroniskie”	2
2.	19. janvāris	Gulbene	Gulbenes RMC	Teorētiski praktiskā nodarbība “Māju stāsti bibliotēku novadpētniecības datu bāzēs”	2
3.	09.-11. aprīlis	Brisele	Eiropas Parlamenta deputāte I.Grigule - Pēterse	Eiropas Parlamenta apmeklējums, lai iepazītos ar Eiropas parlamenta darbību un ES likumu pieņemšanas procesu	3 dienas
4.	12. aprīlis	Rīga LNB	LNB Bibliotēku attīstības centrs	Seminārs par darbu ar personas datiem bibliotēkās	6
5.	17. aprīlis	Rīga LNB	LNB, LBB	Latvijas bibliotēkuru 19. konference <i>Mainās bibliotēka, mainās sabiedrība</i>	8
6.	16. maijs	Rīga LNB	LNB	Konference <i>Literatūras zināšanas mūsdienīgam bibliotekāram</i>	5
7.	29. – 30. maijs	Saldus	LNB, Saldus pilsētas bibliotēka	Latvijas akadēmisko, speciālo un publisko bibliotēku direktoru pavasara sanāksme	9
8.	29. maijs	Rundāles pils	UNESCO LNK	UNESCO LNK sadarbības tīklu konference UNESCO programmas “ <i>Pasaules atmiņa</i> ” vērtību iepazīšanai <i>Dokumentārais mantojums: kolektīvās atmiņas nesējs.</i>	4
9.	7. jūnijs	Alūksnes novada Veclaicenes pagasts	Alūksnes NVO, Alūksnes novada pašvaldība, Alūksnes lauku partnerība	Seminārs <i>Kultūras mantojuma festivāli un to ietekme vietējā un reģionālā mērogā, starptautiskā pieredze un galvenie izaicinājumi</i>	4
10.	15. jūnijs		UNESCO LNK	Tīkla <i>Stāstu bibliotēkas</i> seminārs <i>Stāstīšanas notikums: no stāstīšanas ikdienā līdz stāstnieku sarīkojumiem</i>	4

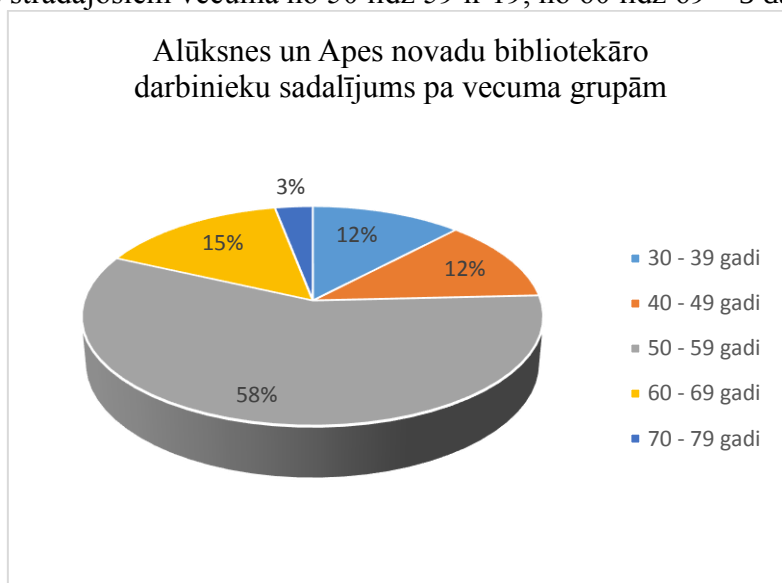
11.	5. septembris	Alūksne	SIA Baltijas Datoru akadēmija	Mācību kurss <i>Digitālā saziņa ar valsti: dzīves situācijās noderīgi e-risinājumi</i>	8
12.	8. septembris	Rīga LNB	LNB Bērnu literatūras centrs	Skaļās lasīšanas sacensību reģionālo kuratoru seminārs Latvijas Nacionālajā bibliotēkā	4
13.	12. septembris	Rīga LNB	LNB, LBB, Gētes institūts Rīgā	Konference <i>21. gadsimta bibliotēka</i>	5
14.	19. – 20. septembris	Kuldīga	LNB Attīstības departaments	Bibliotēku novadpētniecības konference	8
	20. septembris	Balvi	Balvu Centrālā bibliotēka	Eiropas reģiona <i>Pleskava – Livonija</i> pieredzes apmaiņas seminārs	6
15.	17. oktobris	Cēsu Centrālā bibliotēka	Cēsu Centrālā bibliotēka, LNB Bērnu literatūras centrs	Vidzemes novadu bērnu un skolu bibliotēku darbinieku 17. konference <i>Bibliotēkas = ludotēkas</i>	8
16.	18. oktobris	Rīga LNB	LNB Bibliotēku attīstības centrs	Reģionu galveno bibliotēku metodiķu seminārs	5
17.	24. oktobris	Kauņa Vitauta Dižā Universitāte	UNESCO LNK	Medijpratības un informācijpratības starptautiskā konference “Media and Information Literate Cities: Voices, Powers and Change Makers”	6
18.	2. novembris	Rīga Ārlietu ministrija	Ārlietu ministrija, Eiropas Komisijas pārstāvniecība Latvijā, Eiropas Parlamenta informācijas birojs Latvijā, Eiropas Kustība Latvijā	Eiropas Savienības informācijas sniedzēju forums 2018	5
19.	5. novembris	Rīga LNB	LNB	BIS Alise kurss <i>Dati: vienkārši par sarežģīto</i>	6
20.	7. novembris	Rīga LNB	LNB Bibliotēku attīstības centrs	Seminārs krājuma komplektēšanas speciālistiem	5
21.	28. novembris	Jūrmala	LNB Bibliotēku attīstības centrs, Jūrmalas Centrālā bibliotēka	Latvijas akadēmisko, speciālo un publisko bibliotēku direktoru sanāksme	5
22.	25.04. 09.05. 06.06. 13.06.	vebināri	KISC	Latviešu literatūras popularizēšanas cikls “Aktuālās norises latviešu literatūrā un grāmatniecībā” – sadarbībā ar izdevniecībām “Neputns”, “liels un mazs”, “Jumava” tiks stāstīts par nozīmīgiem jaunumiem latviešu grāmatniecībā.	

23.	16.05.	vebinārs	KISC	Tiešsaistes vebinārs par multikulturālismu projekta “Izglītotāji un inovatori bibliotēkās” ietvaros.	
-----	--------	----------	------	--	--

Alūksnes pilsētas bibliotēka personāla attīstībai no 2018. gada budžeta izlietojusi EUR 1131, kas ietver dalības/mācību apmaksu, komandējumu un transporta izdevumus. Alūksnes novada pagastu bibliotēkām personāla profesionālajai pilnveidei izlietoti: EUR 1230 (2017. gadā – EUR 1187). Apes novada 4 bibliotēkām pārskata periodā personāla profesionālajai pilnveidei izlietoti EUR 940 (2018. gadā – EUR 542). Kopā abu novadu publiskajās bibliotēkās tam ir izlietoti EUR 3301 (+701 EUR). Ne vienmēr iemesls, kādēļ lauku bibliotēku darbinieki neapmeklē profesionālās pilnveides kursus, ir finansējuma trūkums, lielākoties iemesls tam ir darbinieka kūtums un nevēlēšanās, jo ir bibliotēkas, kuras šim mērķim paredzēto naudu pilnībā netika izlietojušas.

- **Problēmas un to risinājumi personāla jomā**

Viena no problēmām personāla jomā ir **darbinieku novecošanās**. No 33 Alūksnes un Apes novadu bibliotēkās strādājošiem vecumā no 50 līdz 59 ir 19, no 60 līdz 69 – 5 darbinieki.

Daļai no minētajiem darbiniekiem sagādā grūtības darbs ar informācijas tehnoloģijām, datu bāzēm, e-pakalpojumu izmantošanu u.c.

Vēl viena sāpīga problēma ir bibliotēku darbinieku **zemais atalgojums**. Vidējā darba alga valstī pieaug, bet Alūksnes novada pašvaldības iestāžu, tai skaitā bibliotēku darbinieku atalgojums, paliek ļoti zemā līmenī, kas tikai nedaudz pārsniedz minimālo algu. Vidējā darba alga 2018.gadā Alūksnes novada pagastu bibliotēkās- EUR 491, Alūksnes pilsētas bibliotēkā- EUR 555. Ierobežotā finansējuma dēļ Alūksnes pilsētas bibliotēkā 2018.gadā samazinātas saimniecisko darbinieku amatu slodzes (apkopēja, saimniecības pārzinis- sētnieks). Apes novada bibliotēku darbiniekiem 2018.gadā atalgojuma palielinājums- 5% (vidējā alga ~ 555 EUR).

Bibliotēku darbinieku zemā darba samaksa ierobežo bibliotēku darbinieku vēlmi un iespējas apgūt profesionālo izglītību, iestājoties kādā no mācību iestādēm. Lai gan pašvaldības ir gatavas daļēji segt mācību maksu, tomēr arī pārējie izdevumi ir pietiekoši lieli, salīdzinot ar darba algu, ko saņem bibliotekāri. Tas traucē arī piesaistīt jaunus darbiniekus, jo atalgojums, salīdzinot ar nepieciešamajām kompetencēm, nav adekvāts.

Sagatavoja Silvija Mūrniece, Alūksnes pilsētas bibliotēkas metodiķe

5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība

- Galvenie rādītāji

Tabula "Alūksnes un Apes novadu bibliotēku pamatrādītāji"

	2016.	2017.	2018.	% salīdzinot ar iepr. gadu
Lietotāju skaits	7101	6965	6572	-1,9%; -5,64%
<i>t. sk. bērni</i>	2301	2147	1936	-6,7%; -10,95%
Bibliotēkas apmeklējums	110 259	101 838	90 133	-7,6 %; -11,49%
<i>t. sk. bērni</i>	36 761	32 849	26 637	-10,6%; -18,91%
Virtuālais apmeklējums	37 059	14 325	46 294	-61,4%; +223,17%
Izsniegums kopā	180 584	171 684	153 131	-4,9%; -10,81%
<i>t. sk. grāmatas</i>	95 001	85325	76 774	-9,5%; -10,02%
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	84 786	85 325	76 185	-0,6%; 10,71%
<i>t. sk. bērniem</i>	36 803	30 339	26 961	-17,65; -11,13%
Bibliotekārais aptvērums % no iedz. skaita pagastā, pilsētā, reģionā *	34,6%	34%	34%	
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.*</i>		66%	61%	
Iedzīvotāju skaits	20 536	19 961	19 570	-2,8%; - 2%

Tabula "Alūksnes pilsētas bibliotēkas pamatrādītāji"

	2016.	2017.	2018.	% salīdzinot ar iepr. gadu
Lietotāju skaits	2078	2029	1960	-2,4%; -3,40%
<i>t. sk. bērni</i>	786	745	715	-5,2%; -4,03%
Bibliotēkas apmeklējums	31 050	30 342	27 323	-2,3%; -9,95%
<i>t. sk. bērni</i>	8625	9004	8414	+4,4%; -6,65%
Virtuālais apmeklējums	18 697	43 241	34 515	+131%; - 20,18%
Izsniegums kopā	57 022	52 989	39 877	-7%; -24,74%
<i>t. sk. grāmatas</i>	34 277	33 461	26 064	-2,4%; -2,38%
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	21 971	19 174	13 652	-12,7%; - 28,80%
<i>t. sk. bērniem</i>	11 241	8215	7775	-26,9%; -5,36%
Bibliotekārais aptvērums % no iedz. skaita pagastā, pilsētā, reģionā *	26,9%	26,9%	26,3%	
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.*</i>		61%	59%	
Iedzīvotāju skaits	7711	7555	7451	-2,02%; -1,4%

Izvērtējot bibliotēku darba statistiskos pamatrādītājus, redzam, ka tie visi ir faktiski samazinājušies. Viens no iemesliem, protams, tam ir iedzīvotāju skaita nepārtraukta samazināšanās, skolu slēgšana un iestāžu reorganizēšana. Pagājušā gada laikā Alūksnes un Apes novados kopumā iedzīvotāju skaits ir samazinājies par -391 (-2%). Samazinoties faktiskajam iedzīvotāju skaitam apkalpojamajā teritorijā, sarūk arī bibliotēkās reģistrēto lietotāju un apmeklētāju skaits, kā arī izsniegums. 2018.gadā lietotāju skaits Alūksnes un Apes novados kopā ir samazinājies par 393 jeb

5,6%. Attiecīgi ir samazinājies arī apmeklējumu skaits – par 11 705 jeb 11,5%, izsniegums – par 18 553 jeb 10,8%. Bērnu un jauniešu skaits reģionā samazinās, jo turpinās lauku skolu slēgšana un reorganizēšana. 2018.gadā tika slēgtas Ilzenes un Jaunlaicenes skolas, kā arī Liepnas internātpamatskola, savukārt Liepnas vidusskola no 01.09.2019. tiks pārveidota par Liepnas pamatskolu.

No visiem bibliotēku lietotājiem 29,5 % ir bērni un jaunieši līdz 18 gadiem, apmeklētāji – 29,5 %, izsniegums – 17,8 %. Bērnu un jauniešu līdz 18 gadu vecumam skaits pēdējo 5 gadu laikā Alūksnes novadā samazinājies par 13%, Apes novadā – par 6%. Tomēr jāsaka, ka tas nav vienīgais iemesls – kādēļ bibliotēkās tik strauji samazinās bērnu un jauniešu lasītāju skaits. Ļoti bieži bibliotēku darbinieki ir kūtri vai neprasmīgi, lai saistoši, ar jaunām interaktīvām metodēm piedāvātu bibliotēkas resursus un reklamētu bibliotēkas iespējas. Protams, jāmin arī lielā bērnu aizraušanās ar datoru un interneta lietošanu, atlicinot aizvien mazāk laika grāmatu lasīšanai.

Darba rādītāju samazināšanos ietekmēja arī fakts, ka vairāku bibliotēku (Ape, Pededze, Beja) ilgstoši slimoja, un līdz ar to bibliotēka bija slēgta apmeklētājiem. Savukārt Gaujienā tika veikti remontdarbi ēkā, kur atrodas bibliotēka, un kādu laiku tās lietotājiem bija apgrūtināta piekļuve bibliotēkas pakalpojumiem.

Tomēr jāatzīst, ka bibliotēku statistikas rādītājus un apmeklētību lielā mērā ietekmē arī darbinieka profesionalitāte un aktīva darbība, izejot ārpus bibliotēkas telpām, interesanti reklamējot bibliotēkas pasākumus!

• **Pakalpojumu attīstība**

Pakalpojumu pieejamību veicina faktors, ka visas 22 Alūksnes un Apes novadu publiskās bibliotēkas ir ievadījušas savus krājumus IS *Alise*, līdz ar to visi izdevumi ir redzami Alūksnes un Apes novadu bibliotēku elektroniskajā kopkatalogā. Visas bibliotēkas veic lietotāju automatizēto apkalpošanu. Neregistrēto lietotāju apmeklējuma fiksēšanai IS *Alise* pievienots lasītājs, kas apzīmēts kā *Anonīms apmeklētājs*, šādi nodrošinot statistisko uzskaiti sistēmā tiem apmeklētājiem, kas bibliotēkā iegriežas reti – izmantot kādu no maksas pakalpojumiem, apskatīt kādu no jaunākajiem preses izdevumiem vai izmantot SIPP. Bieži šādiem apmeklējumiem ir vienreizējs raksturs, kad cilvēks atnācis ar kādu konkrētu vajadzību, bet par regulāru un reģistrētu apmeklētāju nekļūst.

Aktualizēta arī izdevumu izsniegšana grāmatām, īpaši preses izdevumiem, kas tiek izmantoti bibliotēkā, lasītavā uz vietas, arī pagastu bibliotēkas uzsākušas šos izdevumus uzskaitīt IS *Alise* (Cirkulācija ► Izniegt lasītavā). Uz vietas lasītā prese iepriekš tika uzskaitīta uz statistikas veidlapām, šobrīd visa statistiskā uzskaitē tiek veikta, izmantojot BIS *Alise*.

Pilnveidota pakalpojumu pieejamība, izmantojot informācijas tehnoloģiju iespējas:

- tiek turpināta attālināto lietotāju reģistrācija un apkalpošana,
- tiek aktīvāk piedāvāta un izmantota dokumentu attālināta rezervēšana, izmantošanas termiņa pagarināšana elektroniski, elektroniski atgādinājumi par izsniegto dokumentu izmantošanas termiņa beigām,
- pēc bibliotēku apmeklētāju pieprasījuma bez maksas tiek veikta elektroniski pieejamu informācijas avotu nosūtīšana uz e-pastiem,
- aktīvi tiek izmantots SBA modulis.

No izmantotākajiem pakalpojumiem Alūksnes pilsētas bibliotēkas lasītavā ievērojams īpatsvars ir maksas pakalpojumiem (kopēšana, skenēšana, nesaistīta ar bibliotēkas krājuma izmantošanu) un konsultācijām datora un interneta izmantošanā - dokumentu formatēšana, e-pasta lietošana, e-pakalpojumi, īpaši internetbankas izmantošana u.c. No maksas pakalpojumiem populārākais - "komplekts" izdrukāt, parakstīt, ieskenēt, nosūtīt uz e-pastu. Arvien vairāk iestādes, uzņēmumi, organizācijas pieņem šādi parakstītus un saņemtus dokumentus.

Biežāki kļuvuši pieprasījumi saistībā ar viedtālrunu izmantošanu. Nepieciešama fotogrāfijas vai biļetes, kas atrodas telefonā, izdruka, palīdzība kādas mobilās aplikācijas izmantošanā vai vienkārši telefona pamatfunkciju lietošanā.

Pārskata gadā jūtami pieauga piedāvāto vakanču skaits pašvaldībā, īpaši saistībā ar jauna sociālā aprūpes centra atvēršanu – šajā laikā īpaši aktīvi tika izmantota iespēja ar bibliotekāra palīdzību izveidot CV, motivācijas vēstuli.

Aizvadītajā gadā medijos, sociālajos tīklos aktuāla bija e-pakalpojumu tematika, īpaši saistībā ar e-veselības ieviešanu. Vairākkārt cilvēki iegriezušies paaugstināties par šīm iespējām pēc kāda noskatīta ziņu sižeta vai izlasīta raksta. Tiek izmēģināta autentifikācija portālā latvija.lv, apskatīti piedāvātie e-pakalpojumi.

Joprojām laukos tiek izmantots tāds pakalpojums kā grāmatu piegāde uz mājām, ja cilvēki veselības problēmu dēļ nevar apmeklēt bibliotēku klātienē – Bejas, Mārkalnes, Vecclaicenes, Zeltiņu pagastos.

Aizvadītajā gadā Alūksnes pilsētas bibliotēkā sadarbībā ar Nodarbinātības Valsts aģentūru un mācību centru “Būti” ilgstošajiem darba meklētājiem tika piedāvāts pakalpojums – iepazīšanās ar bibliotēku, tās piedāvātajiem pakalpojumiem, iespēja noskatīties filmas par Alūksnes un novada vēsturi, iepazīties ar darba meklēšanas iespējām internetā u.c. Bibliotēku apmeklēja 7 darba meklētāju grupas (vidēji 8-12 cilvēki katrā). Visa gada garumā bibliotēkas telpās notika arī darba meklētāju un viņu mentoru individuālās tikšanās.

Trāpenes bibliotēka piedāvāja jaunu pakalpojumu bērniem - smilšu gaismas lampu un piederumus (dzīvnieku figūras, ģeometriskās figūras, akmentiņus). Bērni var nodarboties ar zīmēšanu smiltīs, kas attīsta tausti un smalkās motorikas iemaņas. Gaismas "notur" bērna uzmanību un spēlēšanās procesu padara daudz interesantāku.

Atskaides periodā bibliotēkas aizvien aktīvāk izmantoja iespēju saviem apmeklētājiem izsniegt attālinātās piekļuves paroles, lai ārpus bibliotēkas telpām piekļūtu datu bāzes *Letonika* resursiem.

- **Sabiedrības, lasītāju viedokļa izziņāšana**

Bibliotēkās aizvadītajā gadā tika veiktas aptaujas galvenokārt par jaunu grāmatu iegādi un periodikas pasūtīšanu, jo budžeta līdzekļi krājuma komplektēšanai pagastu bibliotēkās ir ierobežoti, tāpēc tiek noskaidrots lietotāju viedoklis jaunieguvumu iegādē un preses pasūtīšanā. Tādas notika Alsvidu, Annas, Apes, Pededzes, Vecclaicenes un Vidagas bibliotēkās. Alūksnes pilsētas bibliotēkā plašāks pētījums par bibliotēkas pakalpojumu izmantošanu tika veikts 2017. gadā. 2018. gadā plašākas aptaujas netika veiktas.

- **Ārējie apkalpošanas punkti kā pakalpojums**

Alūksnes reģionā bibliotēkām nav ārējo apkalpošanas punktu.

- **Bibliotēku pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām**

Bibliotēku darba laiks pagastos pārsvarā ir no plkst. 8.00 vai 9.00 līdz plkst. 17.00 vakarā, jo laukos iedzīvotāji pagasta centra iestādes apmeklē rīta pusē, pie reizes iegriežoties arī bibliotēkā. 5 pagastu bibliotēkas – Jaunalūksnes, Mārupes, Mārkalnes, Vecclaicenes un Zeltiņu bibliotēkas strādā arī sestdienās. Alūksnes pilsētas bibliotēka apkalpo apmeklētājus darbdienās no 10.00- 18.00 un sestdienās no 9.00-15.00. Vairākas bibliotēkas tomēr rosinātas pārskatīt savus darba laikus, lai kļūtu pieejamākas arī tiem cilvēkiem, kas darba laikā bibliotēku apmeklēt nevar.

Situācija bibliotēku pieejamības jomā atskaides periodā nav mainījusies- no 22 bibliotēkām tikai 11 ir pieejamas (vai daļēji pieejamas) cilvēkiem ar kustību traucējumiem. Joprojām nav atrisināts Alūksnes pilsētas bibliotēkas telpu jautājums – stāvās trepes uz 2.stāvu rada problēmas gan cilvēkiem ar kustību traucējumiem, gan veciem cilvēkiem, gan jaunajām māmiņām ar mazuļiem.

Trāpenes bibliotēkai ir izveidoti 2 grāmatu apmaiņas punkti – Trāpenes sākumskolas 2 pirmskolas vecuma grupiņās un Sociālās aprūpes centrā “Trāpene”, kur reizi mēnesī notiek grāmatu apmaiņa.

- **Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām vai interešu grupām, tematisku pasākumu piedāvājums**

Bibliotēkas visvairāk strādā ar bērniem un jauniešiem, kā arī senioriem, jo šīs auditorijas ir visatsaucīgākās.

Aktīvi ar **senioriem** joprojām strādā Alsvidu bibliotēka, organizējot datorapmācības, kā arī rīkojot kopīgus pasākumus ar pensionāru biedrību “Noskaņa” un senioru grupu “Par prieku sev un citiem” (kopīgi skatās filmas un novadpētniecības prezentācijas par novadu, apgūst lietot jaunus e-pakalpojumus u.c.).

Dažādas aktivitātes saviem senioriem organizē Māriņkalna bibliotēka. Tās ir sarunas par grāmatām, jauno grāmatu apskati. Regulāri jauno grāmatu apskatus senioriem rīko arī Mārkālnes, Zeltiņu un Alsviķu bibliotēkas. Aktīvi darbs ar senioriem norit arī Pededzes bibliotēkā, kur darbojas rokdarbnieču pulciņš (kopā sanāk 1 reizi nedēļā), notiek jauno grāmatu apskati, kopīgas ekskursijas, bibliotēkā tiek rīkotas izstādes u.c.

Alūksnes pilsētas bibliotēkā katru gadu, lai iepazītos ar bibliotēkas pakalpojumiem, jaunām iespējām viesojas Alūksnes senioru biedrības “Sudrabs” biedri.

Jauna iniciatīva- Jaunalūksnes bibliotēkas vadītāja ir uzsākusi sadarbību ar pagasta pirmsskolas izglītības iestādes “Pūcīte” **bērnu vecākiem**, piedaloties vecāku sapulcēs ar grāmatu apskatiem. Jaunlaicenes bibliotēka organizējusi spēļu turnīrus **ģimenēm**.

Aizvadītajā gadā svarīga mērķgrupa bija bezdarbnieki un darba meklētāji. Trapenes, Liepnas un Alūksnes bibliotēkās Nodarbinātības Valsts aģentūra un mācību centrs, kas veic ilgstošo darba meklētāju apmācības, projekta “Motivācijas programma darba meklēšanai un mentora pakalpojumi” ietvaros regulāri rīkoja bezdarbnieku tikšanās minētajās bibliotēkās un savukārt bibliotēku darbinieki iepazīstināja bezdarbniekus ar bibliotēku pakalpojumiem, tika piedāvāti jaunāko grāmatu apskati, stāstīts par iespējām bibliotēkā, piedāvāts seminārs par darba meklēšanas iespējām utt. Mentora pakalpojumiem – individuālajām konsultācijām izmantotas bibliotēku telpas. Trapenes bibliotēkā ir aktualizējies darbs ar riska grupām sadarbībā ar Apes Sociālo dienestu un sociālo darbinieku Trapenē.

Bezdarbniekiem un maznodrošinātajiem bibliotēka palikusi kā vienīgā vieta (neskaitot, protams, bankas, kurās šis pakalpojums ir dārgs), kur ar sava internetbankas klienta datiem saņemt konta informācijas izdrukas, kas nepieciešamas pretendējot uz pašvaldības pabalstiem. Citās iestādēs, kas pirms tam arī mēdza palīdzēt, šobrīd atrunājas ar Vispārīgo datu aizsardzības regulu. Jārēķinās, ka daļa cilvēku, īpaši vecāka gadagājuma, vairs neapgūs nepieciešamās datora lietošanas prasmes e-pakalpojumu izmantošanai, tāpēc arī citos gadījumos bibliotēkās nevis konsultē un palīdz, bet vienkārši visas nepieciešamās darbības veic apmeklētāja vietā.

Alūksnes pilsētas bibliotēkā ir izveidojusies **vēstures interesentu grupa**, kuriem katru mēnesi tika piedāvāts tematisks pasākums par novada un pilsētas vēsturi, kā arī tikšanās ar darbīgiem Alūksnes puses cilvēkiem ciklā “Savējie iedvesmo”, kuri attīsta savu uzņēmējdarbību vai darbojas kā mājražotāji, vai ir pazīstami kādā citā jomā un ir pazīstami ārpus reģiona robežām.

Bejas bibliotēkā nu jau 10 gadus turpina darboties interešu klubiņš “Pipariņš”. Ir izveidojusies noteikta domubiedru grupa, kura sanāk kopā reizi mēnesī, lai tiktos ar interesantiem cilvēkiem, apspriestu izlasītās grāmatas, diskutētu par dažādām aktuālām tēmām, kopīgi svinētu svētkus.

Uzņēmējiem un mājražotājiem, sadarbībā ar Alūksnes uzņēmējdarbības atbalsta centru un *Europe Direct* informācijas centru, kas darbojas Alūksnes pilsētas bibliotēkā, tika organizēts seminārs “Kā sevī rast radošumu?”.

Aizvadītajā gadā pirmo reizi bibliotēkā uz tikšanos ar dzejnieci Gaļinu Sviridenkovu aicinājām pilsētas **krieviski runājošos iedzīvotājus**. Šī sadarbība jāturpina un jāpilnveido!

Bibliotēka ir arī tikšanās un sevis pilnveidošanas iespēju vieta. Iedzīvotāju vidū joprojām populāri ir dažādi bibliotēku rīkoti pasākumi - tikšanās ar literātiem, gadskārtējie Grāmatu svētki, Bibliotēku nedēļas pasākumi, Ziemeļvalstu bibliotēku nedēļa, E-prasmju nedēļa, Bibliotēku nakts pasākumi, radošās darbnīcas u. c.

2018. gadā viena no prioritātēm bibliotēkās bija Latvijas simtgades atzīmēšana. Arī Alūksnes un Apes bibliotēkās šim svarīgajam notikumam tika veltītas gan izstādes, gan daudzveidīgi pasākumi: **Alūksnes pilsētas bibliotēka** – visa gada garumā turpinājās sarunu cikls “Savējie iedvesmo”, kura ietvaros notika tikšanās ar pazīstamiem novadniekiem, kuri veicinājuši Alūksnes vārda atpazīstamību gan Latvijā, gan ārpus tās robežām – tikāmies ar strūklaku meistaru Alvitu Grīvnieku, militāro zinātņu doktoru, pirmo Alūksnes Mobilā strēlnieka bataljona komandieri Ēriku Melni, radioamatieri Gunāru Ausekli, rotu dizaineri Unu Mikudu, fotogrāfi Janu Rāgu u.c. Tika izveidota plaša novadnieces Staršinskas cimdu izstāde “Cimdotā Malēnija” un aicināti uz tematisku pasākumu alūksnieši ar saviem cimdu stāstiem. Bibliotēka piedāvā arī izglītojošas aktivitātes-

Alsviķu bibliotēka – dalība ar stāstu par savu bibliotēku LNB Atbalsta biedrības organizētajā izstādē “Bibliotēkas, kas palīdzēja izaugt Latvijai”. <http://ejuz.lv/izstadealsviki>

Jaunlaicenes pagasta bibliotēka – pasākumu cikls “*Latvijai – 100. Sarunas “10x10”*”, kurā tika rīkotas tikšanās ar darbīgiem sava pagasta cilvēkiem, prāta spēle “*Latvijai - 100*” Ziemeļu pamatskolas audzēkņiem.

Mārkalnes pagasta bibliotēka - izgatavots īpašs grāmatu skapis „*Latvijai- 100*”, kurā katra pagasta mājsaimniecība aicināta ievietot kādu savai ģimenei, dzimtai īpašu grāmatu(-as) ar ierakstu un vēlējumu. <http://ejuz.lv/gramatuskapis>

Māriņkalna bibliotēka – kopā ar Veclaicenes pagasta kultūras iestādēm izveidoja dabas izpētes ciklu “*Mūsu 100 tuvākie un tālākie kalni*”, kura laikā tika apzināti daudzi jau aizmirsti kalni tuvākajā apkārtnē, organizēta viktorīna skolēniem “*Izzini Latviju!*”.

Annas bibliotēka – Dzejas diena Latvijai “*Kopā ar saullēktiem Taviem...*”.

Bejas bibliotēka – Dzejas diena “*Ar Latviju sirdī es eju...*”, tematisks pasākums “*Šo svētāko Tu neaizmirsti – Tu esi Latvija...*”.

Vidagas bibliotēka – Dzejas dienas pasākums “*100 minūtes dzejā un mūzikā*” kopā ar dzejnieci Kornēliju Apškrūmu un grupas “*Apvedceļš*” solistu Jāni Krūmiņu.

Veclaicenes bibliotēka – no pērlītēm, pogām un aukliņām veidotu rokassprādžu un kakla rotu izstāde “*Mana rokassprādze Latvijai*”.

Trapenes bibliotēka – akcija “*Cimdotā Latvija*” (trapienietes S.Kuprišas adīto cimdu izstāde ar stāstu), kā arī jubilejas pasākums novadniekam O.Vācietim- 85.

Gaujienas bibliotēka - novadpētniecības akcija “*Gaujiena 100 grāmatu lappusēs*”, tās mērķis bija apkopot līdz Latvijas simtgadei 100 grāmatas, kurās minēta Gaujiena. Kopumā tika savāktas un apkopotas 182 grāmatas, kuru lappusēs bija minēts kaut kas saistībā ar Gaujienu. Tika izveidota grāmatu izstāde “*Gaujiena-grāmatu lappusēs*”.

Lai radītu un uzturētu dažādu paaudžu alūksniešu interesi par grāmatu lasīšanu, uzlabotu lasīšanas kvalitāti, veicinātu lasītpraksi, iedvesmotu lasīt un popularizētu latviešu oriģinālliteratūru, **Alūksnes pilsētas bibliotēka** ar VKKF atbalstu piedāvāja klātienē tikties un diskutēt ar Latvijā pazīstamiem un kritiķu augsti novērtētiem rakstniekiem- Arno Jundzi, Gundegu Repši, Vili Selecki, Līgu Blauu, jaunākajai paaudzei- ar Māri Runguli un Lindu Nemieru.

Plašu apmeklētāju loku Alūksnes pilsētas bibliotēkā gada nogalē pulcēja tikšanās ar iedvesmojošo grāmatu autori un žurnāla “*Kā Darītu Mīlestība*” Inesi Prišjolkovu. <http://ejuz.lv/prisjolkovaaluksne> un ikgadējie Grāmatu svētki Alūksnē ar plašu svētku programmu. Liela atsaucība arī bibliotēkas organizētajiem izglītojošiem pasākumiem: piemēram, seminārs “Vides un pārtikas ietekme uz dzīves kvalitāti”, kuru vadīja vides žurnāliste Anitra Tooma, pasākumā “*Pasaku dziedinošais spēks*” apmeklētājiem bija iespēja uzklaut psihologi S.Volkovu un līdzdarboties.

Arī pagastu bibliotēkās iespēju robežās tiek organizētas tikšanās ar sabiedrībā pazīstamiem cilvēkiem. Tādas ir bijušas **Gaujienas bibliotēkā** – ar profesoru Anatoliju Danilānu, **Kalnecmpjos** - ar dzejnieci Irisu Puidzi, **Veclaicēnē** – ar gastroenterologu Hosamu Abu Meri, novadnieci Astru Plukšu par ceļojumu uz Kolumbiju, **Apē** – novadnieka Edvīna Jansona grāmatas “*Mirkļu rezonanse*” atvēršanas svētki.

Problēmas šajā jomā rada gan finansējuma trūkums, gan spēja nodrošināt auditoriju. Tāpēc vairāku pagastu bibliotēkas (Alsviķi, Mārkalne, Kalnecmpji) organizē saviem lasītājiem kopīgus braucienus uz pasākumiem Alūksnes pilsētas bibliotēkā.

- **Uzziņu un informācijas darbs**

Aizvadītajā periodā nekādas īpašas izmaiņas uzziņu un informācijas darbā nav notikušas. Lietotājiem vairāk tiek piedāvāti attālinātie pakalpojumi – elektronisko datu bāzu izmantošana, elektroniskā dokumentu piegāde u.c. Samazinās bibliotēkas fizisko apmeklējumu skaits, toties vairāk pieprasījumu tiek izpildīti pilnībā attālināti. Piemēram, Alūksnes pilsētas bibliotēkā kāda diplomdarba izstrādei par atbilstošo tēmu failu apmaiņas programmā nodrošināta pieeja 71 rakstam no vietējiem laikrakstiem, kas lielākā daļa digitalizēti šim nolūkam, bet turpmāk kalpos kā papildinājums novadpētniecības digitalizētajai krājuma daļai.

Uzziņu darbā lielāks īpatsvars ar sadzīves tematiem saistītiem pieprasījumiem – mājsaimniecību, hobijiem, veselību, dzīvesstilu, informāciju meklējot LNB analītikas datubāzē, News.lv portālā. Pieprasītākie temati sabiedriskajās zinātnēs - pedagogijā, pārvaldībā, vadībsinātnē, tiesību zinātnēs, uzņēmējdarbībā.

Mācībām – gan vecāko klašu skolēniem, gan studentiem tiek izmantots arī bibliotēku nozaru un uzziņu literatūras krājums. Sniedzot uzziņas apmeklētājiem, bieži tiek izmantota LNB Analītikas datu bāze, LNB digitālās bibliotēkas grāmatu sadaļa, arī internetā brīvi pieejamie resursi, tai skaitā open access avoti. Novadpētniecības uzziņu izpildē aktuāla ir arī LNB Digitālā bibliotēkas periodikas sadaļa, kā arī bibliotēkas veidotā novadpētniecības un pašvaldības dokumentu datu bāze.

Alūksnes pilsētas bibliotēkā savus pakalpojumus piedāvā arī ES informācijas punkts (ESIP), kas kopš 2004.gada aprīļa darbojas arī kā *Europe Direct* informācijas centra Gulbenē Alūksnes informācijas punkts. Tajā ir pieejams informācijas materiālu klāsts par ES, tās dalībvalstīm, strukturālajiem fondiem, programmām, finansējuma piesaistīšanas iespējām. Pateicoties šim projektam, ir finansiāla iespēja piesaistīt lektorus dažādos pasākumos. Aizvadītajā gadā tika noorganizēts seminārs mājražotājiem “*Kur sevī rast radošumu?*”, seminārs par zaļo dzīvesveidu “*Vides un pārtikas ietekme uz dzīves kvalitāti*”, kuru vadīja vides žurnāliste Anitra Tooma, lekcija – diskusija ar žurnālistu un rakstnieku Lato Lapsu – “*Kā tas ir – dzīvot zem Muhameda bārdas? Rietumu un austrumu kultūra mūsdienu kontekstā*”. Tika organizēti arī 2 konkursi – “*ES finansējums Alūksnes novada un pilsētas attīstībai*” un konkurss Eiropas Valodu dienai “*Latviešu valoda Eiropas Savienībā*”. ES informācijas centra koordinatorei ir bijusi iespēja apmeklēt Eiropas Komisijas pārstāvniecības Latvijā, Eiropas Parlamenta informācijas biroja Latvijā un LR Ārlietu ministrijas organizētās apmācības un ES informācijas sniedzēju forumus.

EDIC Gulbenē Alūksnes informācijas punkts, sadarbībā ar uzturošo struktūru- Gulbenes bibliotēku un Madonas bibliotēku, kopīgi sagatavojuši un 1 reizi ceturksnī izplatījuši *EDIC Gulbenē Zinu lapu*, kurā atrodama informācija gan par ES aktualitātēm Latvijā, novados, Alūksnē, Gulbenē, Madonā, tai skaitā arī par aktivitātēm informācijas punktos, kas darbojas bibliotēkās, kā arī par finansējuma piesaistes iespējām, realizētajiem projektiem utt.

• **Bibliotēkas izglītojošā darbība**

Tiek turpināta lietotāju apmācība bibliotēkas elektronisko resursu izmantošanā- elektroniskā kopkataloga, bibliotēkā pieejamo datu bāzu izmantošanā, e-pakalpojumu saņemšanā, sociālo tīklu un interneta izmantošanā, konsultējot gan individuāli, gan informācijpratības stundās, Digitālajā nedēļā u.c. Tā, piemēram, martā sadarbībā ar Nodarbinātības valsts aģentūru tika organizēts seminārs “Digitālās prasmes bezdarbniekiem un darba meklētājiem”, kur tika stāstīts par e-pakalpojumiem darba meklēšanas un karjeras atbalsta jomā, NVA e-pakalpojumiem,

Sadarbībā ar skolām Alūksnes pilsētas bibliotēkā regulāri notiek informācijpratības stundas, kurās skolēni (atbilstoši vecumgrupām) tiek iepazīstināti ar bibliotēkas pakalpojumiem, tiek mācīti, kā izmantot tradicionālos informācijas nesējus- grāmatas, preses izdevumus, un kādus elektroniskos resursus, datu bāzes piedāvā bibliotēka, kurus skolēni var izmantot mācību procesā.

Alūksnes pilsētas bibliotēkā ir izstrādāts bibliotekāro stundu piedāvājums, ar kuru var iepazīties vietnē <http://ej.uz/busimgudri>.

Alsviķu bibliotēka kā katru gadu organizēja apmācības senioriem datorprasmēs darbam ar datoru un interneta lietošanu. Pavisam ir notikusi 31 apmācību reize un kopā novadītas 124 stundas. Apmācības par e-pakalpojumiem ir notikušas arī Alūksnes pilsētas un Jaunalūksnes bibliotēkās.

2018. gadā bibliotēkas ir aktīvāk reklamējušas abonētās datu bāzes. NEWS konkursā “*Latvijai – 100. Domā. Izzini. Stāsti*” piedalījās Annas, Apes, Jaunalūksnes, Zeltiņu, Veclaicenes un Alūksnes bibliotēkas. Letonikas konkursā “Literatūras garša” piedalījās Apes, Jaunalūksnes, Veclaicenes, Zeltiņu un Alūksnes bibliotēkas, konkursā “Valodas vingrotava” – Apes, Zeltiņu un Alūksnes bibliotēkas.

Joprojām bibliotēku apmeklētāju vidū ir Sociālā palīdzības dienesta klienti, kas ierodas ar saviem internetbankas datiem pēc konta pārskata izdrukas. Lielākā daļa to uztver kā vienu no bibliotēkas nodrošinātajiem pakalpojumiem un ir gandrīz neiespējami pierunāt viņus mācīties to izdarīt pašiem. Konsultācijas par internetbankas izmantošanu – konta pārskatiem, rēķinu apmaksu –

ir aktuālas joprojām, it sevišķi tagad, kad Alūksnē vairs nav nevienas bankas, kurās var veikt skaidras naudas norēķinus (2018.gadā šo pakalpojumu pārtrauca piedāvāt arī SEB banka).

Alūksnes pilsētas bibliotēkā 2018.gada martā iedzīvotājiem bija iespēja satikt un saņemt konsultācijas no Tiesībsarga biroja juristiem.

Zeltiņu bibliotēka, sadarbībā ar citām pagasta iestādēm, iedzīvotājiem piedāvājusi lekciju-diskusiju par vidi, atkritumiem un to šķirošanu, radošo darbnīcu – videi draudzīgu lietu pagatavošana (šūti iepirkuma maisiņi, pagatavota zobu pasta un garda auzu pārslu putra, ar kuras fotostāstu zeltinieši piedalījās “Literatūras garšas” konkursā). Arī Alūksnes bibliotēkā plaši apmeklēts seminārs par vides un pārtikas ietekmi uz dzīves kvalitāti.

- **Pašvaldības, valsts institūciju un nevalstisko organizāciju informācijas pieejamība iedzīvotājiem**

Bibliotēkās ir pieejami vietējo pašvaldību informatīvie izdevumi – “Alūksnes Novada Vēstis” (Alūksnes novadā) un “Apes Novada Ziņas” (Apes novadā). Alūksnes pilsētas bibliotēkas lasītavā ir pieejami Alūksnes novada pašvaldības sēžu protokoli.

Pašvaldības informatīvais izdevums “Alūksnes Novada Vēstis” tiek pievienots LNB DOM sistēmā, pārskata gadā turpināts pievienot tekošos izdevumus par 2018.gadu – (<http://dom.lndb.lv/data/obj/66961.html>).

Pašvaldības dokumentu datubāzē ir 3688 ieraksti, no tiem atskaites periodā pievienoti- 472. Datu bāzē tiek ievadīti Alūksnes novada pašvaldības lēmumi, pilnie lēmumu teksti pievienoti anotācijas laukā, norādīta saite uz Alūksnes novada pašvaldības tīmekļa vietni.

- **Elektroniskais katalogs kā pakalpojums**

Tabula “BIS ALISE izmantošana Alūksnes un Apes novadu bibliotēkās”

Alūksnes reģions	Bibliotēku skaits	Cik bibliotēkas strādā ar BIS ALISE un ALISE-i	Strādā ar moduļiem			Autorizēti lietotāji (2018.)	Pasūtīts (Web) eksemplāru (2018.)
			Cirkulācija	SBA	Komplek tēšana		
Publiskās bibliotēkas	22	22	22	22	22	20 pavisam piešķirti 172, no tiem- 16 Alūksnes b-ka	Pasūtīti 90 izdevumi, 54 pieprasījumi pagarināt
Skolu bibliotēkas	14	3			3		

Alūksnes reģiona bibliotēku kopkatalogu veido 25 bibliotēkas: 1 Alūksnes pilsētas bibliotēka, 17 Alūksnes novada pašvaldības publiskās bibliotēkas, 4 Apes novada pašvaldības publiskās bibliotēkas, 3 skolu bibliotēkas- Alūksnes pilsētas sākumskolas bibliotēka, Ernsta Glika Alūksnes Valsts ģimnāzijas bibliotēka un Alūksnes novada vidusskolas bibliotēka, kas darbu ar IS Alise uzsāka tikai 2018.gadā.

Kopējais ierakstu skaits elektroniskajā kopkatalogā ziņas par 43218 monogrāfisko izdevumu eks. un 30554 turpinājumi izdevumiem, novadpētniecības datu bāze - ierakstu skaits- 15466, pašvaldības dokumentu datu bāze- ierakstu skaits 3658.

Elektronisko katalogu kā pakalpojumu izmanto attālinātie lietotāji – tā ir iespēja pasūtīt, rezervēt nepieciešamo izdevumu, sekot sava lasītāja konta stāvoklim, pagarināt paņemtos iespieddarbus. Bibliotēku darbinieki turpina apmeklētāju apmācību bibliotēku elektroniskā kopkataloga izmantošanā, konsultējot gan individuāli, gan stāstot par to informācijpratības stundās, tomēr tas tiek darīts nepietiekami un autorizācijas dati tiek izmantoti ļoti maz. 2018.gadā ir fiksēti 4156 kopkataloga

virtuālie apmeklējumi, no tiem- 516 veikuši autentificētie lietotāji. Tas pierāda, ka kopkataloga apmeklējums ir samērā zems un šis darbs no bibliotēku darbinieku puses ir aktivizējams, reklamējot un apmācot lietotājus izmantot elektronisko katalogu.

Alūksnes reģiona bibliotēku elektroniskais kopkatalogs ir pieejams arī mobilo ierīču lietotājiem. Atskaides periodā fiksētas 613 sesijas, kad katalogam lietotāji pieslēgušies no mobilajām ierīcēm. Arī šī iespēja bibliotēku darbiniekiem jāapgūst pašiem un aktīvāk jāpopularizē saviem lietotājiem.

- **Digitalizācija**

Alūksnes pilsētas bibliotēka veic tikai to dokumentu digitalizāciju, kas saistīti ar Alūksnes un Apes novadu, ar tiem saistītiem notikumiem un cilvēkiem utt. Sīkāk lasīt darba pārskata 8.nodaļā *Novadpētniecība*.

- **Iekšzemes un starptautiskais SBA**

Tabula "SBA rādītāji Alūksnes un Apes novadu bibliotēkās"

SBA	2016.	2017.	2018.
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	566	611	701
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	603	598	703

SBA izmanto visas reģiona bibliotēkas, pieprasot izdevumus no Alūksnes pilsētas bibliotēkas krājuma, kā arī no sev tuvāko bibliotēku krājumiem, lai piedāvātu saviem lietotājiem plašākas iespējas izdevumu izvēlē, kas nav mazsvarīgi apstākļos, kad ir ierobežoti līdzekļi krājuma komplektēšanā. Alūksnes pilsētas bibliotēka izmanto iespēju pasūtīt no pagastu bibliotēkām izdevumus, uz kuriem ir izveidojusies rinda, bet lauku bibliotēkās tie ir mazāk pieprasīti. Kā redzam pēc statistikas rādītājiem, tad SBA kārtā saņemto un nosūtīto izdevumu skaits ir palielinājies, pagastu bibliotēkas šajā ziņā ir kļuvušas krietni aktīvākas. Tajā pašā laikā aizvadītajā gadā ir samazinājies SBA pieprasījumu skaits no LNB. No LNB saņemts pakalpojums- dokumentu elektroniskā piegāde.

Daudzas blakus esošo pagastu bibliotēkas aktīvi sadarbojas savu krājumu komplektēšanā, lai pēc tam varētu apmainīties ar grāmatām. It sevišķi tas attiecas uz daiļliteratūru. Secinājums: SBA pakalpojumi turpinās attīstīties, jo grāmatu cenas arvien pieaug, finansējums ir ierobežots un bibliotēkas nekad nevarēs iegādāties visas vēlamās grāmatas, tāpēc tiks izmantota iespēja tās nodrošināt saviem lasītājiem no citām bibliotēkām.

- **Problēmas un risinājumi bibliotēkas pakalpojumu un pieejamības jomā**

Kā vienu no problēmām bibliotēkas pakalpojumu jomā varētu minēt vienas daļas bibliotēku darbinieku nepietiekamu savas bibliotēkas pakalpojumu reklāmu un publicitāti. Ļoti daudz ir atkarīgs no paša bibliotekāra, no viņa enerģijas un prasmes stāstīt par to, ko piedāvā bibliotēkā. No otras puses – pagastos pārsvarā dzīvo vecāka gadagājuma cilvēki, un viņi bibliotekāra piedāvātos e-pakalpojumus nemaz nevēlas apgūt un izmantot. Tas attiecas, piemēram uz autorizācijas datu izsniegšanu – uz bibliotekāra piedāvājumu tiek saņemts atteikums, ka cilvēks to nevēlas. Šāds piedāvājums vairāk ir domāts jauniem cilvēkiem.

Svarīga ir arī bibliotēku pieejamību. Ja tā atrodas 2. stāvā, uz kuru ved ļoti stāvas kāpnēs, tad viena daļa cilvēku ar kustību traucējumiem, kā arī seniori noteiktā vecumā skaidri un gaiši pasaka, ka turpmāk bibliotēkas pakalpojumus vairs izmantot nevarēs, jo vienkārši vairs nespēj tajā iekļūt. Šai problēmai tuvākajā laikā risinājums nav paredzams, jo naudas lauku teritorijā paliek aizvien mazāk.

Sagatavoja Silvija Mūrniece, Alūksnes pilsētas bibliotēkas metodiķe

6. Krājums

• Krājuma komplektēšanas politika un organizācija

Atskaides periodā Alūksnes pilsētas bibliotēka krājuma komplektēšanu veica saskaņā ar 2017.gadā izstrādāto krājuma komplektēšanas un organizācijas politiku 2017.-2019.gadam (skat. pielikumā Alūksnes un Apes novadu bibliotēku 2017.gada darba pārskatam), pārējās novadu bibliotēkas krājumu komplektēšanu veic saskaņā ar katra savu izstrādāto krājuma komplektēšanas politiku 2016.-2020.gadam un ņemot vērā vietējo situāciju un akreditācijas komisijas ieteikumus.

Kā prioritātes 2018.gadam darbā ar krājumu noteiktas:

- krājuma finansējuma apjoma saglabāšana, palielināšana;
 - latviešu daiļliteratūras un populārzinātniskās oriģinālliteratūras pēc iespējas pilnīgāka komplektēšana;
 - aktīvāka izdevumu komplektēšana bērniem un pusaudžiem- īpaši pagastu bibliotēkās;
 - krājumu saturiskās un fiziskās kvalitātes uzlabošana;
 - dažādot metodes krājuma popularizēšanai un atklāsmei;
 - aktīvāka sadarbība krājumu komplektēšanā starp blakus esošajām pagastu bibliotēkām;
 - aktīvāka SBA izmantošana, nodrošinot lietotāju vajadzības;
 - elektroniskā kopkataloga kvalitātes uzlabošana, precizējot statistikas uzskaites kritērijus
- ### • Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums

**Tabula "Alūksnes un Apes novadu bibliotēku
krājumu komplektēšanas finansiālais nodrošinājums"**

	2016.	2017.	2018.	+/- %	
Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai	51 050	53 187	52 590	+4,2	-1,1
<i>t. sk. grāmatām</i>	34 912	37 058	36 491	+6,2	-1,5
<i>t. sk. bērnu grāmatām</i>	6621	7595	7133	+14,7	-6
<i>t. sk. periodiskajiem izdevumiem</i>	16 101	16 071	16 099	-0,2	+0,2
Finansējums krājumam uz 1 iedz. pašvaldībā	2,49	2,66	2,69	+6,8	+1,1
Finansējums krājuma komplektēšanai kopā	51050	53187	52 590	+4,2	-1,1

**Tabula "Alūksnes pilsētas bibliotēkas
krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums"**

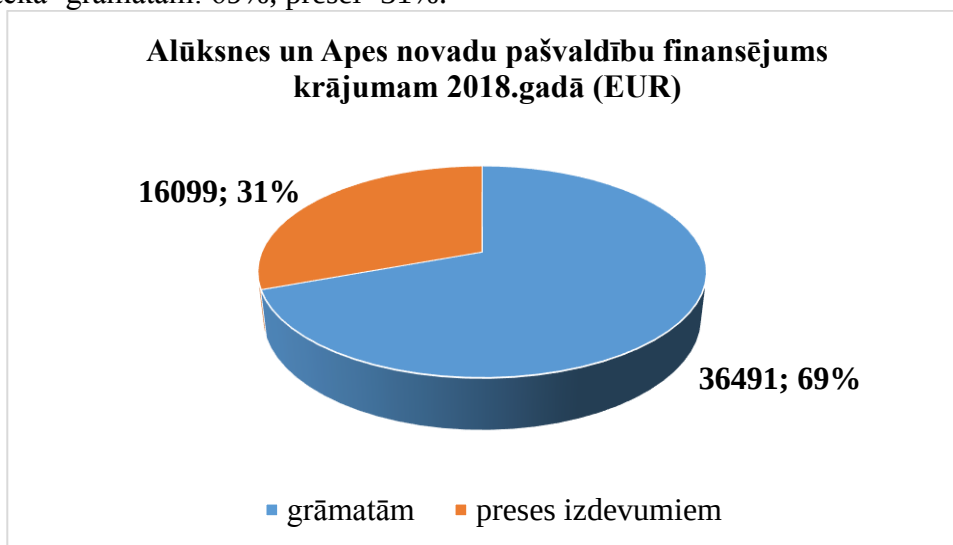
	2016.	2017.	2018.	+/- %	
Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai	8695	8844	8604	+1,7	-2,7
<i>t. sk. grāmatām</i>	5877	5988	5927	+1,9	-1
<i>t.sk. audiovizuālajiem izd.</i>	37	58	0	+56,8	
<i>t. sk. bērnu grāmatām</i>	1643	2136	1969	+30	-7,8
<i>t. sk. periodiskajiem izdevumiem</i>	2781	2798	2677	+0,6	-4,3
Finansējums krājumam uz 1 iedzīvotāju (Alūksnē)	1,13	1,17	1,15	+3,5	-1,7
Finansējums krājuma komplektēšanai kopā	8695	8844	8604	+1,7	-2,7

Pašvaldību finansējums bibliotēku krājumu komplektēšanai ir samērā stabils, atskaides periodā tas gan samazinājies par 1%, salīdzinot ar 2017.gadu, bet pēdējo 3 gadu periodā pieaudzis par 3%, tomēr lielākā daļa bibliotēku šo piešķirumu vērtē kā nepietiekošu kvalitatīvai krājuma atjaunošanai. Nepietiekamais finansējums krājumam motivē bibliotēku darbiniekus aktīvāk izmantot SBA iespējas.

Bibliotēkām piešķirtie finanšu līdzekļi krājuma komplektēšanai atbilst Ministru kabineta noteikumu Nr.415 „Bibliotēku darbībai nepieciešamā finansējuma normatīvi” ieteikumiem un sastādīja kopumā reģionā EUR 2,69 uz vienu iedzīvotāju (+0,03 salīdzinot ar 2017.gadu); Alūksnes novada pašvaldība krājuma komplektēšanai uz 1 iedzīvotāju piešķīrusi EUR 2,40 (+0,02 salīdzinot ar 2017.gadu), Apes novada pašvaldība- EUR 3,97 (+0,02). Alūksnes pilsētas bibliotēkai finansējums krājuma komplektēšanai uz 1 iedzīvotāju ir viszemākais- EUR 1,15 (-0,02).

Finansējums bērnu grāmatām (pirmsskolas un jaunākā skolas vecuma bērniem) no kopējā grāmatu iegādei atvēlētā finansējuma 2018.gadā sastāda 19,5% un tas ir nepietiekami. Alūksnes pilsētas bibliotēkā- 33%, kas ir apmierinošs rādītājs.

Finansējums grāmatu un preses izdevumu komplektēšanai tiek sadalīts proporcionāli, par prioritāti izvirzot grāmatu krājuma papildināšanu. Grāmatu iegādei bibliotēkas tērējušas 69,4% no kopējā krājuma papildināšanai piešķirtā finansējuma, preses izdevumu abonēšanai- 30,6%. Alūksnes pilsētas bibliotēkā- grāmatām: 69%, presei- 31%.

- **Rekatalogizācija**

Alūksnes reģiona publisko bibliotēku krājumi jau 2014.gadā 100% apjomā rekatalogizēti un atspoguļoti Alūksnes un Apes novadu bibliotēku elektroniskajā kopkatalogā. Pilnībā krājums elektroniskajā katalogā atspoguļots arī Alūksnes pilsētas sākumskolas bibliotēkai.

Rekatalogizācijas režīmā strādā Ernsta Glika Alūksnes Valsts ģimnāzijas (AVĢ) bibliotēka, ievadīt 40% no bibliotēkas krājuma. 2018.gada janvārī darbu ar IS *Alise* uzsāka Alūksnes novada vidusskolas bibliotēka, kura elektroniskajā katalogā atspoguļojusi tikai 2018.gada jaunieguvumus- 556 eks. 2019.gada sākumā IS *Alise* iegādājusies arī Dāvja ozoliņa Apes vidusskola. Pārējās skolu bibliotēkās- 8 Alūksnes novada skolās un 3 Apes novada skolās- uzsākt darbu ar IS *Alise* tuvāko 2-3 gadu laikā līdz skolu tīkla sakārtošanai netiek plānots.

- **Krājumu pārbaude**

2018.gadā automatizētā krājuma inventarizācija veikta Jaunalūksnes bibliotēkā sakarā ar darbinieka maiņu. Inventarizācijā konstatētais iztrūkums – 24 iespieddarbi, kas pazuduši brīvpieejas apstākļos 4 gadu laikā kopš pēdējās inventarizācijas.

Laikā no 2014. līdz 2018.gadam automatizētās krājumu inventarizācijas veiktas 21 no 22 reģiona publiskajām bibliotēkām. 2018.gadā plānotā krājuma inventarizācija Apes bibliotēkā sakarā ar vadītājas slimību- pārcelta uz 2019.gadu.

- **Krājuma rādītāji**

Uz 2019.gada 1.janvāri Alūksnes un Apes novadu bibliotēku krājums ir 177 275 vienības dažādu resursu, tai skaitā 79% grāmatas jeb 139761 vienības no kopējā krājuma. Uz vienu reģiona

iedzīvotāju tas ir 9 vienības resursu, t.sk grāmatas- 7 vienības, uz vienu bibliotēkas lietotāju – 25 vienības, t.sk.- 21 grāmata (6572 lietotāji). Bibliotēku krājumos 95% ir izdevumi latviešu valodā.

Tabula “Alūksnes un Apes novadu bibliotēku krājumu rādītāji”

	2016.	2017.	2018.	+ / - salīdzinot ar iepriekšējo gadu	%
Jaunieguvumi kopā	14975	15 240	14 501	+ 1,8	-4,8
<i>t. sk. grāmatas</i>	5110	5399	4858	+5,7	-10
<i>t. sk. latviešu daiļliteratūra</i>	1640	3093	1116	+88	-63
<i>t. sk. bērniem</i>	1002	1295	1211	+29,2	-6,5
Izslēgtie dokumenti	18 856	19 335	14 326	+2,5	-26
Krājuma kopskaits	183 301	177151	177 275	-3,4	+0,1
Grāmatu krājuma apgrozība	0,67	0,62	0,5	-	-
Periodisko izdevumu apgrozība	2,09	2,29	2,1	+	-

Tabula “Alūksnes pilsētas bibliotēkas krājuma rādītāji”

	2016.	2017.	2018.	+ / - salīdzinot ar iepriekšējo gadu	%
Jaunieguvumi kopā	2710	2526	2425	-6,8	-4
<i>t. sk. grāmatas</i>	1047	1092	961	+4,3	-12
<i>t. sk. latviešu daiļliteratūra</i>	132	475	96	+260	-80
<i>t. sk. bērniem</i>	186	361	329	+94	-8,9
Izslēgtie dokumenti	4145	3886	1863	-6,3	-52
Krājuma kopskaits	43771	40 068	40 561	-8,5	1,2
Grāmatu krājuma apgrozība	0,98	1,02	0,8	+	-
Periodisko izdevumu apgrozība	2,6	2,8	2	+	-

2018.gadā krājumā saņemtas 14 501 vienības jaunieguvumu, kas ir 8% no visu bibliotēku kopkrājuma. Grāmatu- jaunieguvumu skaits reģiona bibliotēkās- 4858 vienības, kas ir 3,5% no visu bibliotēku krājuma. Alūksnes pilsētas bibliotēkas krājums 2018.gadā papildinājies ar 2425 vienībām (6% no kopējā krājuma), tai skaitā ar 961 eks. grāmatu (3% no kopējā krājuma). 82% no Alūksnes pilsētas bibliotēkas krājuma sastāda grāmatas, 17%- periodiskie izdevumi un tikai 1%- audiovizuālie u.c. dokumenti.

Uz 1 reģiona iedzīvotāju atskaites periodā bibliotēkās ir saņemtas 0,25 jaunas grāmatas un 0,5 preses izdevumi. Alūksnes pilsētas bibliotēkā- 0,13 jaunas grāmatas un 0,2 preses izdevumi, kas ir nepietiekami.

Jaunieguvumu skaita pieaugumam bibliotēkās pēdējos trijos gados ir neliela tendence samazināties. Nedaudz samazinājies ir arī pašvaldību piešķirtais finansējums par 1,1%, bet tai pašā laikā novērojams grāmatu cenu pieaugums. Samazinājies arī bibliotēkās saņemto dāvinājumu skaits. Atskaites gadā ievērojami samazinājies latviešu daiļliteratūras jaunieguvumu skaits (-63%), bet tas varētu būt saistīts ar neprecīziem statistikas datiem iepriekšējos gados (daiļliteratūras skaitā iekļaujot arī literatūru bērniem), bet jāatzīmē, ka laukos bibliotēkas tomēr vairs nevar atļauties iegādāties visas latviešu daiļliteratūras grāmatas, bet Alūksnes pilsētas bibliotēkā tās tiek pirktas tikai 1 eksemplārā. Iepriekšējos gados šajā virzienā liels ieguvums bija izdevumi no LNB izstrādātā un administrētā projekta “Latviešu oriģinālliteratūra Latvijas bibliotēkās”.

Pateicoties LNB Bērnu literatūras centra organizētajai lasīšanas veicināšanas programmai *Bērnu, jauniešu, vecāku žūrija* un ar VKKF atbalstu kopumā Alūksnes reģiona bibliotēkas saņēma 84 eksemplārus žūrijas kolekcijas grāmatu par EUR 644,76.

Bibliotēkas joprojām strādā pie krājumu saturiskās kvalitātes uzlabošanas, izslēdzot no krājumiem mazizmantotos un noliektos izdevumus. Krājumu apjoms pēdējos 3 gados samazinājies par 3,3%. Tomēr ļoti zemā grāmatu krājumu apgrozība bibliotēkās liecina, ka darbs pie krājumu kvalitātes uzlabošanas un krājuma popularizēšanas jāveic intensīvāk. Krājuma apgrozījums samazinājies, jo par 10% samazinājies arī izsniegums.

Mārkalnes un Alūksnes pilsētas bibliotēkas darbinieki 2018.gadā apmeklējuši Rīgas Centrālās bibliotēkas apmaiņas fondu, kur atlasītas grāmatas, lai ar tām aizvietotu noliektos izdevumus.

No bibliotēku krājumiem izslēgtas (mazpieprasītie, novecojušie pēc satura, noliektie, liekie eksemplāri, pazudušie nenoskaidrotos brīvpieejas apstākļos u.c.) 14326 vienības jeb 8% no kopējā krājuma.

• **Datubāzes**

Alūksnes reģiona pašvaldību publisko bibliotēku apmeklētājiem arī 2018.gadā bija pieejamas divas autorizētās tiešsaistes datu bāzes- **Lursoft Laikrakstu bibliotēka** www.news.lv un **Letonika** www.letonika.lv, kuras, pateicoties Kultūras informācijas sistēmu centram (KISC) bibliotēkās pieejamas bez maksas.

Reģionā kopumā datu bāzes *Letonika* izmantošana pieaugusi par 22,5%, Alūksnes pilsētas bibliotēkā pat par 126%, salīdzinot ar 2017.gadu, jo pastāv iespēja izsniegt lasītājam attālinātās piekļuves autorizācijas datus *Letonikas* izmantošanai ārpus bibliotēkas telpām. Alūksnes pilsētas bibliotēkas lietotāju skatījumi *Letonikā* ārpus bibliotēkas- 934.

Tabula "Alūksnes un Apes novadu bibliotēkās pieejamo datubāzu izmantojums"

Dabubāze	2016.	2017.	2018.	+/- %	
Letonika	3880	4204	5148	+8	+22,5
News	1786	1998	2120	+12	+6

Tabula "Alūksnes pilsētas bibliotēkā pieejamo datubāzu izmantojums"

Dabubāze	2016.	2017.	2018.	+/- %	
Letonika	865	1260	2854	+45	+126,5
News	792	1120	1102	+41,4	-1,6

Bibliotēku apmeklētājiem tiešsaitē pieejamas arī Alūksnes pilsētas bibliotēkas veidotās datu bāzes:

- Alūksnes un Apes novadu bibliotēku **kopkatalogs** - ierakstu skaits- 43218 (+1207), ziņas par 162492 monogrāfisko izdevumu eks. un 30554 turpinājumizdevumiem;
- **autoritatīvajā datu bāzē** pašreiz ir 15 366 (+534) ieraksti;
- **novadpētniecības datu bāze** - ierakstu skaits- 15466 (+1719);
- **pašvaldības dokumentu datu bāze**- ierakstu skaits 3658 (+472). Datu bāzē tiek ievadīti Alūksnes novada pašvaldības lēmumi, pilnie lēmumu teksti pievienoti anotācijas laukā, norādīta saite uz Alūksnes novada pašvaldības tīmekļa vietni.

• **Krājuma un datubāzu popularizēšana**

Krājuma popularizēšana:

- Literatūras izstādes- vispopulārākais veids krājuma atklāsmi pagastu bibliotēkās;
- Jauno grāmatu dienas: izstāde + literatūras apskats (Alūksne, Ape u.c.);
<https://www.draugiem.lv/apb/gallery/?pid=448312825>
<https://www.facebook.com/albibl.lv/photos/a.885852041597344/949381858577695/?type=3&theater>
- Ikmēneša jauno grāmatu saraksti tradicionālajā formā bibliotēkā, iestādēs un internetā;
<https://www.draugiem.lv/apb/gallery/?pid=453191565>
<https://www.draugiem.lv/apb/gallery/?pid=447319302>
- Lasītāko/ pieprasītāko grāmatu TOP sastādīšana;

http://www.albibl.lv/index.php?start_from=10&archive=1547457741&subaction=list-archive&id=&go=

- Akcija "Aklais randiņš ar grāmatu", "Noslēpumainā grāmata" (Alūksne, Zeltiņi);
<https://www.facebook.com/albibl.lv/photos/a.885852041597344/913176458864902/?type=3&theater>
- Jaunākās literatūras un tematiskie grāmatu apskati
Piemēram, Jaunalūksnes bibliotēkas vadītāja apmeklējusi senioru pasākumu "Rudens garšu pēcpusdiena", kurā piedalījusies ar konservēšanas rokasgrāmatu parādi un prezentāciju par interneta resursiem, kur var sameklēt dažādas receptes konservējumiem.
- Diskusijas par grāmatām;
<https://www.draugiem.lv/apb/gallery/?pid=446115159>
- Literārie pasākumi, tikšanās ar rakstniekiem (Arno Jundze, Gundega Repše, Vilis Seleckis, Līga Blaua, Inese Prijsolkova, Māris Rungulis, Linda Nemiera u.c.), Grāmatu svētki, grāmatu prezentācijas;
<https://www.draugiem.lv/apb/gallery/?pid=452407306>
<https://www.draugiem.lv/apb/gallery/?pid=447303299>
<https://www.draugiem.lv/apb/gallery/?pid=446964031>
<https://www.draugiem.lv/apb/gallery/?pid=447241232>
- Uzmanību piesaistošas uzlīmes uz žurnāliem un grāmatās, kurās var lasīt par Alūksnes reģionu, tā cilvēkiem, notikumiem;
- Informācija sociālajos tīklos *Draugiem.lv*, *Twitter*, *Facebook* (par abonētajiem preses izdevumiem, pievēršot uzmanību atsevišķiem rakstiem preses izdevumos par Alūksnes vai Apes novadu, tā cilvēkiem, arī par ievērojamiem rakstniekiem, jubilāriem, notikumiem literatūrā u.c.)
<https://www.facebook.com/albibl.lv/photos/a.885852041597344/1117615941754285/?type=3&theater>
<https://www.draugiem.lv/apb/gallery/?pid=445501705>
<https://twitter.com/AlBibl/status/1071023411131006976>
<https://twitter.com/AlBibl/status/1060817263190777856>
<https://twitter.com/AlBibl/status/1083698957929324544>
- Elektroniskais kopkatalogs (anotācijas, izdevumu foto);
- SBA iespēju popularizēšana.

Datu bāzu popularizēšana:

- Alūksnes pilsētas bibliotēkas sagatavotais **virtuāls treniņš informācijas meklēšanā "Atrast pavasari"**. Bibliotēkas internetvietnē tika publicēti pieci jautājumi piecās Digitālās nedēļas dienās. Dalībnieki tika aicināti uzzināt ko jaunu un izmēģināt savas prasmes informācijas meklēšanā bibliotēkas elektroniskajā katalogā, abonētajās datubāzēs un citos resursos.
- Alūksnes pilsētas bibliotēkas organizētais neklātienes **konkurss "Meklē un uzzini!"** 4 kārtās. Konkursa mērķis- rosināt iedzīvotāju interesi par bibliotēkas krājumu, uzzināšanu avotiem, datu bāzēm un informācijas meklēšanas iespējām un attīstīt iedzīvotāju informācijas meklēšanas prasmes, kā arī- veicināt bibliotēku publicitāti:
1.kārtas jautājumi 2.kārtas jautājumi 3.kārtas jautājumi 4.kārtas jautājumi
- Bibliotēku un to apmeklētāju aktīva dalība uzņēmumu *Lursoft IT* un *KISC* piedāvātajā erudīcijas konkursa „Latvijai – 100. Domā. Izzini. Stāsti!” 2.kārtā “Latvijas simtgade. Vietas” un 3.kārtā “Latvijas simtgade. Cilvēki”;
- Dalība sabiedrības "Tilde" un Kultūras informācijas sistēmu centra organizētajā latviešu kulinārajam mantojumam veltītā kulinārijas konkursā-erudīcijas spēlē „Literatūras garša” - meklēt latviešu rakstnieku darbos minētus ēdienus;
- Informācijpratības stundas Alūksnes pilsētas bibliotēkā ar praktiskajiem uzdevumiem: “*Datubāze www.letonika.lv – palīgs mācībās*”, “*E-resursi “gaismas tīklā”*”, “*Novadpētniecības resursi bibliotēkā*”, “*E-katalogs- tas ir vienkārši*” u.c.
- Bibliotēkās izvietota informācija par datubāzu lietošanas iespējām;

- Sagatavoti izdales materiāli par pieejamajām datubāzēm;
- Individuālās konsultācijas;
- Informācija bibliotēkas mājas lapā, sociālajos tīklos u.c.

- **Darbs ar parādniekiem**

Joprojām bibliotēkās pastāv problēma, kas ietekmē bibliotēkas informācijas resursu pieejamību, tie ir lasītāji– parādnieki. Problemātiskāks šis jautājums ir pilsētu bibliotēkās, mazāk aktuāls- laukos. Parādnieki, pirmkārt, tiek informēti, nosūtot atgādinājumus uz e-pastu, ja nav gaidītā rezultāta- tiek zvanīts, tiek izmantota arī komunikācija sociālajos tīklos. Problēma tā, ka daudzi no bibliotēku parādniekiem atrodas ārpus Latvijas robežām, vēl vienai daļai bieži tiek mainīti telefona numuri, e-pasta un dzīvesvietas adreses, tāpēc parādnieku paņemtās grāmatas atgūt ir diezgan sarežģīti, bieži vien neiespējami. Kavējuma nauda par laikā neatdotiem iespieddarbiem iekasēta netiek.

- **Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas**

Galvenā problēma- krājumu kvalitātes atjaunošana, papildināšana ar aktuāliem izdevumiem, īpaši lauku bibliotēkās, nenotiek tik ātri, jo finansējums krājuma atjaunošanai ir ierobežots un arī bibliotēku darbinieki ne labprāt mēdz norakstīt reti pieprasītos izdevumus. Aktīvāk jāizvērs sadarbība blakus esošajām bibliotēkām krājuma komplektēšanā un SBA izmantošanā.

Alūksnes pilsētas bibliotēkai kā reģiona galvenajai bibliotēkai nav atbilstošu telpu krātuvei, kur varētu izvietot retāk pieprasītos izdevumus.

2018.gadā Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (KNAB) visām Alūksnes novada bibliotēkām lūdza sniegt informāciju, kas saistās ar dāvinājumu (ziedojumu) saņemšanu 2016. un 2017.gadā, kā arī identificēt visas fiziskās/ juridiskās personas, kuras veikušas minētos ziedojumus, informējot par ziedojumu veidu, summu, datumu, nosūtot darījumu apliecinājošu dokumentu kopijas, kā arī informēt, vai saskaņā ar likuma “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 14.panta 3.daļā noteikto, pirms ziedojuma pieņemšanas saņemta augstākas amatpersonas vai koleģiālas institūcijas atļauja. Vienlaikus tika lūgts informēt, vai bibliotēkas ir pieņēmušas jebkādas lēmumus, noslēgušas līgumus, izdevušas administratīvos aktus attiecībā uz ziedotājiem. Līdz ar to aktualizējās jautājums par pareizu dāvinājumu (ziedojumu) pieņemšanas kārtību ne tikai bibliotēkās, bet arī pašvaldībā. Līdz šim pašvaldības iestādes vadītāja, tai skaitā bibliotēkas vadītāja, kompetenci pieņemt ziedojumus ir noteikusi Alūksnes novada dome saistošajos noteikumos “Alūksnes novada pašvaldības nolikums”, bet kas nav pietiekoši, tādēļ kopā ar pašvaldību jāizstrādā īpaši noteikumi dāvinājumu (ziedojumu) pieņemšanai arī bibliotēkās. Alūksnes pilsētas bibliotēkā ir izveidota Krājuma komisija, kas izskata dāvinājuma pieņemšanas nepieciešamību, bet līdz šim augstākstāvošas institūcijas atļauja saņemta netika.

Aktuāls jautājums ir dāvinājumu saņemšana no juridiskām/ fiziskām personām ar LNB starpniecību, jo, saņemot dāvinājumus- grāmatas ar LNB starpniecību, mums tiek sniegta tikai informācija, kas ir dāvinātājs, bet pašvaldības grāmatvedība, lai varētu ieģrāmatot dāvinājumu, uzrādot jau konkrēto dāvinātāju, prasa abpusēji parakstītu nodošanas- saņemšanas (dāvinājuma) aktu, kurā ir uzrādīti dāvinātāja rekvizīti.

Sagatavoja Sandra Avotiņa, Alūksnes pilsētas bibliotēkas KAN vadītāja
Iveta Ozoliņa, Alūksnes pilsētas bibliotēkas direktore

7. Darbs ar bērniem un jauniešiem

• Darba ar bērniem un jauniešiem raksturojums un vispārīgie rādītāji

Alūksnes reģiona bibliotēku galvenais uzdevums – kvalitatīvi apkalpot savus lasītājus, īpašu uzmanību pievēršot bērniem un jauniešiem.

Bibliotēkas ir vietas, kur bērniem un jauniešiem tiek mācīts atrast informāciju, viņi tiek iepazīstināti ar jaunāko literatūru un, piedāvājot dažādas interesantas un viņu vecumam atbilstošas aktivitātes, tiek mudināti saturīgi pavadīt brīvo laiku.

Alūksnes pilsētas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļas mērķauditorija ir pirmsskolas vecuma bērni un skolēni no 1. līdz 9. klasei. Pārsvārā tie ir Alūksnes pilsētas sākumskolas, Alūksnes Novada vidusskolas, Ernsta Glika Alūksnes Valsts ģimnāzijas audzēkņi, kā arī Alūksnes pirmsskolas izglītības iestāžu “Sprīdītis”, “Pienenīte” un “Cālis” bērni un viņu vecāki.

Bērnu literatūras nodaļa piedāvā:

- Kvalitatīvu literatūru pirmsskolas un sākumskolas vecuma bērniem;
- Izzinošas un izglītojošas nodarbības;
- Iespēju bērniem un jauniešiem piedalīties Latvijas Nacionālās bibliotēkas lasīšanas veicināšanas programmās un aktivitātēs- Bērnu žūrija un Skaļās lasīšanas sacensības;
- Daudzveidīgas, uz mērķauditorijas interesēm un vajadzībām orientētas aktivitātes – tematiskos pasākumus, informācijpratības stundas, grāmatu izstādes, gleznu un zīmējumu izstādes, literāras stundas un jaunāko grāmatu apskatus, tikšanās ar rakstniekiem un radošās darbnīcas.

Izvērtējot statistiskos rādītājus salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem, var secināt, ka gan Alūksnes un Apes novadu pagastu bibliotēkās, gan Alūksnes pilsētas bibliotēkā vērojams lasītāju apmeklējuma un izsnieguma rādītāju kritums bērniem un jauniešiem. Tas ir cieši saistīts ar tādiem procesiem sabiedrībā kā iedzīvotāju skaita samazināšanās emigrācijas dēļ un mazo lauku skolu likvidācija.

Alūksnes un Apes novadu bibliotēkās bērnu un jauniešu līdz 18 gadiem skaits ir pieaudzis vai palicis nemainīgs tikai 6 bibliotēkās. Savukārt apmeklējumu skaits un izsniegums ir palielinājies tikai 4 bibliotēkās. No visiem bibliotēku lietotājiem 29,5 % ir bērni un jaunieši līdz 18 gadiem (2017. gadā – 31%), apmeklētāji – 29,5 % (2017. gadā – 32 %), izsniegums – 17,8 % (2017. gadā – 18 %).

Izvērtējot Alūksnes pilsētas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļas statistikas rādītājus, var secināt, ka atskaites gadā no visiem Bērnu literatūras nodaļā reģistrētajiem apmeklētājiem 36,5% ir bērni un jaunieši līdz 18 gadu vecumam. No visiem reģistrētajiem apmeklējumiem- 30 % ir bērni un jaunieši līdz 18 gadu vecumam, taču izsniegums veido vien 19,5%.

Bērnu un jauniešu skaits reģionā turpina samazināties, tiek slēgtas vai reorganizētas esošās skolas- ar 01.09.2018. Alūksnes novada dome pieņēmusi lēmumus - likvidēt 3 skolas- Ilzenes pamatskolu, Jaunlaicenes sākumskolu un Liepnas internātpamatskolu. Jāpiebilst, ka Alūksnes novadā laikā no 2009. gada likvidētas jau 9 skolas, Apes novadā- reorganizētas- 3 skolas, bet slēgta nav neviena. Skolu sistēmas reforma novados tieši vai pastarpināti ietekmē arī publisko bibliotēku darbību un to apmeklētību.

Bērnu un jauniešu līdz 18 gadu vecumam skaits pēdējo 5 gadu laikā Alūksnes novadā samazinājies par 13%, Apes novadā- par 6%. Tomēr jāsaprot, ka tas nav vienīgais iemesls- kādēļ bibliotēkās tik strauji samazinās bērnu un jauniešu- lasītāju skaits. Ļoti bieži bibliotēku darbinieki ir kūtri vai neprasmīgi, lai saistoši, ar jaunām interaktīvām metodēm piedāvātu bibliotēkas resursus un reklamētu bibliotēkas iespējas. Protams, jāmin arī lielā bērnu aizraušanās ar datoru un interneta lietošanu, atlicinot aizvien mazāk laika grāmatu lasīšanai.

Statistiskais rādītājs	Bērnu literatūras nodaļa	Novadu bibliotēkas
Bērni un jaunieši līdz 18 gadu vecumam (% no visiem bibliotēkas pakalpojumu lietotājiem)	36,5%	29,5%
Apmeklējums (%)	30%	29,5%
Izsniegums (%)	19,5%	17,8%

- **Metodiskā un konsultatīvā darba organizācija attiecībā uz šo darba virzienu**

Alūksnes pilsētas bibliotēka ir metodiskais centrs 21 Alūksnes un Apes novada bibliotēkai. Bērnu literatūras nodaļas darbinieces sadarbībā ar Alūksnes pilsētas bibliotēkas metodiķi regulāri sniedz konsultācijas par aktualitātēm darbā ar bērniem un jauniešiem. Organizējot seminārus bibliotekāriem, tiek domāts par to, lai tajos tiktu apskatīti arī jautājumi, kuri skar darbu ar bērniem un jauniešiem – jaunāko grāmatu apskati, apskati par grāmatām kāda tematiskā loka ietvaros, pārskati par dažādos semināros unursos gūtajām atziņām, aktualitātes Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centra projektos (Bērnu un jauniešu žūrija, Nacionālās Skaļās lasīšanas sacensība) utt.

- **Bibliotēku krājuma veidošana un papildināšana**

Prioritātes krājuma komplektēšanā bērniem: izdevumi, kas izdoti pēdējos 2 gados, oriģinālliteratūra, labākās tulkotās grāmatas, uzziņu izdevumus, attīstošās galda spēles, grāmatas, kas rosina bērnus darboties, mācīties kopā ar vecākiem (mācīties burtus, ciparus, veidot u.t.t.), lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu, vecāku žūrija” iekļautās grāmatas, grāmatas, kurās ir sabalansēts teksta un ilustrāciju apmērs.

Reģiona bibliotēkās finansējums bērnu grāmatām (pirmsskolas un jaunākā skolas vecuma bērniem) no kopējā atvēlētā finansējuma 2018.gadā sastāda 19,5% (- 0,5% salīdzinot ar 2017.gadu), Alūksnes pilsētas bibliotēkā 33%, kas ir apmierinošs rādītājs. Finansējums grāmatu un preses izdevumu komplektēšanai tiek sadalīts proporcionāli, par prioritāti izvirzot grāmatu krājuma papildināšanu.

Alūksnes pilsētas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļas krājuma komplektēšanas prioritāte – literatūra bērniem vecumā 5+, 9+ un 11+, jo tieši šī vecuma bērni bibliotēku apmeklē visvairāk.

Tā kā bērnu intereses ir dažādas, tad, komplektējot Bērnu literatūras nodaļas krājumu, tiek domāts, lai tajā ir pēc iespējas dažādāka satura grāmatas. Tomēr, izvērtējot, kādas grāmatas ir visvairāk pieprasītas, tematiski visvairāk pārstāvēts piedzīvojumu žanrs, pasakas un patriotiska rakstura literatūra.

Uz 2018.gada 31.decembri Bērnu literatūras nodaļas krājumā ir 9931 vienība. No tām – 329 vienības gada laikā krājumā ienākušas no jauna, bet 306 eksemplāri (grāmatas un periodiskie izdevumi) no krājuma izslēgti.

25% (+1% salīdzinot ar 2017.gadu) no jauniegūtajām grāmatām reģiona bibliotēkās ir grāmatas bērniem. Alūksnes pilsētas bibliotēkā 35% no jaunieguvumiem ir grāmatas pirmsskolas un jaunākā skolas vecuma bērniem. Vidēji katra pagasta bibliotēka iegādājusies 37 grāmatas bērniem, Apes bibliotēka- 146, bet Alūksnes pilsētas bibliotēka- 329. Šis rādītājs pēdējos 3 gados ir diezgan stabils.

Lai gan nodaļas krājumā ir plašs periodisko izdevumu piedāvājums, to izsniegums 2018.gadā ir samazinājies. Visvairāk pieprasītie periodiskie izdevumi – “Ilustrētā Junioriem”, “Astes”, “Ķipars”, “Spicīte”.

2018.gadā 15 Alūksnes un Apes novada bibliotēkas, tai skaitā- 4 skolu bibliotēkas, no galda spēļu uzņēmuma “Brain Games” saņēma dāvinājumu – 10 dažādas galda spēles. Bērni spēles labprāt spēlē gan brīvā laikā, gan bibliotekāru vadībā Spēļu dienās. Lai arī bibliotēkas cenšas katru gadu iegādāties kādas jaunas spēles, tomēr jāatzīst, ka tas ir nepietiekoši.

- **Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana, pasākumi dažādām vecuma grupām**

Galvenais uzziņu darbā – kvalitatīvas un daudzveidīgas informācijas nodrošināšana bibliotēku apmeklētājiem (bērniem un jauniešiem).

Lai gan gandrīz katram bērnam mūsdienās pieder viedtālrunis, kuram ir interneta pieslēgums (bibliotēkas brīvpieejas wi-fi, mobilo operatoru nodrošinātie pieslēgumi) un līdz ar to – iespēja patstāvīgi sameklēt informāciju internetā, cenšamies izzināt viņu vajadzības informācijas meklēšanā un iespēju robežās piedāvāt kvalitatīvu informāciju no pārbaudītiem un drošiem avotiem – elektroniskajām datubāzēm (piemēram, www.letonika.lv), uzziņu materiālus no mapēm, grāmatām un enciklopēdijām.

Lai veicinātu un uzlabotu bērnu un jauniešu informācijas meklēšanas prasmes interneta resursos, tiek organizētas informācijpratības nodarbības, piemēram, praktiskas nodarbības par informācijas meklēšanu datubāzēs www.letonika.lv, www.lasamkoks.lv, utt.

Viens no bibliotēku svarīgākajiem darba virzieniem – lasīšanas veicināšana, tādēļ, organizējot pasākumus dažādām vecuma grupām, tiek domāts, lai bērni, apmeklējot šos pasākumus, tiek tieši vai netieši virzīti uz grāmatu izvēli un lasīšanu.

Pasākumi pirmsskolas vecuma bērniem

Pirmsskolas vecuma bērni ir viena no galvenajām Bērnu literatūras nodaļas apmeklētāju grupām. Viņi kopā ar audzinātājiem apmeklē izstādes, nāk uz tematiskajiem pasākumiem un iepazīst bibliotēku. Bibliotēkas darbinieki ciemojas arī pirmsskolas izglītības iestādēs.

Interesantākie pasākumi pirmsskolas vecuma bērniem 2018.gadā:

- * Tikšanās ar grāmatas **“Naudiņš mācās saprast naudu”** autorēm Kristīni Vilcāni un Jolantu Jērāni.

- * **“Spēļu dienas”** ietvaros septembrī pirmsskolas izglītības iestādes “Sprīdītis” 6 gadus veciem bērniem notika rotaļnodarbība, kuras laikā bērni vingrinājās izrunāt mēles mežģus un noskatījās multfilmu **“Joka pēc alfabēts”**.

- * Vairākas Alūksnes pirmsskolas izglītības iestāžu grupas apmeklēja Alūksnes Mākslas skolas audzēkņu veidoto un ilustrēto dzejas grāmatu izstādi **“Es zīmēju dzejoli”**.

- * **Nodarbība par drošību**, kuras laikā ar dažādu aktivitāšu palīdzību tika pārrunāta drošība uz ielas, mājās un pagalmā. Bērni noskatījās **filmiņu par drošību** un bibliotekāres pavadībā izvingrināja rociņas un pirkstiņus dažādās **kustību rotaļās**.

- * Nodarbība pirmsskolas vecuma bērniem kopā ar vecākiem par veselīgu uzturu **“Ēdīsim veselīgi!”**

- * Plaši apmeklēta bija Vēsmas Kokles-Līviņas darināto lellīšu izstāde. Kopumā to apmeklēja vairāk nekā 8 dažādu vecumu bērnu grupas kopā ar audzinātājiem.

- * Zaigas Staršinskas cimdiņu izstādes apmeklējums; Bibliotekāru veidota pasaka **“Vecīša cimdiņš”** ar teatrāliem elementiem; Sarunas ar bērniem par to, kā top adītie cimdi – no vilnas ieguves procesa līdz gatavam adītajam cimdiņam (ar adīšanas procesa paraugdemonstrējumu).

- * Atsaucīgi mazie bērni bija, rakstot savus **labos vārdus Latvijai**, sveicot Latviju 100 dzimšanas dienā un piespraužot tos īpašā izstādē pie lielformāta zīmējumiem- ozola vai liepas!

Pasākumi sākumskolas un pamatskolas vecuma bērniem

Lai bērnos radītu interesi par izzinošo literatūru un lai mudinātu viņus apmeklēt bibliotēku, 2018.gadā Alūksnes pilsētas bibliotēkā regulāri reizi mēnesī tika organizēti **“Erudītu klubiņi”** - katru mēnesi par atšķirīgu tēmu. Parasti tiek piedāvāti 30 jautājumi ar 3 atbilžu variantiem. Bērni, kuri ieradusies uz pasākumu, tiek sadalīti 2 vai 3 komandās (atkarībā no tā, cik daudz dalībnieku ieradusies). Tiek secīgi katrai komandai piedāvāti jautājumi prezentācijas veidā uz lielā ekrāna. Spēle veicina izzinošo aktivitāti, draudzību un saliedētību komandā, kā arī māca priecāties par savas vai pretinieka komandas uzvaru, un māca arī spēju pieņemt zaudējumu.

Pārsvārā **“Erudītu klubīņus”** apmeklē bērni vecumā no 8+ līdz 11+. Taču striktu vecuma ierobežojumu nav, un dažreiz pasākumā piedalās arī nedaudz vecāki vai jaunāki bērni. Vairāk informācijas par Erudītu klubīņiem skatīt saitēs <https://ej.uz/erudkl> un <https://ej.uz/erudklub>.

Lai attīstītu bērnos interesi par mākslu un rosinātu viņus pašiem izpausties mākslas jomā, bibliotēka regulāri organizē gan bērnu un jauniešu mākslas darbu izstādes, gan mākslinieku izstādes. 2018.gadā bērnu darbu izstādes bija divas – alūksnietes **Keitas Līdaces-Dobroļubovas zīmējumu izstāde** un Alūksnes Mākslas skolas audzēkņu radīto dzejas grāmatu izstāde **“Es zīmēju dzejoli”**. <https://ej.uz/keitalidace>

Šī vecumposma bērni ir arī čaklākie lasītāji, tādēļ labprāt piedalās tādās lasīšanas veicināšanas aktivitātēs kā **“Bērnu žūrija”** un **“Skaļās lasīšanas sacensība”**, foto

Pasākumi jauniešiem

Jaunieši Bērnu literatūras nodaļā iegriežas salīdzinoši reti, taču arī šī vecuma auditorijai Bērnu literatūras nodaļa piedāvā dažādas aktivitātes, piemēram, **tikšanās ar alpīnistu** no Gulbenes Laimoni Aumeisteru, kuras laikā jaunieši gan apskatījās fotoizstādē **“Dienvidāfrikas vilinājums”**, gan noskatījās videofilmu par alpīnista ceļojumu uz Dienvidāfriku, gan varēja iesaistīties diskusijās un uzdot jautājumus par dažādām ar alpīnismu un ceļošanu saistītām tēmām. (Attēli no tikšanās ar L. Aumeisteru - <https://ej.uz/aumeisters>.)

Ernsta Gлика Alūksnes Valsts ģimnāzijas audzēkņiem tika organizēta **tikšanās ar stilisti Antru Reismani**. Stiliste jauniešiem stāstīja par galda kultūru un etiķeti un par izlaiduma tērpiem. Nodarbības laikā jauniešiem bija iespēja apskatīties un aptaustīt dažādus aksesuārus un uzdot stilistei sev interesējošus jautājumus.

• Veiksmīgākās lasīšanas veicināšanas aktivitātes

Jau vairāku gadu garumā kā vienu no veiksmīgākajām lasīšanas veicināšanas aktivitātēm varam minēt LNB projektu **“Bērnu un jauniešu žūrija”**. 2018.gadā Alūksnes pilsētas bibliotēkā kopumā tajā piedalījās 191 dalībnieks. Minētajā lasīšanas veicināšanas programmā iesaistījās Alūksnes novadā 9 publiskās (50% no visām publiskajām bibliotēkām) un 3 skolu bibliotēkas, Apes novadā- 3 publiskās (75%) un 2 skolu bibliotēkas. Bērnu žūrijā kopumā reģionā iesaistījās 531 dalībnieks.

Lai veicinātu bērnu vēlmi vasarā saturīgi pavadīt brīvo laiku, Alūksnes bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļas darbinieces pirmo reizi saviem lasītājiem piedāvāja vasaras lasīšanas maratonu **“Ar grāmatu vasaras somā”**. Tā ietvaros bērni varēja brīvi pēc savas izvēles lasīt literatūru, veikt ierakstus iepriekš sagatavotās lasītāja dienasgrāmatās, un, atnākot uz bibliotēku samainīt grāmatas, par izlasītajām saņemt no bibliotekāra īpašu zīmodziņu. Lasīšanas maratons noslēdzās septembrī, kad čaklākie lasītāji (tie, kuri bija saņēmuši visvairāk zīmodziņu) pulcējās bibliotēkā uz maratona noslēguma pasākumu un kā balvu par čaklu lasīšanu no bibliotēkas saņēma iespēju kopīgi doties uz jaunatvērto Alūksnes Bānīša stacijas šķūni un skatīt jauno ekspozīciju par mūsu bānīti- šaursliežu vilcieniņu.

2018.gadā pirmo reizi Latvijā notika **“Skaļās lasīšanas sacensība”**, kurā piedalījās arī Alūksnes un Apes reģiona skolu un bibliotēku apmeklētāji – 11 un 12 gadus veci bērni. “Skaļās lasīšanas sacensības” reģionālo finālu organizēja Alūksnes pilsētas bibliotēka un tas notika Alūksnes Kultūras centrā Grāmatu svētku laikā. Kopumā reģionālajā finālā piedalījās vairāk nekā 20 dalībnieki. Var uzskatīt, ka šīs sacensības ir viena no veiksmīgākajām lasīšanas veicināšanas aktivitātēm, jo tā deva iespēju pievērsties grāmatu lasīšanai arī bērniem, kuri ikdienā par to izrāda vāju interesi, piemēram, zēniem. <https://ej.uz/SkalaLas>

Viens no veiksmīgākajiem veidiem, kā veicināt bērnu un jauniešu interesi par grāmatām un lasīšanu, ir aicināt uz tikšanos rakstniekus un dzejniekus. 2018.gadā tika uzrakstīts un VKKF izsludinātajā projektu konkursa iesniegts projekts **“Galvenajā lomā – rakstnieks. 2”**, kurš tika atbalstīts. Līdz ar to Grāmatu svētku ietvaros bērniem un jauniešiem bija iespēja tikties ar

rakstniekiem **Māri Runguli** un **Lindu Nemieru**, jauniešiem- ar **Gundegu Repši** un **Arno Jundzi**. <https://ej.uz/nemieral> <https://ej.uz/rungulism>.

Ir labi zināms, ka patērētāju izvēli bieži nosaka dažādi top produktu saraksti, tādēļ arī Bērnu literatūras nodaļā tiek izmantota šī mārketingā tik bieži lietotā stratēģija – tiek veidoti un lasītājiem labi redzamā vietā izvietoti **visvairāk lasīto grāmatu top 10 saraksti** ar grāmatu attēliem. Ir pamanīts, ka šis saraksts bieži vien ietekmē lasītāju izvēli.

Balstoties uz pētījumiem par to, kādus sociālos tīklus šobrīd visvairāk lieto bērni, 2018.gada decembra sākumā tika izveidots Bērnu literatūras nodaļas konts sociālajā platformā Instagram. Tā mērķis – informēt bērnus un jauniešus par bibliotēkas aktualitātēm, ievietojot aktuālo pasākumu afišas, kā arī grāmatu apskatus ar interesantiem citātiem ar mērķi piesaistīt lasītāju uzmanību labai un interesantai Bērnu literatūras fondā esošajai literatūrai.

Pasākumi bērniem Alūksnes un Apes novada bibliotēkās

Alsviķu bibliotēka jau daudzus gadus veiksmīgi piedalās **“Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”**. Šī lasīšanas veicināšanas projekta ietvaros notiek dažādas interesantas aktivitātes bērniem : **“Nakts bibliotēkā”**, **“Ziemīgais pavasaris”** u.c. (*Attēli skatāmi te: <https://ej.uz/ziempay>.*) Lai dažādotu bibliotēkas piedāvājumu bērniem un jauniešiem, tiek organizēti **anekdošu vakari, galda spēļu turnīri, ekskursijas bibliotēkā** un pasākumi E-prasmju nedēļas ietvaros. Paši mazākie lasītāji ar bibliotēku un tās piedāvājumu tiek iepazīstināti nodarbībā **“Ceļojums grāmatu pasaulē”**.

Apes bibliotēka sadarbībā ar Salacgrīvas bibliotēku iesaistījās pasākumā **“Meklējiet jūras ābeci bibliotēkās”**. Šī pasākuma mērķis – ieinteresēt bērnus lasīt. Tā bija atraktīva tikšanās, kuras laikā divas eruditākās meitenes saņēma ielūgumu uz noslēguma pasākumu Latvijas Nacionālajā bibliotēkā. <https://ej.uz/biblku>

Jaunannas bibliotēkā, pateicoties tam, ka uz vietas ir skola, apmēram trešā daļa lasītāju ir bērni. Jau regulāri ik gadu katru otro nedēļu jaunāko klašu skolēni kopā ar savām audzinātājām nāk uz bibliotēku. Vecāko klašu skolēniem katru otro mēnesi bibliotēkā notiek **literatūras stundas**, kurās viņi stāsta par kādu izlasīto grāmatu. Bibliotēka ik gadu piedalās lasīšanas veicināšanas programmā **“Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”**. Vasarās bibliotēkā lasa arī bērni, kuri brīvdienās dzīvo laukos pie vecvecākiem. Par tradīciju kļuvusi arī piedalīšanās **Ziemeļvalstu literatūras nedēļā**. Bibliotēkā bērniem ir iespēja saturīgi pavadīt brīvo laiku, jo pieejams plašs galda spēļu piedāvājums. Spilgtākie pasākumi bērniem 2018.gadā – **“Bērnu žūrijas”** pasākums ar orientēšanās bibliotēkā spēli **“Kā tu orientējies bibliotēkā?”**, pasākums bērniem pirmsskolas un sākumskolas vecumposmā **“Pirmie soļi e-pasaule”** (*skatīt attēlu*), Bibliotēku nedēļas ietvaros – pasākums bērniem sākumskolas vecumposmā **“Pameklēsim, atradīsim!”**. Jaunannas bibliotēkai ir laba sadarbība ar Jaunannas Mūzikas un mākslas pamatskolu, kopīgi tiek rīkoti **lasīšanas veicināšanas konkursi** visai skolai. Šīs sadarbības rezultātā 2018.gadā pirmo reizi notika arī **“Skaļās lasīšanas sacensība”**.

“Pirmie soļi e-pasaulē” Jaunannas bibliotēkā

Jaunlaicenes pagasta bibliotēkas būtiskākā problēma – slēgta skola. Taču tiek strādāts, lai ar dažādu interesantu pasākumu palīdzību piesaistītu mazo bibliotēkas apmeklētāju uzmanību. Aktīvi tiek strādāts ar pirmsskolas vecuma bērniem, kuriem regulāri ik gadus tiek organizēta tikšanās bibliotēkā ar mērķi iepazīstināt viņus ar bibliotēku un tās piedāvātajām iespējām. E-prasmju nedēļas ietvaros skolas vecuma bērniem notika izzinošs pasākums **“Esi drošs internetā”**. Bibliotēkai ir izveidojusies laba sadarbība ar Ziemeļu pamatskolu. Šīs sadarbības ietvaros tur notiek dažādi konkursi, erudīcijas spēles (**“Latvijai -100”**, **“Pavasaris”**) un citas bērniem saistošas aktivitātes. Arī Jaunlaicenes tautas namā notika prāta spēle (**“No visa mazliet”**). (*Attēlā – erudīcijas spēle.*)

Prāta spēle “No visa mazliet” Jaunlaicenes bibliotēkā

Jaunalūksnes pagasta bibliotēka jau tradicionāli vairākus gadus organizē lasīšanas akciju **“Lasīt ir stilīgi”**. Bibliotēka tiek strādāta arī ar pirmsskolas izglītības iestādes “Pūcīte” audzēkņiem. Veiksmīgākais pasākums šī vecumposma bērniem 2018.gadā – nodarbība **“Krāsas mums visapkārt”**, kura laikā bērni šķirstīja grāmatas, klausījās dziesmas par krāsām un darbojās dažādās pirkstiņu rotaļās. (*Attēli no pasākuma: <https://ej.uz/krasasapk>.*) Pirmsskolas vecuma bērni tika iesaistīti arī projektā **“Mūsu mazā bibliotēka”**.

Mārkalnes pagasta bibliotēkas ikdienas darbu ar bērniem un jauniešiem ietekmē tas, ka vairs nepastāv Mārkalnes pamatskola. Tas atsaucies arī uz darbu ar šo mērķauditoriju statistiskajiem rādītājiem – tie strauji nokrituši. Lai pagasta bērniem un jauniešiem tomēr būtu pieejami vietējās bibliotēkas pakalpojumi, ir mainīts bibliotēkas darba laiks – tā ir atvērta sestdienās, bet slēgta pirmdienās. Līdz ar to bērni un jaunieši bibliotēkas pakalpojumus pilnvērtīgi saņem brīvdienās un skolas brīvlaikos.

2018.gada vasarā tika organizētas bibliotēkārās stundas par orientēšanos plauktos, par jaunajām grāmatām un spēlēm. E-lasītavā notika bibliotēkārā stunda, kuras ietvaros tika lasīts priekšā akvārija zivtiņām.

Lielākie pasākumi tiek plānoti, kad skolēniem ir brīvlaiks. Lielākie no tiem – **literārās jaunrades konkurss, zīmējumu konkurss un izstāde, spēļu turnīri**. Mārkalnes bibliotēkai izveidojusies cieša sadarbība ar Sabiedrības centru. Kopā tiek organizētas radošās darbnīcas un citi bērniem un jauniešiem saistoši pasākumi. Organizējot pasākumus, bērni tiek aicināti iesaistīties arī brīvprātīgajā darbā – pasākumu organizēšanā.

Viena no veiksmīgākajām lasīšanas veicināšanas aktivitātēm Mārkalnes bibliotēkā – **“Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”**. Tās ietvaros bērni ne tikai lasīja kolekcijā iekļautās savam vecumposmam atbilstošās grāmatas, bet arī **veidoja prezentācijas** par savu mīļāko grāmatu.

Strautiņu bibliotēka ik gadu gatavo pārsteiguma dāvanas pirmsskolas izglītības iestādes audzēkņiem izlaidumā, kā arī sveic čaklākos lasītājus – skolēnus. Bibliotēka organizē dažādas izzinošas nodarbības skolas vecuma bērniem (viktoriņa 6.-7.klašu skolēniem **“Alsviķu pagasta mozaīka”**, konkurss sadarbībā ar Strautiņu pamatskolu **“Mana Latvija”**, konkurss **“Grāmatnieks”**, Ziemeļvalstu literatūras nedēļas aktivitātes, radošās darbnīcas un citi). Liela uzmanība tiek pievērsta darbam ar pirmsskolas vecuma bērniem, organizējot dažādas izzinošas un literārās nodarbības (**“Margaritas Stārastes brīnumzeme”**, skaļās lasīšanas dienas u.c.).

Trapenes bibliotēkai jau vairāku gadu garumā ir laba sadarbība ar Trapenes sākumskolu. Bibliotēka sadarbībā ar skolu piedalījās lasīšanas veicināšanas programmā **“Mūsu mazā bibliotēka”**. (*Attēli skatāmi šeit: <https://ej.uz/mmbibl>.*) Neparasts pasākums skolas vecuma bērniem – **“Ķepu ķepā, roku rokā – lasām kopā”**, kura ietvaros tika lasītas grāmatas kopā ar suni (kanisterapija). (*Attēli: <https://ej.uz/kepukepa>.*) Trapenes bibliotēkā regulāri notiek arī radošās darbnīcas, viena no ievērojamākajām – **“Radošā darbnīca kopā ar Pepiju un Karlsonu pie Ziemassvētku eglītes”**. Starptautiskajā Valodas dienā bibliotēka organizēja pasākumu **“Mans vārds”**.

Trapenes bibliotēka iegādājusies **smilšu-gaismas galdu** un piederumus (dzīvnieku figūras, ģeometriskās figūras, akmentiņus), kas nepieciešami, lai varētu piedāvāt nodarbības bērniem-zīmēšanu smiltīs.

Veclaicenes pagasta bibliotēka ir viena no tām lauku bibliotēkām, kurām nav tik nozīmīgā sadarbības partnera – skolas, taču ar dažādu aktivitāšu palīdzību tiek domāts par to, lai bibliotēkai piesaistītu mazos lasītājus. Pārsvārā tiek organizētas dažādas radošās darbnīcas (**“Igaunijas krāsas”**, **“Mazās saimnieces”**, **“Mana rokassprādze Latvijai”**). Ar bērniem daudz tiek strādāts arī individuāli. <https://ej.uz/rspr>

Vidagas pagasta bibliotēkai ir cieša sadarbība ar Sikšņu pamatskolu. Bibliotēkas mērķauditorija – pirmsskolas izglītības grupa un pamatskolas vecuma bērni. 2018.gadā Vidagas bibliotēka sadarbībā ar Sikšņu pamatskolu veiksmīgi piedalījās arī Skaļās lasīšanas sacensībā. Sadarbībā ar Trapenes bibliotēku notika pasākums **“Ķepu ķepā, roku rokā lasām kopā”** ar suņu piedalīšanos (kanisterapija). Interessants sadarbības projekts ar skolu bija arī pasākums **“Dzejoļu konservēšana”**. Bērni iecienījuši arī radošās darbnīcas bibliotēkā (piemēram, sveču liešana un gatavošana no sniega un mīklas Sveču dienas ietvaros).

- **Bibliotēkas sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā**

Bibliotēkas ikdienas darbs nav iedomājams bez sadarbības partneriem. Arī Alūksnes pilsētas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļai ir izveidojusies ilggadēja sadarbība ar pilsētas izglītības iestādēm (pirmsskolas izglītības iestādes **“Sprīdītis”**, **“Pienenīte”**, **“Cālis”**; Alūksnes pilsētas sākumskola, Alūksnes Novada vidusskola, Ernsta Glika Alūksnes Valsts ģimnāzija), laikrakstiem **“Alūksnes Ziņas”** un **“Malienas Ziņas”** (kopš 2019.gada 1.janvāra laikrakstu apvienošanās rezultātā – **“Alūksnes Un Malienas Ziņas”**), Alūksnes Mākslas skolu un biedrību jauniešiem ar īpašām vajadzībām **“Saules stars”**.

Sadarbība ar pirmsskolas izglītības iestādēm

Pirmsskolas izglītības iestāžu “Sprīdītis”, “Pienenīte” un “Cālis” audzēkņi un viņu pedagogi ir tā sabiedrības daļa, ar kuriem Bērnu literatūras nodaļai izveidojusies visciešākā sadarbība – viņi atsaucīgi iesaistās mūsu piedāvātajās aktivitātēs (lasīšanas veicināšanas programma “Bērnu un jauniešu žūrija”, tematiskie pasākumi, ekskursijas bibliotēkā utt.). 2018.gadā bērni pirmsskolas vecumā apmeklēja arī Z. Staršinskas adīto rakstaino dūraiņu izstādi un piedalījās tematiskajā nodarbībā par to, kā top cimdi (dzijas ieguve no aitu vilnas, adīšanas process, adatas, kamols utt.). Nodarbības ietvaros bērni noklausījās arī teatralizētu latviešu tautas pasaku “Vecīša cimdiņš”.

Sadarbība ar Alūksnes pilsētas skolām

Jau vairāku gadu garumā Bērnu literatūras nodaļai ir cieša sadarbība ar **Ernsta Glika Alūksnes Valsts ģimnāziju**. Ģimnāzijas audzēkņi pedagogu pavadībā apmeklē bibliotēkas organizētās tikšanās ar rakstniekiem un dzejniekiem, piedalās literāro darbu konkursos utt. Spilgtākais sadarbības piemērs 2018.gadā – Salacgrīvas bibliotēkas organizētais konkurss un tikšanās ar jūrniekiem un bocmani G. Sīmani “Bibliokuģis piestāj Alūksnē”.

Nozīmīgs sadarbības partneris Bērnu literatūras nodaļai ir arī **Alūksnes Novada vidusskola**, kuras audzēkņi un pedagogi labprāt apmeklē mūsu piedāvātās aktivitātes. 2018.gada augustā skolā notika “Rikikī radošā nometne”, kuras ietvaros viena no aktivitātēm bija bibliotēkas apmeklējums, kura laikā nometnes dalībnieki tika iepazīstināti ar Bērnu žūrijas grāmatām, paši sacerēja stāstu un klausījās dziesmu par Rikikī.

Ģeogrāfiski izdevīgā vietā atrodas **Alūksnes pilsētas sākumskola**, kura gadu gaitā ir kļuvusi par vienu no nozīmīgākajiem sadarbības partneriem – viņi regulāri apmeklē dažādas bibliotēkas piedāvātās nodarbības sākumskolas vecuma bērniem. Skolas audzēkņi aktīvi iesaistās radošajās darbnīcās, Erudītu klubiņa nodarbībās, Bērnu žūrijā u.c.. Kā vienu no nozīmīgākajiem sadarbības pasākumiem 2018.gadā var minēt pasākumu “**Ronja- laupītāja meita**”, kurš novembrī tika organizēts Ziemeļvalstu literatūras nedēļas ietvaros. <https://ej.uz/zvned>

Sadarbība ar Alūksnes Mākslas skolu

Alūksnes Mākslas skola jau vairākus gadus atbalsta Bērnu literatūras nodaļu, piedāvājot izvietot dažādas tematiskas bērnu mākslas darbu izstādes. 2018.gada septembrī Bērnu literatūras nodaļā notika skolēnu veidoto un ilustrēto dzejas grāmatu izstāde “Es zīmēju dzejoli”.

Sadarbība ar sabiedriskajiem medijiem

Bibliotēkas sadarbības tīkls nav iedomājams bez tādiem sadarbības partneriem kā vietējie laikraksti “**Alūksnes Ziņas**” un “**Malienas Ziņas**” (kopš 2019.gada 1.janvāra – “**Alūksnes Un Malienas Ziņas**”). Ir svarīgi, lai sabiedrībai ir pieejama informācija par dažādām bibliotēkas aktivitātēm, un vietējie laikraksti ir viens no joprojām efektīviem veidiem, kā šo informāciju nodot sabiedrībai, tādēļ regulāri Bērnu literatūras nodaļas nozīmīgākās aktivitātes tiek atspoguļotas vietējās avīzēs.

Sadarbība ar dienas aprūpes centru “Saules stars”

Biedrība “**Saules stars**” ir vieta, kur tiekas un brīvo laiku saturīgi pavada jaunieši ar īpašām vajadzībām. 2018.gadā viens no biedrības mērķiem bija iepazīstināt jauniešus ar bibliotēku un tās piedāvātajām iespējām. Aizvadītajā gadā “Saules stara” jaunieši bibliotēku apmeklēja vairākas reizes, kurās Bērnu literatūras nodaļas darbinieces viņiem piedāvāja noskatīties gan novadpētniecības fondā esošās filmas par Alūksni, gan iepazīstināja ar bibliotēkas piedāvātajām iespējām, gan izsniedza grāmatas lasīšanai mājās.

• Bibliotēku darbinieku profesionālās pilnveides vērtējums specializācijā

Lai bibliotekārs varētu iet līdzī laikam, pielāgoties jaunākajām tendencēm darbā ar bērniem un jauniešiem, ir nepārtraukti jāmacās un jāpilnveidojas, apmeklējot dažādus kursus, seminārus un pieredzes apmaiņas pasākumus. Arī Alūksnes pilsētas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļas bibliotekāri iespēju robežās piedalās semināros unursos.

2018.gadā Bērnu literatūras nodaļas darbinieki apmeklēja šādus kursus un seminārus:

Nr.p.k.	Kursu/semināra nosaukums	Norises vieta
1.	Bibliotēku darbinieku seminārs	Alūksnes Kultūras centrs
2.	Vidzemes bērnu un skolu bibliotēku konference “Bibliotēkas=ludotēkas?”	Cēsu Centrālā bibliotēka
3.	Mācības Digitālajiem aģentiem “E-pakalpojumi un e-rīki dzīves situāciju risināšanai”	Alūksnes Novada pašvaldība
4.	LU LFMI Latviešu Folkloras krātuves digitālā arhīva seminārs	Alūksnes muzejs
5.	Seminārs skolotājiem un bibliotēku darbiniekiem “Ievads medijpratībā”	Alūksnes Novada vidusskola
6.	Pieredzes apmaiņas seminārs	Valmieras Integrētā bibliotēka
7.	Seminārs Skaļās lasīšanas sacensības reģionālajiem kuratoriem	Latvijas Nacionālā bibliotēka

Izvērtējot ikdienas darbu ar bērniem un jauniešiem, Bērnu literatūras nodaļas bibliotekāri ir secinājuši, ka nedaudz pietrūkst zināšanu par to, kā strādāt ar problemātiskiem nodaļas apmeklētājiem dažādos vecumposmos, pietrūkst zināšanu angļu valodā (interneta resursos ir daudz labu materiālu darbam ar bērniem un jauniešiem angļu valodā, taču angļu valodas nepietiekamās zināšanas liedz iespēju tos pilnvērtīgi izprast) un būtu nepieciešama lielāka teorētisko zināšanu bāze darbam ar pirmsskolas vecuma bērniem.

- **Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem un jauniešiem**

Joprojām galvenā problēma darbā ar bērniem un jauniešiem – zemā interese par grāmatām un lasīšanu kā vērtīgu brīvā laika pavadīšanas veidu. 21.gadsimts kopumā raksturojams kā pārmaiņu gadsimts, kad arī brīvā laika pavadīšanas veidi straujajā tehnoloģiju attīstības ritmā ir mainījušies. Tādas tradicionālās vērtības, kā grāmata, zaudē savas pozīcijas, piekāpjoties tehnoloģiju piedāvājumam – viedtālruniem, planšetēm un datoriem. Bērni un jaunieši arvien biežāk savā brīvajā laikā izvēlas sociālos tīklus, nevis grāmatas. Bibliotēkām, lai nezaudētu savu nozīmi, ir jāmainās, mainot savu pakalpojumu piedāvājumu. Alūksnes pilsētas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļā iespēju robežās tiek strādāts pie tā, lai veicinātu bērnu lasītpraksi un lai padarītu bibliotēku par vietu, kurā viņi vēlas iegriezties regulāri.

Lai bērnos raisītu vēlmi iegriezties bibliotēkā no mācībām brīvajā laikā, tiek domāts par to, lai te būtu pieejamas dažādas galda spēles, periodiskie izdevumi, dažādi viņu vecumposmam un interesēm atbilstoši pasākumi, piemēram, Erudītu klubiņi par dažādām tēmām, radošās darbnīcas, spēļu dienas u.c. Lai risinātu problēmu, ka mūsdienās bērni un jaunieši lasa maz, vai nelasa vispār, bibliotēkā tiek īstenotas dažādas lasīšanu veicinošas aktivitātes – jaunāko grāmatu apskati, lasīšanas veicināšanas programma “Bērnu un jauniešu žūrija”, vasaras lasīšanas maratons “Ar grāmatu vasaras somā” u.c.

Novērots, ka nedaudz ir mazinājusies bērnu un jauniešu vēlme brīvo laiku pavadīt pie datora bibliotēkā, taču kopumā atkarība no datora un spēļu spēlēšanas tomēr mazinājusies nav, jo dators tiek aizstāts ar viedtālruni, kurā, tāpat kā datorā, ir iespēja spēlēt dažādas spēles un skatīties video vietnē youtube.com. Lai risinātu atkarības problēmu, atrašanās laiks pie datora ir limitēts (no 30 minūtēm līdz stundai). Sarežģītāk ir ierobežot viedierīču lietotājus, taču, tiklīdz kāds no lietotājiem pārmērīgi ilgi viedtālrunī spēlē spēles, skaļi skatās video vai vienkārši uzvedas skaļi, saņem aizrādījumu un aicinājumu pārtraukt savas darbības.

Ir novērots, ka bērni biežāk vēlētos bibliotēkā (lasītavā) lasīt grāmatas uz vietas, taču Bērnu literatūras nodaļā nav klusās zonas, kurā varētu netraucēti to darīt.

Svarīga problēma darbā ar bērniem un jauniešiem ir lasītāji-parādnieki. Iespēju robežās tā tiek risināta.

Foto ieskats Bērnu literatūras nodaļas pasākumos

“Erudītu klubiņš”

Nodarbība pirmsskolas vecuma bērniem
“Ēdam veselīgi!”

Tikšanās ar alpīnistu Laimoni Aumeisteru

Pasākums par “Ronju – laupītāja meitu”
Ziemeļvalstu bibliotēku nedēļas ietvaros

Bērnu žūrijas noslēguma pasākums 1.- 4. klašu ekspertiem
Tikšanās ar dzejoli grāmatas «Nedarbiņi» autori Baibu Cīruli

Z. Staršinskas cimdiņu izstāde; pasākums
“Vecīša cimdiņš”

Sagatavoja Dzidra Bauere, Alūksnes pilsētas bibliotēkas bērnu literatūras nodaļas vadītāja

8. Novadpētniecība

- **Novadpētniecības darba virzieni un pakalpojumi, pārskata perioda prioritātes**

Alūksnes pilsētas bibliotēkas 2018.gada novadpētniecības darba prioritātes:

- maksimāli iespējami papildināt novadpētniecības datubāzi ar pilntekstiem;
- Latvijas simtgades zīmē popularizēt bibliotēkā pieejamos novadpētniecības resursus (novadpētniecības konkurss “Meklē un uzzini!” 4 kārtās) <https://ej.uz/htrc>
- popularizēt novadā cilvēkus gan jaunus, gan pieredzes bagātus, kuri kaut ko dara no sirds, kuri ar savu personīgo piemēru un darbiem veido labāku Latviju (Sarunu cikls “Savējie iedvesmo”) <https://ej.uz/kmdw> ;
- organizēt novadnieku radošo darbu un vaļasprieku izstādes;
- rosināt bibliotēkas un citas iestādes aktīvāk iesaistīties novadpētniecības darbā, organizējot novadpētniecības konkursu “Šodienā jau rīt būs vēsture”.

Ieskats interesantākajos 2018.gada novadpētniecības darba virzienos **Alūksnes un Apes novadu bibliotēkās**:

Annas bibliotēkā pārskata periodā novadpētniecībā galvenā prioritāte bija izveidot Annas pagasta stāstu un apkopot vienā krājumā, kas būtu pieejams gan papīra formātā, gan digitāli. Latvijas simtgades gadā tika izveidota un iesieta grāmata “Annas pagasta stāsts”, kurā tika apkopoti vietvārdi: mājvietu apraksti, kalnu, pauguru, upju, dabas objektu, pļavu, ganību, ceļu apraksti, pievienoti attēli no bibliotēkas krājumiem. Notika arī grāmatas prezentācijas pasākums “Tas spēks būs un paliks”.

Alsviķu bibliotēka iesaistījusi Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrības projektā “Bibliotēkas, kas palīdzēja izaugt Latvijai”. Projekta sagatavošana noslēdzās jau 2017. gadā, bet šajā gadā izstāde apceļoja visas 12 bibliotēkas projekta dalībnieces un 2018.gada jūlijā bija skatāma arī Alūksnes Kultūras centrā.

Bibliotēka sagatavoja novadpētniecības izstādi kā veltījumu Latvijai simtgadē “Reiz bija...”, kurā ieskats Alsviķu pagasta Karvas un Alsviķu ciemu dzīvē.

Apes bibliotēkā prioritāte bija gatavošanās ikgadējiem Pilsētas svētkiem, kas šogad bija veltīti Apes pilsētas 90. dzimšanas dienai un Apes bānīša (šaursliežu dzelzceļa) 115. jubilejai.

Bejas bibliotēka piedalījās Alūksnes novada pašvaldības novadpētniecības konkursā “*Šodienā jau rīt būs vēsture*”.

Gaujienas bibliotēkā no 2017. gada rudens līdz 2018.gada novembrim tika uzsākta novadpētniecības akcija “Gaujiena 100 grāmatu lappusēs”. Šīs akcijas mērķis bija apkopot līdz Latvijas simtgadei 100 grāmatas, kurās minēta Gaujiena. Kopumā tika savāktas un apkopotas 182 grāmatas, kuru lappusēs bija minēta saistība ar Gaujienu. No 15.11.-30.11.2018. notika grāmatu izstāde “Gaujiena-grāmatu lappusēs” Gaujienas tautas namā.

Ilzenes bibliotēka piedalījās Alūksnes novada pašvaldības novadpētniecības konkursā “*Šodienā jau rīt būs vēsture*”.

Jaunalūksnes bibliotēkā ir jauns darbinieks, tāpēc laiks tika veltīts krājuma iepazīšanai un sadarbības uzsākšanai ar pagasta iedzīvotājiem un iestādēm.

Jaunlaicenes pagasta bibliotēka kā prioritāti izvirzīja dalību II Vispasaules malēniešu svētkos Jaunlaicē un veidot pasākumu ciklu “Latvijai – 100. Sarunas “10x10””, caur kurām apzinātas dažādas vēstures tēmas. <https://ej.uz/rebz>

Kalnecmpju bibliotēkā viens no nozīmīgākajiem novadpētniecības uzdevumiem bija fiksēt un saglabāt cilvēku atmiņu stāstījumus, kas ir viens no vērtīgākajiem vēstures liecībām.

Liepna pagasta bibliotēka nopietni strādāja pie pagasta vēstures prezentācijas veidošanas. Sakarā ar Alūksnē dislocētā 7.Siguldas kājnieku pulka 100 gadi (2019.), tika apzināti materiāli par kazarmām Liepnā, karavīru darbību pierobežā.

Malienas bibliotēkā 2018.gadā tika veikts novadpētniecības istabas kosmētiskais remonts, tika izvērtēts krājums un priekšmetu saglabātība. Tika veikta ekspozīcijas atjaunošana, kas aptver laika posmu no 1920-tiem līdz 1990-tiem gadiem.

Māriņkalna bibliotēka piedalījās Alūksnes novada pašvaldības novadpētniecības konkursā "Šodien jau rīt būs vēsture".

Mārkalnes pagasta bibliotēka 2016.gadā pārņēma likvidētās Mārkalnes pamatskolas Vēstures istabu. Atskaites gadā darbs veltīts ekspozīcijas atjaunošanai.

Pededzes bibliotēka sadarbībā ar Pededzes pamatskolu, iesaistījās aktivitātēs, saistībā ar valsts 100.gadadienu un Pededzes skolas 80.gadadienu. Tika izveidota vēsturiskā istaba. Tās tapšanā lielu darbu ieguldīja bibliotēka ar bibliotēkas lietotājiem- senioriem. Viņi izvirzīja mērķi - apzināt visas Pededzes pagasta bijušās skolas, izveidot pagasta kartes maketu, iezīmēt tajā vietas, kur atradās skolas, aptaujāt pagasta iedzīvotājus un pierakstīt atmiņas, apkopot aprakstus par skolām un noformēt mapes ar skolu aprakstiem un iedzīvotāju atmiņām. Tās tika nodotas skolas vēstures istabai. Piedalījās Alūksnes novada pašvaldības novadpētniecības konkursā "Šodien jau rīt būs vēsture".

Trapenes bibliotēka kā novadpētniecības darba prioritāti izvirzīja novadnieka dzejnieka Ojāra Vācieša 85.gadu jubileju. Kopā ar pagasta novadpētniecības istabu un kultūras namu veidots pasākums. Arī Muzeju nakts veltīta novadniekam, dzejniekam O.Vācietim. Tika gatavoti dažādi uzdevumi par dzejnieka rotaļlietām, bērnības rotaļlietu stāsti, viktorīna "Sakārto dzejnieka bērnu dzejoļu rindas pareizā secībā" u.c.

Zeltiņu bibliotēkā atskaites gadā tika organizēti pasākumi pieaugušajiem ar pašu aktīvu līdzdarbošanos: rokdarbu, vaļasprieku izstāde "Skaisto darinām pašu rokām" (martā un decembrī), krustvārdu mīklu minētāju tikšanās "Asini prātu!", lekcija-diskusija par vidi, atkritumiem un to šķīrošanu, radošā darbnīca – videi draudzīgu lietu pagatavošana.

• **Novadpētniecības krājums**

Novadpētniecības krājuma veidošanā reģiona bibliotēkas turpina :

- apzināt ar novadu saistīto informāciju no vietējiem laikrakstiem "Malienas Ziņas" un "Alūksnes Ziņas", kā arī citiem periodiskajiem izdevumiem, papildinot **tematiskās mapes**. Alūksnes pilsētas bibliotēka novadpētniecības materiālu kopas veido un papildina tikai elektroniski;
- veidot **kolekciju "Centrālā un citu reģionu prese"** par 2018.gadu, kurā apkopoti ar Alūksnes un Apes novadiem saistīti raksti par cilvēkiem, vietām un notikumiem, kas publicēti centrālajā un citu reģionu presē. (Alūksnes pilsētas bibliotēka);
- papildināt **Novadnieku datu bāzi**;
- vākt un apkopot novadpētniecības materiālus par abiem novadiem, veidojot **novadpētniecības datu bāzi** IS *Alise*, rekatalogizēti **246** dokumenti (Alūksnes pilsētas bibliotēka);
- **Pašvaldības dokumentu datubāzes veidošana** (Alūksnes pilsētas bibliotēka), veikti 472 ieraksti;

- papildināt novadpētniecības krājumu ar jaunām grāmatām un citiem izdevumiem (DVD, CD) par Alūksnes un Apes puses cilvēkiem un notikumiem. Nozīmīgākie izdevumi:

Latvijas simtgades svinēšanas konceptā novadniekam **Kārlim Krēsliņam** radās doma uzrakstīt trīs tematiski saistītas grāmatas par Latvijas vēsturi, skatot to caur dzimtā Annas pagasta (Alūksnes novads) ļaužu likteņiem un savu – Krēsliņu dzimtu. Otrā grāmata “Gods kalpot Latvijai” tika izdota jau 2012.gadā, bet šajos Grāmatu svētkos autors iepazīstināja mūs ar pirmo grāmatu “**No lauku puikas līdz ģenerālim**”, kura iznāca 2017.gada nogalē. Krājumu papildinājām arī ar jaunāko grāmatu “**No ģenerāļa līdz Saeimas deputātam**”. Grāmatas prezentācijas notikušas Alūksnē un Annas pagastā.

Novadnieces dzejnieces **Kornēlijas Apškrūmas** darbi bieži vien izmantoti sirsnīgiem apsveikuma vārdiem. Šoreiz tie veltīti Latvijai, tās lielajai jubilejai un apkopoti **krājumā “Latvija gaismas draudzē”**. Tā ir mīlestības dzeja, kuru papildina krāsu fotogrāfijas ar Latvijas dabas ainām un noskaņām.

Atklājot **Zaigas Staršinskas** (1938. – 2010.) adīto cimdu izstādi, ģimene dāvināja bibliotēkai grāmatu “Mūžs dzīparos vīts”. Tajā atspoguļojas autore rokdarbu mīlestība, kas mantota no vecvecākiem.

Darba gaitas beidzot, ārsts, anesteziologs reanimatologs alūksnietis **Pēteris Kučiks** izdevis trešo grāmatu “**Tā sadeg svece**”. Grāmata ir ārsta atmiņu grāmata par 60 gadiem, kas veltīti medicīnai.

Vasarā iznākusi Malēniešu skolas (darbojas Jaunlaicenes pagastā) veidotā grāmata „**No Apukalna veroties**”. Līdzīgi kā latgalieši, lībieši un suiti, arī Latvijas ziemeļaustrumu Vidzemē dzīvojošie malēnieši mērķtiecīgi stiprina savu malēnisko identitāti, lai atdzīvinātu malēniešu kultūrtelpu. Jaunā grāmata ir kā Alūksnes apkaimē runātās malēniskās valodas mācību līdzeklis - tajā ir apkopoti vairāk nekā 1000 vārdi, Jaunlaicenes muižas muzeja savāktās anekdotes, rotaļu apraksti un teicieni, kā arī novadnieka Linarda Laicena stāsti no krājuma „Malienā” malēniešu un literārā valodā un vietējās izloksnes entuziasta, novadpētnieka Aivara Puzuļa stāsti.

Alūksnes pilsētas svētku laikā notika grāmatas “**Alsviķu Ķemera (Strautiņu) skola 1868-2018**” atklāšana, kas ir zīmīgs notikums gan Alūksnes novada kultūras dzīvē, gan Strautiņu skolas pastāvēšanas laikos. Grāmatas autors novadpētnieks **Jānis Polis**. Tas ir patiess stāsts par Strautiņu skolas pusotru gadu simtu garo vēsturi.

Apes iedzīvotāji var lepoties ar skolotājas **Irēnas Meisteres** grāmatu “**Hopenhofas - Apes muiža laikmetu vējos**”. Grāmatā atklājas idilliskā Apes muižas vēsture, kā atmiņas par aizgājušo laiku un liecības no baltvācietes Dagmāras Kopštāles dienasgrāmatas, kurā bērns acīm fiksēts Latvijas valsts tapšanas laiks un Pirmais Pasaules karš.

2018.gadā iznācis kopdarbs - fotoalbums “**Alūksne mana, Latvija mana**” Viestura Reķa fotogrāfijas un novadnieces Vēsmas Kokles-Līviņas dzeja.

Daiļliteratūras klāsts papildinājies ar **Dainas Avotiņas** lirisko romānu “**Liktenim tūk pajokot**”. Otrs darbs - “**Tāds laimīgs cilvēks**” ir emocionāli aizkustinošs romāns par dzīves līkločiem un vērtībām. Tas ir spēcīgs sievietes tēla atainojums padomju un vācu kara laikā.

Novadniecei **Mārai Svīrei** iznākusi jauna prozas grāmata “**Nopietni pa jokam**”, kurā nopietni nenopietnā stilā atklāti 22 amizanti notikumi rakstnieku Māras Svīres un Vladimira Kaijaka vasaras mājā, kurā viņi kopā pavadījuši gandrīz 40 gadus. Brīnišķīgo vietu pašā Daugavas krastā fotoattēlos fiksējis Gunārs Janāitis.

Pēdējais romāns sērijā Mēs. Latvija, XX gadsimts ir novadnieka **Andra Akmentiņa** romāns “**Skolotāji**”. Autors piedāvā trāpīgu 50.–60. gadu vērojumu caur skolotāju darbu un dzīves attēlojumu. Darbā atspoguļota paša autora dzimtas skolotāju stāsts (Strautiņi, Alsviķu pagasts, Alūksnes novads).

Imanta Zemberga grāmatā “**Likteņa nolemtie**” autors centies parādīt lauku cilvēku dzīvi pagājušā gadsimta trīsdesmitajos gados. Darbam cauri vijas divu jauniešu mīlestība. Grāmatas varonis dienesta gaitas pavada Alūksnē. Darbā parādītas Alūksnes ievērojamākajās vietas.

Latvijā dzīvojošā britu autora **Mika Koljera** grāmata ***Iz Baltikas*** ir XXI gadsimta daiļliteratūras darbs par XVIII gadsimta nogales norisēm. Tajā ir nodaļa par Marienburgu (Alūksni) – apgaismības pilsētu. Tāpēc arī grāmata izraisījusi interesentu uzmanību.

Zeltiņu bibliotēka iegādājusies **Zigrīdas Bīrītes** grāmatu "Mēs- bargu gadsimtu bērni" (2017). Grāmata vēsta par dažādiem cilvēkiem, viņu likteņiem un dzīvi laukos un pilsētās no 19.gs. beigām līdz 21.gs. sākumam. Pirmā daļa veltīta autorei mātes zeltinietes Annas Kraules (dzim. Kalēja) piemiņai.

Alūksnes pilsētas bibliotēkas krājums papildināts ar **23** novadnieka videoamatiera **Vilņa Blūma** veidotajām videofilmām par Alūksnes vēsturi: " Vēstures liecinieki. Lūcija Sāgameža-Nāgele", "Alūksnes Jaunā pils un muižas parks" u.c.

Novadpētniecības krājumā uzņemti arī Alūksnes pilsētas bibliotēkas un novada pašvaldības organizētā **novadpētniecības konkursa "Šodien jau rīt būs vēsture" materiāli** :

- "Senioru kopa "Noskaņa" – dzīves gudrības avots" (Alsviķu bibliotēka);
- "Marutas Sinātes (dzim. Kupčas) dzimtas stāsts" (Alūksnes muzejs);
- "Arī viņi dzīvoja un strādāja šajā – Latvijas simtgadē" (Bejas bibliotēka);
- "Triju Zvaigžņu ordeņa kavalieris Andris Apinītis. Mana balss Latvijai." (Ilzenes bibliotēka);
- "Stāsts par Ilgas Voropajevas radošo darbību Ziemera pagastā" (Māriņkalna bibliotēka un tautas nams);
- "Skolu vēsture Pededzē" (Pededzes bibliotēka);
- "Elita Laiva. Zeltiņu aktīvās dzīves atbalstītāja un virzītāja, zeltiniešu iedvesmotāja" (Zeltiņu Vēstures krātuve).

Alūksnes reģiona bibliotēkās izmaiņas novadpētniecības krājumu glabāšanā pārskata periodā nav notikušas.

Alūksnes pilsētas bibliotēkā 2018.gadā vairāk uzmanību esam pievērsuši novadpētniecības materiālu digitalizācijai.

- Veicot analītikas ierakstus no novadu laikrakstiem „Malienas Ziņas” un „Alūksnes Ziņas”, raksti tiek ieskenēti un novadpētniecības datu bāzē pievienoti pilnteksti. Tekošajā gadā pievienoti - **2265 pilnteksti**;
- "Centrālā un citu reģionu prese 2018" (CD) – **82 apraksti** (lokālā anotācija);
- Ieraksti no 2018.gadā izdotajām grāmatām – **12 vienības**;
- Pašvaldības dokumentu datubāzē – **472 ieraksti**.
- Alūksnes novada pašvaldības novadpētniecības konkursa "*Šodien jau rīt būs vēsture*" (CD) - **7 darbi**.

Alūksnes un Apes novadu bibliotēkās pārskata periodā lielākas izmaiņas nav notikušas, novadpētniecības materiālus ievietot CD diskos vai e-mapēs turpina Alsviķu, Annas, Apes un Jaunlaicenes bibliotēkas.

Krājumu veidojam aktuālu un noderīgu. Krājuma apjoms palielinājies, to veicināja sekošana jaunām publikācijām, grāmatām par mūsu novadu.

Novadpētniecības krājumu visbiežāk izmanto skolēni un studenti pētniecisko vai studiju darbu rakstīšanai. 2018.gadā Alūksnē tika realizēts projekts, kura rezultātā atjaunots šaursliežu dzelzceļa bagāžas šķūnis, kurā iekārtota jauna ekspozīcija, arī to veidojot tika izmantoti novadpētniecības materiāli. Bibliotēkas apmeklētāji samērā bieži izmanto laikrakstu "Alūksnes Ziņas" un "Malienas Ziņas" dažādu gadu iesējumus, lai meklētu sev interesējošus jautājumus. Lasītājus īpaši interesē novadnieku iznākušās grāmatas. Aizvadītajā gadā īpaši aktīvi Alsviķu pagasta senioru kopa rīkoja pasākumus, kuros izmantoja alūksnieša Vilņa Blūma veidotās videofilmas par novadu, kā arī, novadpētniecības konkursu darbus.

• **Novadpētniecības darba popularizēšana**

Alūksnes un Apes novadu bibliotēkās novadpētniecības darba popularizēšanai notikušas dažādas aktivitātes, interesantākie piemēri:

Alsviķu bibliotēkā izveidota izstāde “Reiz bija...”, izstrādāta krustvārdu mīkla par savu pagastu, <https://ej.uz/3scf>

Liepņas bibliotēka sagatavojusi prezentāciju par pagasta vēsturi,

Malienas, Pededzes un Mārkalnes bibliotēkas uzlaboja vēstures istabu ekspozīcijas, <https://ej.uz/vuwu>

Gaujienas bibliotēka noorganizēja grāmatu izstādi, kur minēts Gaujienas vārds, <https://ej.uz/ea4x>
Jaunlaicenes bibliotēkā organizēts pasākumu cikls “Latvijai – 100” Sarunas “10x10” par dažādām novadpētniecības tēmām- “Malēnieša dzīve”, “Opekālns baznīca un draudze caur gadsimtiem”, “Nesenā pagātne”, “Izglītība”, “Cilvēks Jaunlaicē”, “Saimnieks” u.c. <http://ejuz.lv/nrc>, <http://ejuz.lv/nrd>, <http://ejuz.lv/nrf>

**Tabula „Alūksnes pilsētas bibliotēkas organizētās
svarīgākās izstādes un pasākumi novadpētniecības jomā 2018.gadā ”**

Norises laiks	Izstādes, pasākuma nosaukums
Janvāris	Pasākums sarunu ciklā “ Savējie iedvesmo ” tikšanās un saruna ar Ē.Melni “Mūsu un valsts drošībai”. Sarunā ar pirmo Mobilo strēlnieku bataljona Alūksnē komandieri, atvaļināto pulkvedi, militāro zinātnu doktoru Ēriku Melni. Iepazīstina ar bataljona tapšanas vēsturi un skatījumu uz mūsdienu drošības jautājumiem. https://ej.uz/knit
Janvāris	Novadpētniecības izstāde “ Alūksnes Mobilo strēlnieku bataljona izveidošana ”
Janvāris	Sarunu ciklā “ Savējie iedvesmo ” tikšanās un saruna ar <u>Alvitu Grīvnieku</u> “Mani darbi lai stāsta par sevi”. Saruna ar alūksnieti strūklaku meistar A.Grīvnieku sakarā ar viņa 60 gadu jubileju. https://ej.uz/mve1
Janvāris/februāris	Novadpētniecības izstāde “No fotogrāfa līdz strūklaku meistaram” (Alvits Grīvnieks)
Janvāris	Bērnu literatūras nodaļā tikšanās ar novadnieci dzejoļu grāmatas “Nedarbiņi” autori Baibu Cīruli
Februāris	Sarunu ciklā “ Savējie iedvesmo ” tikšanās ar novadnieku radiotehniķi un radioamatieri Gunāru Ausekli pasākumā “Izsauc YL2GD...”. Interesantākais radioamatierismā ir iespēja nodibināt kontaktus ar cilvēkiem no pavisam ekskluzīvām valstīm, kurās dažkārt pat nav pieejams internets un ar kuriem citādā veidā saziņa nav iespējama. Tāpēc Gunāra īpašumā koku vietā "aug" pašbūvētas milzīgas antenas, bet mājā iekārtota paša rokām meistarota radio stacija. https://ej.uz/ans8
Februāris	Madonas novadpētniecības un mākslas muzeja ceļojošā izstāde “Kalendāri” . Izstāde sniedz ieskatu kalendāru vēsturē un iepazīstina ar latviešu grāmatu kalendāru. Izstādi papildina alūksniešu kolekcijās esošie senie kalendāri
Marts	Tikšanās ar alūksnieti novadpētnieku <u>Aivaru Puzuli</u> par uzvārdu izcelsmi. Sarunas par dzimtu uzvārdiem. https://ej.uz/3k2y
Marts	Alūksnes mākslas skolas pieaugušo gleznošanas studijas darbu izstāde
Aprīlis	Sarunu ciklā “ Savējie iedvesmo ” tikšanās ar alūksnieti jauno fotogrāfi Janu Rāgu un <u>foto izstādes</u> “Mēs redzam to, ko gribam just” atklāšana. https://ej.uz/c3ao
Jūnijs	Izstāde “Latvijas dievnami” un tikšanās ar autori Vivantu Volkovu https://ej.uz/q5wr

Jūnijs/jūlijs	Novadnieka Egona Brīdaka gleznu izstāde
Jūlijs	Izstāde "Mūzika, dziesma, deja 2018 Alūksnes novadā" stāsta par Alūksnes novada kolektīviem- XXVI Vispārējo latviešu Dziesmu un XVI Deju svētku dalībniekiem. Izstāde tapusi ar Alūksnes novada pašvaldības atbalstu un to veidojusi biedrība „Kultūras un izglītības centrs STILĻ”.
Augusts	Sarunu ciklā “Savējie iedvesmo” tikšanās ar novadnieci Santu Stopnieci. Santa Stopniece prezentē savu grāmatu par Somijas un Ķīnas komunikāciju. Dalās ar pieredzi Ķīnā, kur pašlaik dzīvo. https://ej.uz/z11e
Augusts	Alūksnieša Māra Salmiņa gleznu izstāde “Alūksnes motīvi”
Septembris	Alūksnieša Igora Kolosova gleznu izstāde
Oktobris	Sarunu ciklā “Savējie iedvesmo” Tautas daiļamata meistares Zaigas Staršinskas adīto <u>cimdu izstāde “Cimdotā Malēnija”</u> un izstādes atklāšanas pasākums. Kultūras ministrijas Latvijas valsts simtgades birojs un cimdu meistari aicināja ikvienu iesaistīties akcijā „Cimdotā Latvija” un valsts 100. dzimšanas dienai sarūpēt sev pašiem un dāvināt citiem rakstainus cimds, lai 18. novembrī varētu koši un silti svinēt Latvijas svētkus. Iedvesmai izstāde un apmeklētāju stāsti par savas dzimtas piemiņu – rakstainajiem cimdiem. https://ej.uz/ustk
Oktobris	Labo darbu nedēļā sadarbībā ar Alūksnes novada vidusskolas skolēniem un skolotājiem bibliotēkas darbinieki piedalījās nozīmīgu alūksniešu kapa vietu sakopšanu.
Novembris	Sarunu ciklā “Savējie iedvesmo” tikšanās ar novadnieci Unu Mikudu. Rotu māksliniece Una Mikuda sarunā iepazīstina ar sevi un savu profesionālo ceļu un izaugsmi. https://ej.uz/dzdk

• **Sadarbība novadpētniecības jomā**

Alūksnes reģiona bibliotēkās sadarbības jomā izmaiņas pārskata periodā nav notikušas. Tāpat, tie ir vietējie lasītāji – aktīvisti, lasītāju klubiņi, vietējie novadpētnieki, tautas nami, muzeji un novadpētniecības centri, skolas, citas bibliotēkas u.c.

Alūksnes pilsētas bibliotēkai, uzsākot jaunu pasākumu ciklu, veidojās sadarbība ar jauniem partneriem – novadniekiem, piemēram, Ē.Melnis, A.Grīvnieks, J.Rāga, S.Stopniece, U.Mikuda.

• **Jauninājumi novadpētniecības darbā**

Novadpētniecības darbs pārskata periodā pagājis valsts simtgades zīmē. Simboliski Latvijas simtgade skar ikvienu. Arī mēs, alūksnieši, esam daļa no valsts. Īpaši, apaļais cipars liek atskatīties un padomāt par to, kas noticis, ko esam sasnieguši, ko mēs paši varam šodien. Tāpēc tapusi arī jauninājumi novadpētniecības darbā. Varam atzīmēt :

- Alūksnes pilsētas bibliotēka organizēja jaunu pasākumu ciklu – **sarunu ciklu „Savējie iedvesmo”**. Mums apkārt dzīvo cilvēki, gan jauni, gan pieredzes bagāti, kuri kaut ko dara no sirds, kuri ar savu personīgo piemēru un darbiem veido labāku Latviju. Tie ir stāsti par mums pašiem šodien. Stāsti, kas var iedvesmot mūs katru, mainot domas, attieksmi un dzīvi.
- Sadarbībā ar laikrakstiem „Malienas Ziņas” un „Alūksnes Ziņas” piedāvājam piedalīties **izzinošā konkursā „Meklē un uzzini!”** Tā bija iespēja atcerēties senākus mūsu novadam un, tāpat, arī Latvijai, nozīmīgus cilvēkus, viņu devumu, notikumus, lietas un faktus.
- Alūksnes novada pašvaldība sadarbībā ar Alūksnes pilsētas bibliotēku izsludināja **novadpētniecības konkursu “Šodien jau rīt būs vēsture”**. Par konkursa tēmu šogad izvēlēts motīvs – “Mana novada iedvesmas stāsti Latvijas simtgadei”. Konkursa

dalībnieki varēja iesniegt uz dokumentāliem faktiem balstītus vai literārus darbus - stāstus, aprakstus, esejas, referātus un cita žanra darbus par šodienas Alūksnes novadam nozīmīgiem, iedvesmojošiem cilvēkiem, notikumiem, procesiem, jaunām tradīcijām, inovācijām, sasniegumiem un veiksmēm.

- Uzsākām sadarbību ar alūksniešiem- krieviski runājošo auditoriju. Pirmā tikšanās bija kopā ar dzejnieci Gaļinu Sviridenkovu. <https://ej.uz/23fy>
- Mārkalnes bibliotēkā **izgatavots īpašs grāmatu skapis „Latvijai- 100”**, kurā katra pagasta māsaimniecība aicināta ievietot kādu savai ģimenei, dzimtai īpašu grāmatu (-as) ar ierakstu un vēlējumu. <http://ejuz.lv/arkalneskapis>

- **Novadpētniecības darba problēmas un to risinājumi**

Lielākajai daļai pagastu bibliotekāriem trūkst zināšanu darbam novadpētniecības datubāzes veidošanā IS Alise- kā veikt analītikas ierakstus no laikrakstiem, pievienot pilntekstus. Darbinieki pakāpeniski tiek apmācīti to veikt, bet vecāka gadagājuma darbiniekiem tas ir diezgan sarežģīti.

Novadpētniecības darbs tiek plānots, ņemot vērā darbinieku resursus, zināšanas un pieredzi. Alūksnes pilsētas bibliotēkā pilnvērtīgi strādāt novadpētniecības jomā kavē nepietiekamais bibliotēkas speciālistu skaits. Nenoliedzami, ka viens darbinieks nespētu paveikt tik daudz, ja neiesaistītos arī citi kolēģi. Novadpētniecības joma ir darbietilpīga, cilvēkresursu palielinājums nav iespējams, tādēļ darbs nesokas tik raiti, kā vēlētos.

- **Galvenie secinājumi pārskata periodā, nākotnes prognozes, vajadzības**

Galvenais secinājums- novadpētniecības darbs vietās, kur nav muzeju un novadpētniecības centru/istabu, ir viens no bibliotēku svarīgiem darba virzieniem, jo, daudzviet laukos samazinoties bibliotēku apmeklējumiem, bibliotēkām ir iespēja vairāk pievērsties informācijas resursu par novadu, pilsētu, pagastu apzināšanai un saglabāšanai. Lai arī vairākos pagastos bibliotēkām neskaidra nākotne par pastāvēšanu, ņemot vērā iedzīvotāju skaita samazināšanos, jaunu, aktīvu cilvēku aizplūšanu, neskaidro skolu pastāvēšanas nākotni utt., kas nevairo motivāciju veikt novadpētniecības darbu, tomēr tas ir viens no svarīgiem aspektiem, kā pierādīt bibliotēkas pastāvēšanas nepieciešamību.

Turpināsim un pilnveidosim iesākto darbu, sadarbojoties ar savas kopienas iedzīvotājiem.

Vajadzības skat.2017.gada darba pārskatā.

Sagatavoja Maija Semjonova, Alūksnes pilsētas bibliotēkas bibliogrāfe

9. Projekti

Tabula "Alūksnes un Apes novadu bibliotēkās izstrādātie/ realizētie projekti"

Projekta nosaukums/ bibliotēka	Finansētājs	Finansējuma apjoms (EUR)	Projekta apraksts	Atbalstīts/ neatbalstīts
"Galvenajā lomā-rakstnieks-2" Alūksnes pilsētas bibliotēka	VKKF	780,00	Lai radītu un uzturētu dažādu paaudžu alūksniešu interesi par grāmatu lasīšanu, uzlabotu lasīšanas kvalitāti, veicinātu lasītpraksi, iedvesmotu lasīt un popularizētu latviešu oriģinālliteratūru, tika dota iespēja ~ 300 Alūksnes pilsētas un novada iedzīvotājiem klātienē tikties un diskutēt ar Latvijā pazīstamiem un kritiķu augsti novērtētiem rakstniekiem- Arno Jundzi, Gundegu Repši, Vili Selecki, Līgu Blauu, jaunākajai paaudzei- ar Māri Runguli un Lindu Nemieru.	atbalstīts
"Galvenajā lomā-rakstnieks-3" Alūksnes pilsētas bibliotēka	VKKF	520,00	Projekts tiek realizēts 2019.gadā. Alūksnes novada iedzīvotājiem ir dota iespēja klātienē tikties ar rakstniekiem Aivaru Kļavi, Ingu Ābeli, Leldi Stumbri un Andri Akmentiņu.	atbalstīts
Grāmatu skapis "Latvijai- 100" Mārkalnes bibliotēka	Alūksnes novada pašvaldība, Mārkalnes pagasta pārvalde	1000,00	Mārkalnes bibliotēkā izgatavots īpašs grāmatu skapis „Latvijai- 100”, kurā katra pagasta māsasaimniecība aicināta ievietot kādu savai ģimenei, dzimtai īpašu grāmatu(-as) ar ierakstu un vēlējumu	atbalstīts
Dalība citu institūciju projektos				
Dalība lasīšanas veicināšanas programmā "Bērnu/jauniešu/ vecāku žūrija", 12 publiskās un 5 skolu bibliotēkas	LNB, VKKF, pašvaldības	84 eks. grāmatu par EUR 644,76, prezentācijas materiāli, balvas	Lai aktīvāk iesaistītos lasīšanas veicināšanā un popularizētu grāmatu lasīšanu, bibliotēkas piedalās "Bērnu, jauniešu, vecāku žūrija". Projekta ietvaros tiek organizēti dažādi lasīšanu popularizējoši pasākumi, lasīšanas stundas, grāmatu apskati, tikšanās u.c	atbalstīts
Dalība Nacionālās skaļās lasīšanas sacensībās, 8 skolas un bibliotēkas	LNB Latvijas Bērnu un jaunatnes literatūras padome (LBJLP)		Piedaloties lasīšanas veicināšanas programmā- skaļās lasīšanas sacensībās- tiek pilnveidotas bērnu prasmes izvēlēties piemērotu un interesantu literatūru skaļai lasīšanai, sekmēta interese par lasīšanu un grāmatām, kā arī veicināts lasītpraksis! Alūksnes pilsētas sākumskolas 5.klases skolniece Marta Aire kopā ar saviem atbalstītājiem piedalās sacensību finālā LNB.	
Dalība izdevniecības "Liels un mazs"	Izdevniecība "Liels un		Izdevniecības "Liels un mazs" lasītveicināšanas programma "Mūsu mazā bibliotēka" ir domāta 4-8 gadus	

lasītveicināšanas programmā “Mūsu mazā bibliotēka” Jaunalūksnes, Trapenes, Vidagas bibliotēkas	mazs”, pašvaldība	Darba burtņīcas bērniem	veciem bērniem. Tās mērķis ir veicināt bērnu interesi par literatūru un ilustrāciju, kā arī rosināt bērnus uz dažādām radošām nodarbēm. Iesaistīšanās projektā aktivizē bibliotēku darbu ar bērniem, sekmē viņu lašitprieku.	
Dalība Gulbenes novada bibliotēkas projektā „„Europe Direct” informācijas centrs Gulbenē”, Alūksnes pilsētas bibliotēka	Eiropas Komisija	Finansējums Gulbenes novada bibliotēkas budžetā. EUR 2200- Alūksnes bibliotēkai (finansējums atalgojuma, lektoriem, aktivitāšu organizēšanai, publicitātes materiāliem u.c.)	Projekta rezultātā bibliotēkās Alūksnē un Madonā darbojas Europe Direct informācijas centra Gulbenē filiāles, kas sniedz iedzīvotājiem informāciju ar Eiropas Savienību saistītos jautājumos, organizē izglītojošas aktivitātes dažādām mērķauditorijām: lekcija “Eiropas Parlaments - ko mēs no tā varam gaidīt?”; konkurss "ES finansējums Alūksnes novada un pilsētas attīstībai"; seminārs uzņēmējiem “Kā sevī rast radošumu?”- par to kā radīt jaunus produktus un ne tikai...; Seminārs “Vides un pārtikas ietekme uz dzīves kvalitāti”; Eiropas Valodu dienai veltītais konkurss "Latviešu valoda Eiropas Savienībā"; Lekcija - diskusija "Kā tas ir - dzīvot zem Muhameda bārdas?" Rietumu un austrumu kultūra mūsdienu kontekstā (Lato Lapsa); informatīvs seminārs "Digitālās prasmes bezdarbniekiem", Eiropas dienas aktivitātes u.c.	atbalstīts
Dalība LNB Atbalsta biedrības projektā “Bibliotēkas, kas palīdzēja izaugt Latvijai” , Alsviķu bibliotēka	VKKF, Rīgas dome, ziedotāji, Alūksnes novada pašvaldība	Rezultātā tapusi izstāde, kas 2018.gada jūlijā bija skatāma Alūksnē, izdots katalogs	Tapusi izstāde un katalogs, kurā stāsti par 12 bibliotēkām, tai skaitā Alūksnes novada Alsviķu bibliotēku, kurām ir simboliska nozīme Latvijas tapšanā par valsti, izceļot to bagāto vēsturi un dibināšanā iesaistītās personības	atbalstīts
Dalība biedrības “Kultūras un izglītības centrs “STILI”” projektā “Ceļojošā izstāde “Mūzika, dziesma, deja 2018 Alūksnes novadā” ”, Alūksnes bibliotēka	Alūksnes novada pašvaldība	Finansējums biedrības “Kultūras un izglītības centrs “STILI”” budžetā	Projekta rezultātā tapusi ceļojošā izstāde "Mūzika, dziesma, deja 2018 Alūksnes novadā", kas stāsta par Alūksnes novada kolektīviem- XXVI Vispārējo latviešu Dziesmu un XVI Deju svētku dalībniekiem. Izstādes tapšanā izmantoti ar Alūksnes bibliotēkas krājumā esošie materiāli	atbalstīts
Dalība UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas “Stāstu bibliotēku” tīklā, Alūksnes bibliotēka	UNESCO LNK	Iespēja bez maksas piedalīties profesionālās pilnveides pasākumos	Mērķis-veicināt stāstniecības tradīcijas vietējā kopienā, stāstot un klausoties stāstus iepazīt nozīmīgu nemateriālās kultūras mantojuma daļu. Alūksnes pilsētas bibliotēka noorganizējusi pasākumus ciklā “Profesiju stāsti” (bērniem), “Ar šodienas acīm” (ar novadpētnieku piedalīšanos) un “Savējie iedvesmo” u.c.	atbalstīts

Vairāki bibliotēku darbinieki (Annā, Pededzē), kuri ir aktīvi pagasta sabiedriskās dzīves atbalstītāji, iesaistās un piedalās pagasta pārvaldes vai sabiedrisko organizāciju projektu izstrādē un realizācijā, kas nav tieši saistīti ar bibliotēku darbu, bet ir nozīmīgi vietējai kopienai (vides sakārtošana u.c.). Tā, piemēram, Annas bibliotēkas vadītāja aktīvi darbojas pagasta biedrībā “Nāc pretim”, kur 2018.gadā piedalījies Ezeriņu kapsētas labiekārtošanas projekta izstrādē un realizācijā. Projekta rezultātā labiekārtota Ezeriņu kapsēta, atjaunota piemiņas vieta Latvijas brīvības cīņās kritušajiem karavīriem un noorganizēts svētbūdis. Pededzes bibliotēkas vadītāja aktīvi iesaistās biedrības “Pededzes Nākotne” darbā, piedaloties projektu izstrādē un realizācijā. Tā 2018.gadā realizēts projekts “Tradīciju dārza izveidošana”, kuru atbalstījis Valmieras novada fonds- pagasta centrā uzstādītas šūpoles u.c. atrakcijas.

- **Pārdomas, secinājumi par darbu ar projektiem**

Bibliotēku darbiniekiem jāaktivizē sadarbība ar sava pagasta/pilsētas citām iestādēm, kopīgi piedaloties projektu konkursos par papildus finansējuma ieguves iespējām, aktīvāk jāsadarbojas ar pašvaldību attīstības nodaļu speciālistiem- projektu vadītājiem. Jāpiebilst, ka netiek izmantotas visas iespējas papildus finansējuma piesaistē, ierobežotās darbinieku kapacitātes un motivācijas trūkuma dēļ, savukārt- dalību starptautiskos projektos ierobežo bibliotēku speciālistu nepietiekamās svešvalodu zināšanas.

Sagatavoja Iveta Ozoliņa, Alūksnes pilsētas bibliotēkas direktore

10. Publicitāte

- **Bibliotēku tēla veidošana, publicitāte, sabiedrības informēšana par bibliotēku funkcijām, pakalpojumiem**

Uzskatām, ka vispareizāko priekšstatu par sevi bibliotēka/ darbinieks veido savā ikdienas darbā, apkalpojot bibliotēkas apmeklētājus. Tieši ikdienas apkalpošanas kultūra, piedāvāto pakalpojuma kvalitāte, informācijas sniegšanas precizitāte un savlaicīgums, prasme uzklaut, ieteikt labāko, lasītāja interesēm atbilstošāko lasāmvielu, palīdzēt un konsultēt- ir tie rādītāji, kas vislabāk raksturo bibliotēku un tāds darbinieku. Laukos un mazpilsētās ir ļoti svarīgi uzrunāt, uzklaut katru, saprast un likt justies gaidītam bibliotēkā! Alūksnes un Apes novadu bibliotēkas dažādos veidos cenšas sabiedrību informēt par bibliotēkās pieejamajiem resursiem un pakalpojumiem:

- informācija par bibliotēkas darba aktivitātēm tiek atspoguļota vietējos laikrakstos “Alūksnes Ziņas”, “Malienas Ziņas”, to interneta vietnēs, žurnālisti bieži tiek aicināti uz dažādiem bibliotēku pasākumiem; <http://ejuz.lv/bibliotekaaiakrakstos> ;
- informatīvas afišas par pasākumiem, jauniem pakalpojumiem- viens no populārākajiem informēšanas veidiem. Tās tiek izliktas pagastu, pilsētu centros uz informatīvajiem ziņojumu stendiem, pašvaldību ēkās, skolās, veikalos, pasta ēkās u.c. Līdztekus tiek izgatavotas nelielas informatīvās lapiņas, kuras ērti paņemamas līdzi;
- sociālie tīkli- svarīgākie- *Facebook, Draugiem* u.c.
- informēšana pa tālruni, sūtot īsziņas. Alūksnes pilsētas bibliotēkā ir īpaši izveidotas apmeklētāju grupas pēc interesēm, kurus ar SMS starpniecību informējam par bibliotēkā gaidāmajiem pasākumiem (novadpētnieki, vēstures interesenti; tie, kas interesējas par literatūru);
- Alūksnes novada pašvaldību bibliotēku pasākumu plāns katru mēnesi tiek ievietots “Alūksnes Novada Ziņās”, savukārt Apes novadā bibliotēkas savas publicitātes veicināšanai izmanto vietējo izdevumu „Apes Novada Ziņas”;
- bibliotēkām ir izveidoti bukleti, informatīvas lapiņas, grāmatzīmes u.c. publicitātes materiāli par bibliotēkas pakalpojumiem, pasākumiem u.c., kas pieejamas esošajiem un potenciālajiem bibliotēkas apmeklētājiem;
- atsevišķi tiek veidoti arī jaunākās literatūras saraksti, abonēto preses izdevumu saraksti, kas pieejami gan interneta vietnēs, gan bibliotēkās uz vietas. <http://ejuz.lv/prese2019>
- informācija par bibliotēkās notiekošajiem pasākumiem katru mēnesi tiek nodota Alūksnes novada pašvaldības informācijas aprites speciālistei, kura to ievieto kopīgajā pašvaldības pasākumu darba plānā, kurš elektroniski tiek nosūtīts visām pašvaldības iestādēm un citiem masu medijiem.

Arī publicitātes materiāli (dažāda veida grāmatzīmes, krūzītes, pildspalvas utt.) ar bibliotēkas logo vai savai vietai raksturīgu elementu, ir tie, ar kuriem bibliotēkas reklamē sevi.

- **Bibliotēku informācija tīmeklī**

Informācija par Alūksnes novada bibliotēkām atrodama Alūksnes novada interneta vietnē www.aluksne.lv (sadaļa *Kultūra un sports-bibliotēkas*)- par katru novada bibliotēku atrodama kontaktinformācija (vadītāja vārds, uzvārds, bibliotēkas tālrunis, e-pasts, adrese) un interneta saite uz attiecīgās bibliotēkas profilu Latvijas bibliotēku portālā www.biblioteka.lv.

Pašvaldības mājas lapā tiek publicēta arī aktuālā informācija par kādu norisi bibliotēkā, katru mēnesi tur pieejams arī iestāžu, t.sk. arī bibliotēku, pasākumu plāns. <http://ejuz.lv/menesaplans>

Svarīgākā informācija par visām Alūksnes un Apes novadu bibliotēkām atrodama internetā portālā <http://www.kulturaskarte.lv>. Bibliotēku pienākums ir sekot, lai tajā atspoguļotā informācija būtu aktuāla un saistoša, nepieciešamības gadījumā to nomainot informācijas sistēmā <https://is.kulturaskarte.lv/>

Informācija par Apes novada bibliotēkām atrodama Apes novada pašvaldības interneta vietnē www.apesnovads.lv (sadaļa *Kultūra-bibliotēkas*)- par katru novada bibliotēku atrodama kontaktinformācija (vadītāja vārds, uzvārds, bibliotēkas tālrunis, e-pasts, adrese), bibliotēkas darba laiks, īsa vēsture un piedāvātie pakalpojumi.

Visas reģiona bibliotēkas izveidojušas savu bibliotēku profilus Latvijas bibliotēku portālā <http://www.biblioteka.lv/> un vairāk vai mazāk aktīvi savos profilos publicē informāciju par bibliotēkā notiekošajiem pasākumiem, izstādēm, apmeklētājiem piedāvātajiem pakalpojumiem, informāciju par ievērojamākajiem novadniekiem, bibliotēkas vēsturi, foto galerijas, jauno grāmatu sarakstus u.c. Kopumā Alūksnes un Apes pašvaldību bibliotēku profilu skatījumi ir 12 338 (2017. gadā - 11 951), Alūksnes pilsētas bibliotēkas profila apmeklējumi – 1311, tas ir papildināts ar 29 ziņām, 7 notikumiem un 38 galerijām. Savus bibliotēku profilus nebija papildinājušas tikai 2 bibliotēkas – Jaunannas un Vidagas.

Bibliotēkas mājas lapā www.albibl.lv ievietotas 59 ziņas ar ilustratīvajiem materiāliem. Informācijas atspoguļojums tiek nodrošināts arī sociālajos tīklos. Sociālajā tīklā www.draugiem.lv <https://www.draugiem.lv/apb/> Alūksnes pilsētas bibliotēka publicējusi 131 jaunu ziņu un izveidotas 49 fotogalerijas, kuras papildinātas ar 625 bildēm. Šobrīd www.draugiem.lv vietnē Alūksnes pilsētas bibliotēkas profilam ir 698 sekotāji. Lapas apmeklējumu skaits gada laikā – 118389 (2017.g. - 95409). uzsākts darbs pie jaunas mājas lapas izstrādes.

Atskaides periodā izveidots Alūksnes pilsētas bibliotēkas profils sociālajā tīklā *Facebook.com*- <https://www.facebook.com/albibl.lv/> . Uz šo brīdi tam ir 182 sekotāji. Profils *Facebook.com* ir izveidots arī Jaunalūksnes pagasta bibliotēkai.

Veclaicenes, Zeltiņu un Jaunannas bibliotēkas savas ziņas publicē katra sava pagasta kopīgi izveidotajos *Facebook* profilos. <https://www.facebook.com/Veclaicenespagasts/>

Alūksnes pilsētas bibliotēka sevi reklamē arī sociālajā tīklā *Twitter*- <https://twitter.com/AlBibl>

Tomēr jāpiebilst, ka pagastu bibliotēku darbinieki tomēr nav aktīvi uzsākuši bibliotēkas reklamēšanai izmantot sociālos tīklus.

- **Veiksmīgākie bibliotēku popularizējošie pasākumi**

Jebkura aktivitāte, kura notiek bibliotēkā vai kuru organizē bibliotēka- ir bibliotēkas publicitāti veicinoša. Populārākās no tām- plašākas izstādes (piemēram, Alūksnes Kultūras centrā jūlijā skatāma LNB AB veidotā izstāde “Bibliotēkas, kas palīdzēja izaugt Latvijai”, kurā iekļauts arī mūsu Alsviķu bibliotēkas stāsts), konkursi, tikšanās, akcijas, Bibliotēku nedēļas pasākumi- atvērtās durvju dienas, ēnotāji Ēnu dienās utt.

2018. gada 18.–19. jūlijā Alūksnes pilsētas bibliotēka sadarbībā ar LBB Vidzemes nodaļas vadību organizēja LBB VN 21.saietu-konferenci “Bibliotēkas pamatvērtības un nākotnes izaicinājumi”, kurā piedalījās vairāk kā 100 dalībnieki un viesi, protams, arī pašvaldības pārstāvji. Nenoliedzami, ka šādi plaši reģionāli pasākumi noteikti vairo arī bibliotēku publicitāti.

Alūksnes pilsētas bibliotēkas bibliogrāfe vadījusi ekskursijas pa Alūksnes parku.

Trapenes bibliotēka ir viena no tām, kura katru gadu iesaistās akcijā *Muzeju nakts*, aicinot trapeniešus uz savu Bibliotēku nakti, kuras 2018.gada tēma bija novadniekam Ojāram Vācietim- 85. 2018.gadā Jaunalūksnes bibliotēkas vadītāja uzsākusi jaunu iniciatīvu- gada nogalē organizējusi čaklāko un aktīvāko bibliotēkas lietotāju pēcpusdienu.

- **Ar publicitātes darbu saistītās problēmas un to risinājumi**

Lai veicinātu savas iestādes publicitāti, par to ir jādoma nepārtraukti. Strādājot ikdienā ar bibliotēkas lietotājiem, ir jācenšas katram individuāli stāstīt par pakalpojumiem, ko bibliotēka piedāvā. Joprojām ir apmeklētāji, kuri brīnās, ka lielākā daļa bibliotēkas pakalpojumu ir pieejami par velti, tai skaitā- internets. Arī attiecībā uz rīkotajiem pasākumiem – nepietiek tikai uzlikt afišu, vēlams cilvēkus uzaicināt individuāli, kā arī nosūtot īsziņas vai uzrakstot e-pastu. Par to esam pārliecinājušies paši Alūksnes pilsētas bibliotēkā, ja cilvēku uzaicina uz pasākumu, nosūtot īsziņu un atgādina par to arī bibliotēkas apmeklējuma reizē, tad lielākā daļa arī ierodas. Jauniešiem svarīga ir informācija sociālajos tīklos.

Viena no problēmām- komunicējot interneta vidē, ir nepieciešamas īpašas prasmes sagatavot īsu, kvalitatīvu, saistošu informāciju- tas prasa gan īpašas zināšanas, gan laiku, un galvenais – informācija sociālajos tīklos ir jāievieto regulāri.

Sagatavoja Silvija Mūrniece, Alūksnes pilsētas bibliotēkas metodiķe

11. Sadarbības tīkla raksturojums

• Sadarbība ar pašvaldību un pašvaldības institūcijām

Sadarbības partneris	Sadarbības joma
Alūksnes novada pašvaldība	Alūksnes pilsētas bibliotēkas direktores dalība domes sēdēs, komitejās, ikmēneša informatīvajās sanāksmēs pie domes vadības, iknedēļas sanāksmēs pašvaldības Kultūras un sporta nodaļā, kur tiek stāstīts par paveikto, plānoto darbību, tiek aktualizētas problēmas bibliotēku darbā, notiek attīstības, sadarbības jautājumu risināšana, informācijas apmaiņa u.c.
Alūksnes novada pašvaldības Kultūras un sporta nodaļa	Sadarbībā organizēti Grāmatu svētki Alūksnē, izsludināts novadpētniecības konkurss "Šodien jau rīt būs vēsture", kultūras darbinieku semināri, pieredzes apmaiņas brauciens uz Talsu un Kuldīgas novadiem.
Apes novada pašvaldība	Ar Apes novada domi Alūksnes pilsētas bibliotēkai ir noslēgts līgums par reģiona galvenās bibliotēkas funkciju nodrošināšanu Apes novadā. Pēc pieprasījuma tiek sniegta informācija par Apes novada bibliotēku darbu, pašvaldības izpilddirektors un atbildīgais par kultūras nozari Apes novadā regulāri tiek informēti par organizētajiem profesionālās pilnveides pasākumiem, aktualitātēm bibliotēku darbā (sūtot e-pastus vai pa tālruni). Apes novada bibliotēkām- sadarbība finansiālo, saimniecisko un organizatorisko jautājumu risināšanā.
Pašvaldību informācijas aprites speciālisti	Bibliotēkas sniedz informāciju par plānotajiem pasākumiem, tie tiek publicēti pašvaldību izdevumos "Alūksnes Novada Vēstis", „Apes Novada Ziņas” un pašvaldību internetvietnēs, izsūtīti citiem masu medijiem. Alūksnes pilsētas bibliotēka regulāri nosūta tos rakstus no centrālās un citu reģionu preses, kas saistīti ar Alūksnes reģionu.
Pašvaldības iestādes- sociālās aprūpes centri "Alūksne", "Trapene"	Grāmatu piegāde, apmaiņa
Pašvaldību kultūras, izglītības iestādes, muzeji, novadpētniecības, tūrisma speciālisti	Kopīgi organizēti pasākumi, aktivitātes, Skalās lasīšanas sacensības, talkas u.c. pasākumi, telpu izmantošana u.c. Trapenē- Muzeju - Bibliotēkas nakts, Mārkalnē, Annā- Baltā galdauta svētki, Jaunlaicenē- erudīcijas konkursi, Malēniešu svētki, Apē- Pilsētas svētki, Veclaicenē – Igaņu dienas, Vidagā- Dzejas dienas, Bejā- pasākumi ar novadpētniecības centru u.c.

• Citi sadarbības partneri reģionā un Latvijā, veiktās sadarbības aktivitātes

Sadarbības partneris	Galvenās sadarbības jomas
Laikraksts „Malienas Ziņas”	Publicitātes nodrošināšana, informācijas apmaiņa, izplatīšana laikrakstā un tā interneta vietnē www.malienaszinas.lv , žurnālistu piedalīšanās bibliotēku aktivitātēs u.c. Konkursa ar EP deputātu Krišjāni Kariņu “Kļūsti par Eiropas Parlamenta ekspertu!” noslēguma pasākuma organizēšana. Konkursu “Meklē un uzzini” un “Latviešu valoda Eiropas Savienībā” publicēšana laikrakstā.
Laikraksts „Alūksnes Ziņas”	Publicitātes nodrošināšana, informācijas apmaiņa, izplatīšana laikrakstā un tā interneta vietnē www.aluksniesiem.lv , žurnālistu piedalīšanās bibliotēku aktivitātēs. Konkursa “Meklē un uzzini” jautājumu publicēšana laikrakstā
Alūksnes nevalstisko organizāciju atbalsta centrs, Alūksnes un Apes novadu fonds, Sabiedrības centrs	Informācijas apmaiņa, izplatīšana, ziedojumu vākšana dzīvnieku patversmei “Astes un Ūsas”, NVO atbalsta centra izdoto grāmatu tirdzniecība bibliotēkā, bibliotēka dāvina grāmatas NVO centra akcijai “Aklais randiņš ar grāmatu” u.c.

Sabiedriskās organizācijas, biedrības, NVO	Alūksnes novada bibliotēkām- sadarbība ar Politiski represēto klubu „Sarma”- palīdzība grāmatu izplatīšanā (“Rūgtais vērmeļu kauss” 4.daļa), pasākumu organizēšanā, bibliotēkas telpu un prezentācijas tehnikas izmantošana. Kluba “Sarma” izdoto grāmatu dāvinājumi bibliotēkām. Nepieciešamās informācijas nodrošināšana. Alūksnes pilsētas bibliotēkai- sadarbība ar pilsētas senioru biedrību „Sudrabs”: informācijas apmaiņa, tikšanās bibliotēkā, iepazīstināšana ar jauniešiem bibliotēkas darbā, savstarpēji pasākumu apmeklējumi, iepazīstināšana ar bibliotēkas resursiem u.c. Kultūras un izglītības centrs “Stili”- sadarbība ceļojošo izstāžu izveidē, atbalsts projektu izstrādē, tapusi ceļojošā izstāde "Mūzika, dziesma, deja 2018 Alūksnes novadā", kas stāsta par Alūksnes novada kolektīviem- XXVI Vispārējo latviešu Dziesmu un XVI Deju svētku dalībniekiem. Bērnu un jauniešu ar īpašam vajadzībām biedrība “Saulstariņi”- nodarbības bibliotēkā, dāvina Alūksnes bibliotēkai galda spēles. Alsviķu bibliotēkā- sadarbība ar senioru kopām “Noskaņa” un „Par prieku sev un citiem” : apmācības IT jomā, jauno grāmatu apskati. Pededzes bibliotēkā- 1 reizi nedēļā notiek aktīvo senioru pulciņa nodarbības, regulāri tiek organizētas rokdarbu izstādes. Māriņkalna bibliotēka- sadarbība ar senioru biedrību- diskusijas par grāmatām, seniori iestudē grāmatu fragmentus. Zeltiņu bibliotēkā- sadarbība ar senioru kopu “Zeltenes”: grāmatu apskati, jaunumi bibliotēkā, pasākumi. Vidagas bibliotēkā sadarbība ar senioru apvienību “Iesim kopā” un radošo apvienību “Lapsenes”- izrādes prezentācija, tikšanās bibliotēkā.
Grāmatu tirgotāji	Veiksmīga sadarbība visām bibliotēkām ar SIA “Virja LK” grāmatu iegādē, piegādē, SIA “Apgāds Zvaigzne ABC” grāmatnīca Alūksnē- dalība Grāmatu svētkos, grāmatnīcas vadītāja vada tikšanos ar autori K.Račko, grāmatu dāvinājumi balvām, SIA “Donita” grāmatnīca Alūksnē piešķir bibliotēkām 15% atlaidi.
Gulbenes, Madonas bibliotēkas	Kopīga dalība projektā par <i>Europe Direct</i> informācijas punktu izveidi bibliotēkās. Informācijas apmaiņa, projekta aktivitāšu koordinācija, kopīga EDIC informatīvā biļetena izdošana u.c.
Latvijas Nacionālā bibliotēka	Informācijas aprīte, konsultācijas, profesionālās pilnveides pasākumi, sanāksmes, semināri, SBA pakalpojumi, atbalsts Bērnu/jauniešu/ vecāku žūrijai, pašvaldību izdevumu tiešsaitē iesniegšanu LNB Digitālajā bibliotēkā, bibliogrāfisko izrakstu piegāde LNB analītikas datu bāzei. Kopā ar LU seminārs “Ievads medijpratībā” Alūksnē.
Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrība	Alsviķu bibliotēkas sadarbība izstādes un kataloga “Bibliotēkas, kas palīdzēja izaugt Latvijai” tapšanā, izstāde jūlijā skatāma Alūksnes Kultūras centrā. Grāmatu dāvinājumi.
Latvijas bibliotekāru biedrība (LBB) LBB Vidzemes nodaļa	Profesionālo aktivitāšu organizēšana, dalība tajās. LBB VN 21.saieta-konferences “Bibliotēkas pamatvērtības un nākotnes izaicinājumi” organizēšana
LR Kultūras ministrija Bibliotēku un arhīvu nodaļa	Profesionālās informācijas apmaiņa, konsultācijas (par dāvinājumu pieņemšanu bibliotēkās)
SIA Tieto Latvia	Konsultācijas, IS Alise sistēmas uzturēšana.
Kultūras informācijas sistēmu centrs	Autorizēto datu bāzu nodrošinājums, iespēja izsniegt lasītājam uz mājām attālinātās piekļuves autorizācijas datus <i>Letonikai</i>. Digitālās nedēļas pasākumu koordinācija, piedāvājumi, vebināri.

	Sadarbībā ar "Lursoft IT"- konkurss "Latvijai – 100. Domā. Izzini. Stāsti!"
Eiropas Komisijas pārstāvniecība Latvijā	Sadarbības partneris projekta par <i>Europe Direct</i> centru izveidi realizācijā, semināru organizēšana, profesionālās pilnveides pasākumi, informatīvo materiālu izplatīšana.
UNESCO Latvijas Nacionālā komisija	Izglītojošas aktivitātes, Alūksnes pilsētas bibliotēkā dalība tīklā „Stāstu bibliotēkas”, profesionālās pilnveides semināri
Latvijas Republikas Ārlietu Ministrija	Atbalsts ES informācijas punkta darbībai Alūksnes pilsētas bibliotēkā, dalība ES sniedzēju forumos.
SIA Telia Latvija	Sadarbība kvalitatīva interneta pieslēguma/ datu pārraides tīkla darbības nodrošināšanā un tehniskās palīdzības sniegšana- nomainīts raidītājs, uzlabojot interneta ātrumu Alūksnes bibliotēkā.
Nodarbinātības Valsts aģentūras Alūksnes filiāle	Sadarbība Digitālās nedēļas pasākumu organizēšanā- lekcija, praktiskās nodarbības "E-pakalpojumi karjeras izaugsmei un darba meklēšanas prasmju pilnveidei"
Smiltenes tehnikuma Alsviķu teritoriālā struktūrvienība	Sadarbības līgums ar Alūksnes pilsētas bibliotēku, kas nodrošina 1 audzēknim darba vidē balstītas apmācības izglītības programmā "Datoru lietošana", kvalifikācija- teksta redaktora operators.
SIA "Auto Alūksne"	SIA "Auto Alūksne" iniciēta akcija "Sveicam valsts simtgadē"-SIA "Auto Alūksne" vairākās iestādēs Alūksnē (arī Alūksnes pilsētas bibliotēkā) atstāja apsveikumus- Latvijas simtgades loterijas biļetes. Bibliotēkā tā tika paslēpta grāmatā "Fitinghofu mantojums Alūksnē" un to saņēma apmeklētājs, kurš šo grāmatu bija izvēlēties lasīšanai.
Radošas personības- literāti, mākslinieki, novadpētnieki, video operatori u.c.	Alūksnes pilsētas bibliotēkā- tikšanās ar vietējiem literātiem, mākslinieku darbu izstādes, radošo alūksniešu darbu izstādes (foto, kolekciju, novadpētniecības). Alūksnes bibliotēkā Zinta Purena, Igora Kolosova, Māra Salmiņa, Guļsinas Razmislovas, Egona Brīdaka, Keitas Līdaces - Dobroļubovas gleznu, zīmējumu izstādes, Janas Rāgas un Laimoņa Aumeistera fotoizstādes, Vēsmas Kokles – Līviņas darināto lellīšu izstāde, stilistes Antras Reismanes derīgo padomu stunda, novadpētnieku A.Puzuļa un A.Ievednieces dalība bibliotēkas pasākumos, alūksnietis V.Blūms filmē bibliotēkas pasākumus, dāvina savus videomateriālus par Alūksni-bibliotēkai u.c. Žurnāliste D. Lozko kopā ar savu sunīti Džazu piedalās lasīšanas stundās bērniem

- **Pārrobežu sadarbība, starptautiskā sadarbība**

2018.gadā bibliotēkas nav iesaistījušās konkrētos sadarbības projektos starptautiskā līmenī. Rudens pusē Alūksnes pilsētas bibliotēkas direktore un metodiķe piedalījās eiroreģiona *Pleskava – Livonija* pašvaldību bibliotēku pieredzes apmaiņas seminārā Balvos, kuru organizēja Balvu centrālā bibliotēka. Tā laikā bija iespēja satikties un dalīties pieredzē ar Pleskavas apgabala un Veru bibliotēku darbiniekiem. Dienas gaitā tika apmeklētas arī Viļakas, Baltinavas un Rekovas bibliotēkas un citas kultūras iestādes.

Trapenes bibliotēku apmeklēja Lietuvas un Igaunijas pārstāvji un iepazinās ar tās darbu.

- **Bibliotēku interešu aizstāvības darbs**

Viens no galvenajiem uzdevumiem bibliotēku interešu aizstāvībā- regulāri atgādināt bibliotēkas finansētājam- pašvaldībai- par bibliotēku nozīmību, pierādot to ar statistikas datiem, konkrētiem faktiem un stāstiem, kas arī regulāri 2018.gadā tika darīts, apmeklējot gan pašvaldības organizētās sanāksmes, komitejas un domes sēdes, gan runājot individuāli gan ar deputātiem, pārvalžu vadītājiem. Diemžēl, pārsvarā visu nosaka ierobežotais finansējums un iedzīvotāju skaita samazināšanās.

Sagatavoja Silvija Mūrniece, Alūksnes pilsētas bibliotēkas metodiķe

12. Metodiskais un konsultatīvais darbs

- **Situācijas apraksts, kopaina, metodiskā un konsultatīvā darba prioritātes pārskata periodā**

2018. gadā bibliotēku tīkls Alūksnes un Apes novados nav mainījies. Alūksnes pilsētas bibliotēka joprojām ir metodiskais un konsultatīvais centrs 21 Alūksnes un Apes novadu pašvaldību bibliotēkai. Metodiskā darba galvenie virzieni ir palikuši nemainīgi- bibliotēkārā darba koordinācija Alūksnes un Apes novados, bibliotēku darbinieku profesionālās tālākizglītības organizēšana, metodiskās palīdzības sniegšana pašvaldību bibliotēkām.

Regulāri tiek veikta metodisko materiālu, svarīgu e-dokumentu un cita veida aktuālas profesionālas informācijas saņemšana un nodošana bibliotēkām, organizēta dalība nozīmīgākajos semināros, konferencēs u.c. bibliotēku darba aktivitātēs Latvijā, bibliotēku darba rādītāju apkopošana un analīze, statistikas datu rediģēšana informācijas sistēmā *Kultūras karte*, datu par pašvaldību publiskajām bibliotēkām savākšana, apkopošana un iesniegšana pēc pieprasījuma, LNB Bibliotēku Attīstības centram, Kultūras ministrijai, KISC, Latvijas Bibliotekāru biedrībai u.c. Alūksnes pilsētas bibliotēka kā metodiskais centrs organizē informatīvus mācību seminārus un apmācības.

- **Reģiona galvenās bibliotēkas sniegtais metodiskais un konsultatīvais atbalsts, īstenotie profesionālās pilnveides un pieredzes apmaiņas pasākumi**

2018. gadā Alūksnes pilsētas bibliotēka ir noorganizējusi 4 seminārus Alūksnes un Apes novadu bibliotēku darbiniekiem. Semināros tika runāts par bibliotēku nozares galvenajām aktualitātēm, analizēti darba rezultāti, diskutēts par jaunu pakalpojumu ieviešanu bibliotēkās, spriests par lasīšanas veicināšanas iespējām un pieredzi darbā ar bērniem un jauniešiem, notikusi dalīšanās pieredzē ar kolēģiem par dzirdēto dažādos profesionālās pilnveides pasākumos.

Tika organizēti arī 2 pieredzes apmaiņas braucieni – uz Aizkraukles, Pļaviņu un Kokneses novadu bibliotēkām septembrī un oktobrī Alūksnes novada Kultūras un sporta nodaļas organizētā mācību brauciens kultūras un tūrisma iestāžu darbiniekiem uz Kuldīgas un Talsu novadiem. Pieredzes apmaiņas braucienos tika gūts ieskats, kā strādā un organizē darbu, risina problēmas citu novadu kultūras darbinieki.

Svarīgs notikums 2018.gadā bija LBB Vidzemes nodaļas 21.bibliotēku darbinieku saietā – konferences “Bibliotēkas – pamatvērtības un nākotnes izaicinājumi” organizēšana Alūksnē. Tajā piedalījās vairāk nekā 100 dalībnieku un viesu. Pēc pozitīvajām atsauksmēm varējām spriest, ka šis pasākums bija izdevies, un tā dalībnieki guva sev gan jaunas atziņas darbam, gan arī saturīgi pavadīja brīvo laiku gleznainajā Alūksnē.

Nr. p.k.	Norises laiks	Norises vieta	Organizētāji	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Dalībnieku skaits	Stundu skaits
1.	28. marts	Alūksnes administratīvā ēka	Alūksnes pilsētas bibliotēka	Bibliotēku darbinieku seminārs. Tēmas – īss pārskats par 2017. gada darbu, VSAA pakalpojumu pieprasīšana elektroniski, ziņas un cita informācija par katru personu VSAA u.c. /VSAA speciālisti/, Īss ieskats cilvēktiesībās, labas pārvaldības princips un tiesībsarga darba apskats /LR Tiesībsarga biroja vecākā juriste Natālija Vecgaile/, Svarīgākais manā bibliotēkā 2017. gadā - bibliotēku prezentācijas, diskusija, pieredzes apmaiņa.	34	4

2.	24. maijs	Alūksnes pilsētas bibliotēka	Alūksnes pilsētas bibliotēka	Bibliotēku darbinieku seminārs. Tēmas - <i>Svarīgākais manā bibliotēkā 2017. gadā</i> - bibliotēku prezentācijas, iespādi Latvijas bibliotekāru 19. konferencē un <i>Ideju tirgū</i> , konferences " <i>Literatūras zināšanas mūsdienīgam bibliotēkaram</i> " galvenās atziņas un jauno grāmatu apskats, vispārīgās datu aizsardzības regulas ieviešana, <i>Valsts valodas likums – aktualitātes un problēmas</i> /Dzintra Skrūzmane, Valodas kontroles reģionālās nodaļas vecākā inspektore/, aktuāli bibliotēkā darba jautājumi / mācības bibliotekāriem ESF projekta 8.4.1 ietvaros, LBB VN vasaras saiets – konference Alūksnē u.c./, apgāda <i>VIRJA</i> grāmatu tirdzniecība.	33	4
3.	18.-19. jūlijs	Alūksnes Kultūras centrs	LBB, LBB Vidzemes nodaļa, Alūksnes pilsētas bibliotēka	LBB Vidzemes nodaļas 21. konference "Bibliotēkas - pamatvērtības un nākotnes izaicinājumi"	92	14
4.	28. septembris	Aizkraukles, Kokneses pagasta, Klintaines pagasta un Pļaviņu bērnu bibliotēkās	Alūksnes pilsētas bibliotēka	Pieredzes apmaiņas brauciens uz Aizkraukles, Kokneses pagasta, Klintaines pagasta un Pļaviņu bērnu bibliotēkām.	18	8
5.	9. oktobris	Alūksnes Kultūras centrs	Kultūras un sporta nodaļa, Alūksnes pilsētas bibliotēka	Seminārs kultūras darbiniekiem. Tēmas – novadpētniecības konkursa noslēgums, 2019.gada valsts un novada kultūras un tūrisma nozaru galveno, nozīmīgāko notikumu, pasākumu, aktivitāšu plānu projekts, jaunākās bibliotēkā darba aktualitātes, diskusijas	32	3
6.	29. novembris	Alūksnes muzejs	Alūksnes pilsētas bibliotēka, Alūksnes muzejs	Bibliotēku darbinieku seminārs. Tēmas - Latvijas folkloras krātuves (LFK) materiālu piedāvājums, digitālais arhīvs www.garamantas.lv ; jaunumi metodiskajā un konsultatīvajā darbā, aktuālais krājuma	34	4

				komplektēšanā un informācijas resursu piedāvājumā, profesionālās kvalifikācijas ieguves iespējas bibliotēku nozarē, Vidzemes novadu Bērnu un skolu bibliotēku darbinieku konferences “Bibliotēkas = ludotēkas” atziņas, Facebook izmantošana apmeklētāju piesaistē.		
7.	10. decembris	Alūksnes novada vidusskola	LNB, LU, Alūksnes pilsētas bibliotēka	Seminārs bibliotekāriem un pedagogiem <i>Ievads medijpratībā</i> . Tēmas – medijpratības koncepti un terminoloģija, mediju vide Latvijā, digitālo mediju darbības pamatprincipi, bērnu un pusaudžu medijpratības pētījumi.	38	6

- **Metodiskais un konsultatīvais atbalsts izglītības iestāžu bibliotēkām**

Sadarbība ar skolu bibliotēkām visbiežāk aprobežojas ar aktuālas profesionālās informācijas nosūtīšanu, tai skaitā arī- Alūksnes novada pašvaldības Izglītības pārvaldei. Notiek koordinējošais darbs ar *Bērnu žūrijas* skolu bibliotēkām, 2018.gadā- arī ar tām skolām, kuras piedalījās Nacionālās skaļās lasīšanas sacensībās. Bērnu Žūrijas programmā aizvadītajā gadā piedalījās 5 skolu bibliotēkas.

Uz pilnu slodzi darbinieki strādā tikai E. Gлика Valsts ģimnāzijā un Alūksnes novada vidusskolā, pārējās skolās šīs slodzes ir niecīgas, kas nodrošina tikai mācību grāmatu izsniegšanu/saņemšanu. Pēc pieprasījuma skolu bibliotēkām tiek sniegtas konsultācijas par statistikas datu ievadi Digitālajā Kultūras kartē.

Alūksnes pilsētas bibliotēkas komplektēšanas nodaļas vadītāja un IT speciālists sniedz konsultācijas Alūksnes pilsētas sākumskolas, E. Gлика Valsts ģimnāzijas un Alūksnes novada vidusskolas bibliotēku darbiniecēm darbā ar IS Alise- komplektēšanā, rekatalogizācijā, pēc skolu bibliotēku pieprasījuma- jaunsāņemtajiem izdevumiem importē/veido bibliogrāfiskos ierakstus elektroniskajam katalogam. 2019.gada sākumā darbu sistēmā *Alise* uzsāka Dāvja Ozoliņa Apes vidusskolas bibliotēka.

- **Sadarbība ar citām iestādēm** (metodiskā un konsultatīvā darba jomā)

Notiek sadarbība ar LNB Bibliotēku attīstības centru – apmeklējam viņu organizētos seminārus un apmācības, vajadzības gadījumā lūdzam konsultācijas.

Bieži nākas konsultēties arī ar SIA Tieto Latvia par IS Alise darbību.

Alūksnes pilsētas bibliotēka ir iesaistījusies tīklā “Stāstu bibliotēkas”, līdz ar to regulāri tiek apmeklēti UNESCO LNK rīkoti semināri un apmācības.

Izmantojam ar Gulbenes novada bibliotēkas Mācību centra piedāvājumu, kurš 2018.gada sākumā ar VKKF atbalstu projekta “Novadpētniecības mācības bibliotekāriem seno mājvietu apzināšanā” organizēja 2 lekcijas un praktiskās nodarbības - “Dažādi informācijas avoti: tradicionālie un elektroniskie” un “Māju stāsti bibliotēku novadpētniecības datu bāzēs”, kur varēja piedalīties arī Alūksnes novada bibliotēku darbinieki.

Sadarbībā ar KISC un LU aizvadītajā gadā Alūksnē tika noorganizēts seminārs “Ievads medijpratībā” bibliotekāriem un pedagogiem.

Sadarbība profesionālās pilnveides semināru organizēšanā regulāri notiek ar Alūksnes novada pašvaldības Kultūras un sporta nodaļas vadītāju. Tā, piemēram, 2018.gadā sadarbībā ar Kultūras nodaļu, Alūksnes NVO centru bibliotēku darbiniekiem bija iespēja apmeklēt semināru “Kultūras

mantojuma festivāli un to ietekme vietējā un reģionālā mērogā: starptautiskā pieredze un galvenie izaicinājumi” Alūksnes novada Vecclaicēnē.

- **Metodiskā un konsultatīvā darba problēmas un to risinājumi, profesionālās pilnveides vajadzības**

Runājot par metodiskā un konsultatīvā darba problēmām, jāteic, ka viena no tām ir nepietiekamais finansējums profesionālās pilnveides pasākumu apmeklēšanai. Arī lai noorganizētu kvalitatīvu profesionālās pilnveides pasākumu uz vietas, uzaicinātu kādu lektoru, tam tāpat ir nepieciešams finansējums. Diemžēl, visas izmaksas pieaug, bet bibliotēku budžeti labākajā gadījumā paliek nemainīgi vai pat samazinās. Aicinām uz semināriem LNB Bibliotēku attīstības centra speciālistus, dalāties pieredzē savā starpā, stāstam kolēģiem par dzirdēto citu organizētajos pasākumos, jo ne jau visi var aizbraukt uz daudzajiem pasākumiem, kuri notiek dažādās Latvijas vietās.

Jūtama problēma pēdējo gadu laikā ir darbinieku novecošanās. Lielākā daļa no tiem ir vecumā no 50 līdz 60 gadiem, vairāki ir pirmspensijas vecumā. Ar gadiem apgūt jaunas zināšanas, orientēties plašajā informācijas plūsmā, rast jaunas idejas darbam kļūst arvien grūtāk. Darbinieki savā garajā darba mūžā sevi jau ir izsmēluši. Neskatoties uz to, ka regulāri tiek apmeklēti dažādi profesionālās pilnveides pasākumi, apgūtās zināšanas izmantot praksē daudzi tomēr nespēj. Prasīt no pirmspensijas vecuma cilvēka, lai viņš spētu apgūt visu jauno, ir diezgan nereāli. Var jau nepārtraukti paaugstināt pensijas vecumu, bet vai kāds ir padomājis, kāda būs darba kvalitāte?

Bez tam vecākās paaudzes bibliotekāri ir sākuši strādāt laikā, kad bibliotēkai bija pavisam citas funkcijas. Tagad bibliotēkas loma ir pilnībā mainījusies un ne visi spēj mainīties tai līdzī. Būtu nepieciešami jauni, izglītoti darbinieki ar svaigu skatījumu uz lietām, ar jaunām idejām, bet lauku reģionos par tādu atalgojumu atrast labu speciālistu ir praktiski neiespējami.

Vēl, protams, arī nomāktība, kas valda laukos, kad skolas tiek slēgtas un pārtop par veco ļaužu aprūpes centriem, kad slēdz pasta nodaļas un pat pēdējo veikalu, nerada cilvēkos optimismu un vēlmi aizrautīgi darboties.

Sagatavoja Silvija Mūrniece, Alūksnes pilsētas bibliotēkas metodiķe

13. Pielikumi

Aktivitātes Alūksnes pilsētas bibliotēkā

Tikšanās ar rakstnieci Gundegu Repši

Alūksnes pilsētas bibliotēkā viesojas rakstnieks un publicists Arno Jundze

Vides žurnālistes Anitras Toomas lekcija par zaļo domāšanu un zaļo dzīvesveidu

Tikšanās ar *PAVASARA STUDIJAS* vadītāju, iedvesmojošu grāmatu autori Inesi Prisjolkovu

Saruna ar žurnālisti un rakstnieci Līgu Blauu

Alūksnē viesojas rakstniece un sabiedriskā darbiniece Anna Žigure

Žurnālists Lato Lapsa dalās savos
ceļojumu iespaidos ar
LBB VN dalībniecēm

Klausītājus uzrunā novadnieks,
ģenerālis, 13. Saeimas deputāts
Kārlis Krēsliņš

Saruna ar rakstnieci Karīnu Račko

Alūksnē viesojas Linda Nemiera

Bērnus un jauniešus uzrunā
rakstnieks Māris Rungulis

Ar klausītājiem tiekas rakstnieks un
publicists Vilis Seleckis

Seminārs darba meklētājiem
Alūksnes pilsētas bibliotēkā

Alūksnes pensionāru apvienība *Sudrabs*
viesojas bibliotēkā

LBB VN 21.vasaras saiets – konference Alūksnē

Vasaras saieta dalībnieku aktivitātes jaunajā Alūksnes Kultūras centrā

Saieta dalībnieki vakara izbraukumā pa Alūksnes ezeru ar plostu *KAIJA* un kuģti *MARIENBURG*

Pieredzes apmaiņas braucienā Aizkraukles bibliotēkā

Apmeklējam Klintaines pagasta bibliotēku

Likteņdārzā

Pie Daugavas

Aktivitātes Alūksnes reģiona pagastu bibliotēkās

Alsviķu bibliotēkas vadītāja Sarmīte Melķe saņem pateicību par dalību izstādes *Bibliotēkas, kuras palīdzēja izaugt Latvijai* tapšanā

Bibliotēku nakts *Ziemīgais pavasaris* Alsviķu bibliotēkā

Tikšanās ar Hasamu Abu Meri Veclaicēnē

Akcija "*Kāpsim, dziedāsim, iepazīsim mūsu puses 100 kalnus*" "*Vistas kalns*"

Radošā darbnīca "*Rokdarbi Igaunijai*"

Izstāde "*100 mirkli Veclaicenei*"

Pasākumi "Latvijai – 100". Sarunas "10x10".
Tēma "Opekālā baznīca un draudze caur
gadsimtiem"

Jaunlaicenes pagastā daudzu jauniešu
aizraušanās ir erudīcijas spēles

Akcija "Aklais randiņš ar grāmatu"
Zeltiņu bibliotēkā

Madaras Zaķes rotaļlietu izstāde
Zeltiņu bibliotēkā

Radošā darbnīca sievietēm
Mārkalnes pagasta bibliotēkā

Piepūšamās atrakcijas bērniem pie
Mārkalnes pagasta bibliotēkas

Pasākums bērniem *"Lasīt ir stilīgi"* Jaunalūksnes bibliotēkā

Skaļās lasīšanas sacensības Māriņkalna bibliotēkā

Liepnas bibliotēkā pasākums *Mūsu rotaļlietu stāsti*

Liepnas pagasta bibliotēkā bērni radošajā darbnīcā gatavo ziedus

Pasākumi Vidagas bibliotēkā

Izstāde *Gaujiena 100 grāmatu lappusēs*
Gaujienas bibliotēkā

Bejas klubiņa *Pipariņš* dalībnieku gatavotie
apsveikumi Ziemassvētkiem.

ALŪKSNES PILSĒTAS BIBLIOTĒKA 2018

AKTĪVO LIETOTĀJU SKAITS

1960

JAUNAS GRĀMATAS

961

ABONĒTO PRESES IZDEVUMU SKAITS

95

APMEKLĒJUMU SKAITS

27323

Uzcītīgākais apmeklētājs ieradies bibliotēkā

231 reizi

Darba dienu skaits - 300

Čaklākajam lasītājam izsniegtas

302 grāmatas

Lasīšanas ātrums ~ 0,8 grāmatas dienā...

IZSNIEGUMU SKAITS

Kopā
39877

Grāmatas
26064
65%

Prese
13652
34%

Cits
161
1%

ALŪKSNIĒŠI,
KAS
IZMANTOJUŠI
BIBLIOTĒKAS
PAKALPOJUMUS
PIEVĒNOJIES!

26%

Spārnotie teicieni

Bibliotēka slēgta...
A internets vajā??

Man kādu
intrigantu
žurnālu!

Bērniņ, nokopē man
šito par lāstiem.
Aiznesišu parādīt
savām kressēm.

Es viņus
nesaprotu - ne
Greja 50
nokrāsas, ne
Hariju Poteru...

Mums ir tāda
grāmata „Līgo,
līgo!”, bet tikai
„Līgo!” - tādas
nav.

Ap pieciem
sāk gribēties
skatīties
ēšanas
žurnālus.

Kur jums tā
deputātu
avīze?

Es jau baznīcā
pierakstījos, vai
tad te arī vajag?

Lasītākās grāmatas

K. Račko
Saplēstās mežģīnes

A. Kļavis
Likvidētie autobusi

M. Zālīte
Paradīzes putni

Lasītākās bērnu grāmatas

Dž. Kinnijs
Grega
dienasgrāmata
Gandrīz noziedznieks

H. Ēvreoss
Brūne

M. Dibika
Pastnieks pele

Lasītākie laikraksti un žurnāli

